

Ms 4053.7
KONJURA IN UNIVERZITETA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

Zweibau.

Jacobus Paulus,
stud. theol.

Gorenja vas, n. Ribnica

J.C.: JESEN

Čvelbar
II.

118

Franc Žarek

JZPOD
GORJANCEV.

I. LETNIK

1910-1911.

UREDIL:

FRANCÉ ŽAREK

TISKALA TISKARNA JOS. CVÉLBAR-JA

Kazalo.

Pesmi.

Pozdrav našim mladim
duem! Javelbar
3. 8. 14.

Bohumil Gorenjko:

Kmečke pesmi:

1. Pesem bom kmečko zapel.	74.
2. Da imam cekinov mošujo!	75.
3. Oj hiša z modrim pasom	75.
4. Tri vodnjaku	75.
* 5. Moder sklep	76.
6. A ne ugani	76.
Pri vaškem mlinu	52
Ljubavna' pesem	53.
Umri, o dete!	63.
* Ruski motiv	99.
Študentska	99.
* Prevarana	100.
V polje, mladenič, v polje!	100.
Prevarana	101.
Slovo: 1. 2.	104. 445.
Želja	105.
* Pesem	108.
* Za slovo	131.

Bohumilov:

Zapihale sase	65.
Večer	73.
Ob novem letu	46.
Vnitev iz boja	58.

Gorjančev:

Vzdih	30.
-----------------	-----

Jože izpod Gorjančev:

Balada o pesniku	3.
Ko začujem zvon	9.
Luscipiat!	10.
Na pol	10.

Pri vinu	23.
Sonet (Gdčini Lilvi B.)	28.
Dolenjski metropoli	28.
V nedeljo	86.
Majolka	87.
Kdo bo umrl Martinek	87.
Prešernu	65
Zvečer	115.
Moja struna	116.
Prevara	115.
Dolenjska	116.
Zutranja	117.
* Jurijeva	117.
Zimska pesem	118.
Dolenjska	118.
* Hresna	122.
Cer polje	111.
* Pesem o žanjiv	110.
Kmečka	111.
* Nageljček	112.
* Kmečki pesmi	128.
Majdica	128.
* Pesem moje mladosti	135.
Pesem o akaciji	135.
* Vaznikova pesem	136.
Korneljev:	
K vzorom	6.
K očetovega groba	7.
Davitov	26.
Ob spominu	26.
Upov solnce	27.
Dele pomladi	83.
Na polje	83.
Le šepči, listje!	84.
Zutranja pesem	84.
Vprašanje nezakonske deklice	41.

"Ljubim"	41.
Spet sapice	129.
Zvonček pozvanja	120.
Imeje se	129.
Na mladem polju	120.
Škrjanček že čuti	129.
Veronika	139.
V tujini	140.
Angel moj	140.

Lesso:

Slavko počivaj!	11.
Imo peli	11.
Pojdi na loko!	21.
V bolesti in tugi	21.
Le padaj, sneg	27.
Koščeva pesem	89.
Madesta	43.
Zdaj čaka	43.
Slavčeva bol	53.
Zadrnja moja prošnja	90.
Aničina prošnja	53.
Ob studencu	54.
Zapela je prepelica	54.
Yesenska pesem	122.
Pojdimo, Vinke, na loko	122.
Kosa se je zasvetila	127.
Vesna je takrat prišla	89.
Zbilni sliki	90.
Odkod je sneg?	144.
Vesna je takrat prišla	89.
Zbilni sliki	90.

Oninovič:

Zajkali so zvonovi	7.
Ko bi cela pomlad	12.
Balada	47.
Aut, aut	58.

Je katerikoli?	59.
Li veš, zakaj.	59.
Nocaj je pa kresna noč!	121.
Pesni	121.
V kresni noči	121.
Rasti, oj rasti	127.
Pesem	129.
Pesem	144.
Rendić J.:	
Kaj, deklica	63.
Silvin Vladimirjev:	
Na svojih poljanah.	128
Narodne:	
Bogumil Cvetnik: Vse je veselo, kar živi.	13.
Stoji, stoji ravno polje	13.
Pesem o sv. Janezu Nepomuku.	14.
Jože izpod Goryancev: Kadar boš ti vandraš žel	32
Sijaj, sijaj	31.
Marija in marnar	32.
Znanec: Kdo bo tebe, dekle, troškal?	122
Štirje fantje špilajo	123.
J. izp. Gor.: Zdravica.	32.

Droga.

Bogumil Gorenjko:	
Povest o loncu in skledah.	87.
* Meditacija na vlakih	54.
* Dialog na Kulpši	64.
* Drobnji spomin	106.
Cirilov:	
Spomin iz bele krajine	8.
Začarali so spomini	29.
Leti večer je vzbudil v moji duši spomin.	42.
Pesem o žuljavi dlani	90.
Lanje o danju	133.

yože izpod Gorjancev:

Na mostu	11.
Zuklad	22.
Lovec žanko	47.
Iz počitnic	44.
Velanočna bajka	48.
Tepérnji dan	47.
Sironašov sveti večer	59.
Kmečkov pesem	140.

Merinov Francè:

Bratje!	1.
Ko je zagorela Kaslanjevica	3.
Nevikta	12.
Iz počitniškega dnevnika	30.
Kaj so govorile smreke na sveti večer?	85.
Iz svete noči	49.
Oj nagelji!	119.
Prez naslova	136.
Slika	143.
Na pragu nove dobe	145.

Lessò:

Troč julijski dan	4.
Pastir Matija	24.
Naroden drobč	14. 33.

Vo. Rendic:

Gospodična Marica!	38. 66.
Spanin	103.

Zvanimir Kosem:

Olga	112.
----------------	------

Listek:

Bogumil Gorenjko	90. 123.
Merinov Francè	15.

A. Turckoff - Leningrad - Programul Colectiv.

~~Fedorov~~ - Komeljev

Chelbar - Joze izpod Gorjanca.

Fausch - Sibiri Vladimirov.

Josoviciar - Leno.

Rifeljpravitel - Leno.

Jurezovic

Špod Gorjancev.

4. XI. 10.

Merinov Stranič:

Bratje!

Glejte, minula je jesen. Ptice so odletle na solnično jasni jug, listje je odpadlo, travo in rože je pomorila slana. In nekega jutra smo pogledali skori okno: bela je poljana, bel je grič, gordovi so po noči razcveteli. Po noči je prišla starica Zima, gori in šrvaškega je prikašljala. In na Gorjancih je postala in se ogledala po ravnem kuškem polju, po vinorodni naši Dolenjski. Pa je ravih, rala z belo haljo in je zakrtila čer krabe in doline in je nabresla na zemljo snečink. Šla je od vasi do vasi, od mesta do mesta in je obesila po strehah ledenih sveč. Pogledali smo skori okno. . . In nekaj čudnega, nekaj neurekljivega je šlo mimo nas. Štir' božji, zima! Pav ledeno se in leto je pri kraju. Tako hitro, in komaj so minile počitnice, komaj. . . Minila bo zopet zima, hitro, kakor bi mignil. Trignila bo pomlad mimo nas, kakor krasen spomin, kakor goraki posmek, zablščalo bo poletje, zabledela jesen, zatar, nala zima. Moj Bog, kakor bliske bežijo časi in z nji, mi beži naša mladost. Kakor bliske bo minila mladost in pred nas bo stopilo življenje z vsemi svojimi bridkostmi in težavami, z uporn in obupom, s srečo in prevarami, prišlo bo nenavadno, nepričakovano, z vprašajočimi očmi, z resnimi poterami. In govorili si bomo pri sebi:

Kdo je zahteval slovo
najino — ti ali jaz,
ljubljenca moja mladost?
Skup sva hodila do meje,
kjer se končajo gredice,
kjer se nerodne stezice
vijajo v polje samotno — — —
Z mehtko si segla ročico
v moje tresočo demino,
z mirnim si segla porokom
v moje nemirno srce...
Kakor utrujena ptica
vračala si se od mene
in med gomile zelene
vino si legla počivat — — —
Jaz pa sem hitel zakrivat,
kaj mi je šlo čez obrat — — — (P. Sardenko.)

Ali, bratje, to je še daleč. Naivajino, kaj nam nudi mlada, dost lepega. Bodimo si prijatelji med seboj, bodimo si bratje! Naj ne bo med nami prepira in sovražstva, ljuberen in sloga naj vladata med nami. Tako lepe misli, tako lepe nauke, tako krasne sanje imamo!

Ustanovili smo si list. Ali ne bo raspal, kakor so raspa, li vsi, ki so jih ustanovili naši predniki? Od nas je odvisno! Pokazimo, da nismo več otroci! Naš list ni navadna otroška igrača, kjer se obijajo nestane žale in se toži o bleedi luni. Ne! Kralo hoče biti našega duševnega življenja. Resne stvari bo prinašal. Naj smo mladi; tudi v mladi, neizkušeni glavi razblisne včasih misel tako velika in lepa, da bi delala čast vsakemu zrelemu možu. Ni smešno, ni strožje, kar počenjamo. Mititi in vrediti hočemo svoje misli, svoje sanje, svoje hrepence, svoje veselje in žalost izraziti v lepem jeziku. Ni smešno to, pravim. Boste videli: slavnih možje izide, jo iz našega kóla!

Bratje v kólo se vstopimo,
k veeri dajmo si roké!...

Dože izpod Gorjancev:

Balada o pesniku.

Miru mu nikjer ni, uthe,
 med svetom ni varne mu stroke
 zato se v les temni podá
 poet siv, da samotraj doma
 poslednje minute živi...
 Mo gošni hrast dordel mu kro
 ra časa nevrnih je dni
 v prostorni a črni votlini.
 Hošati vrh senčnat njegov
 hladil ga je v žgoči vročini.
 Žveri so vspeveruko tulile,
 ko v mahu je spoval sladko,
 ko ptice so se oglasile,
 mu ropet je čulo oko. —
 Źko jutro je vilo v goščavo,
 pred duplom poet je sedel
 in peval si je za rabavo,
 tam jutroanjico si je pel.
 Shušali so ptiči kvilati,
 slušale ga vetne plovave,
 poslušal ga zor je v slati
 poslušale temne goščave...
 glasovi njegove so lire
 zabavali lahne refire...
 — — — — —
 Spet ravja je vrla v dobroavo —
 a...glasov zvenčih nikjer...

nikjer ni poela, ki slavo
 Bogu se pel večraj večer...
 In zori rundeče se lice
 vrači... in vrači... in temni...
 nestopno že čakajo ptice,
 da struna se pevca zglasi...
 ... ne zglasi njegov se lirav,
 gotovo on v duplu — umira...
 — — — — —

Po nebu drevi se, oblak, glej, teman,
 gromenje v njem strašno karsaja,
 da stresa... pretresa široko ravav,
 da zemlja mogočna se meja...
 Žefir se spremenil je v kruči, orkan,
 ki loni hrastovju vohove...
 Ź oblaka se ploha ogromna udre,
 to solze so, ki na mrliča rose...
 bliskajo se krešajo strele goreče,
 ko pesniku smetne so sveče...
 Ves gord se kot v noči stemnil je,
 a pesnik, ... a pesnik — izžil je...
 Hrastovi ravj molijo bilje,
 mrtvaške pojó melodije...
 — — — — —

Keininov France:

Ko je zagorela Kostanjevica.

Kostanjevica je začela goreti: —
 Petelin se je zbudil iz spanja in ko je zagledal ogenj, je
 prestrašen ropil: „Kikeriki! Goljfiža gori!“
 Indri purana je prestrašil kvik meščanov.
 „Pec, pec, purgarji! Pec, pec, purgarji!“ so jim je varogal.
 In purav je vprašala: „Kam? Kam? Kam?“
 „V Sent Jernj! V Sent Jernj! V Sent Jernj!“ je godrujal purav.

Lessô:

Vroč julijski dan. (Slika.)

Polnoč je sije gorko. Nebo je jasno ko ribje oko, nikjer ni meglice na sinjem nebu. Po vasi je vse tiho in mirno; celo otroci, ki so navadno tako razposajeni in kričavi, so utihnili. Ne ljubi se jim igrati; ampak leno leže pod lipo pri vodnjaku. Drevo je mirno, kakor bi sanjalo slovo, dek saw; le trepetlika včasih zatrepče s svojimi nemirnimi listi; a ne dolgo, kmalu je vse tiho in človeku se zdi, da drevesa tudi pre-mišljajo v svoji usodi... Tudi raze in gosi, ki se kopljejo doli na potoku, se tako leno premehujejo po vodi; šele ko piletosi pes in jih rač, ne lajati, račeno veliki krik in nerodno racajo proti domu...

Prijetna senca malega gorčiča, ki leži ob bistrem potoku, me svabi v svoje naročje, dav bi se vsaj malo oddahnil, ker od nerno-vočine mi je kar lil pot raz čelo. Vramem, "Mavikonce" in korakam proti gorcu na klopico, ki jo je lausko leto napravil moj brat. Sem sva hodila vsake dan s prijateljem žankom sedet, ko je bil pri me, in na počitnicah. Vsedem se in računem brati; a ni se mi dalo. Polložim knjigo. Moje misli pa so sanjale o prejšnjih časih - o žanku, o žofki...

Kako so bili sladke vsi dnevi, ko sva še živela skupaj z žankom, ko sva drug drugega tolažila v vseh bridkosti. Ali sedaj ga ni več. Ugrabilo ga je kruta smrt že tako zgodaj. Komaj je prestopil prag nižje gimnazije, že je stopila k njemu bela čena s ko-so na ramni in moral je ukloniti glavo pred njo... Komaj je začel živeti, komaj se ravedati, kaj je življenje, že je moral zapustiti svoje nade, sladke upe... Kako bridko smo zaplakali na pokopališču, ko so grude zemlje voblo bobnele na njegovo rakev. Da, celo taki, ki so ga sovražili, so točili solze...

Moje srce se je krčilo od bolesti. Šele sedaj sem popolnoma spoznal, kaj je človek brez prijatelja. Oubogi žanko, da si moral tako kmalu na drugi svet! Kaj si vse upal, kaj pričakoval, a dosegel nisi ničesar. Vse nade ti je ugrabila kruta smrt. Spomin naše pov je tako sladkok! Zdaj vem, kaj sem prej imel!... Kako bom sedaj naprej jadral brez opore, koliko navetov si mi

ti dal; a sedaj nikogar, ki bi mi lahko razpal. Izgubil se s tako najdragocenejši zaklad!

Kapljuškali so valčki. Vrbe so se priklonile še nižje, raslištele tako nemirno in ropet so se bistri valčki rasvetlikali v solničnem svetu in odhiteli hitro dalje; prišli novi izpod stare vrbe in ropet vrgli, nili v dolgave, kakor sladkav misel.

Kakor se je žanko ločil od nas, tako sem tudi jaz razpuštil gimnarijo in dolgo, dolgo časa sem sameval sam, brez opore, brez prijateljev. Med svojimi novimi sošolci nisem mogel dobiti prijatelja. V razredu vlada vedno prepir - političen boj - Med tem časom pa sem iskal tolažbe in miru, a dobiti ga ni bilo mogoče, sicer ga pa tudi želel in hotel nisem, ker prave sreče ni bilo; ni bilo svetlobe pred mano, ampak temnava razstori mi ni se videlo pred mojo srečo. . . . Bojaren je utripala v srcu in iz nje so se mi porajale čudne misli, kakršnih ni v belem dnevu, ampak takaj v temnih sencih. Veselje se morata včasih; a njih veselje je bolešno; ne frfo, sta prijetno kakor metulj v solnce; ni glasno kakor sladka slavica pesem, ampak molči in leži pred kakimi mislimi.

Vše sem obupaval in mislil, da je celi svet namre porač bil. . . . Ali vendar mi je prisegalo zlato solnce. Skopovali so snežovi. Prihitek je k meni maj - našel sem vendar prijateljico in v teh rečnikih trenutkih sem lahko zapel:

Oj našel sem prijateljico iskreno,
veseli maj se vrnil je vseeno!

Aj trajaj, trajaj maj zeleni večno!! . . .

Da, našel sem prijateljico Zofko. Zopet sem bil srečen in vesel. Lahko sem ji razložil vse težave; razpal sem ji vse. Da, se, da je bila ona moja vodnica, po njej sem se ravnal. Izginiti, le so obupne misli, na lice so prišle vesele poteze, srce se je smežalo radosti.

Ali kmalu sem moral veliko tudi trpeti. Moji soseda, novaki so mi očitali, da sem v njo zaljubljen in zato hodim k nji. Toda ni bila resnica! Saj se nisem drnil kaj takega! Da tudi, če bi ji bil razodel svojo ljubezen, saj vem, da bi me bila zavrgla, gotovo bi ne hotela uslišati moje tako velike prošnje, ker nisem vreden, da bi imel tako lepo ljubljenco. Saj je bolj podobna krasni vili nego zemeljskemu bitju, lep njen

okrogli obrazek s tako rudečimi ustnicami, melanholične, modre
oči, modri lasje, lepa vitka postava, prsi kakor isklesane in tu,
dega marmorja, da lahko so jo vsi narivali „blondinka“...

To je bilov moja nova prijateljica in presrečnega sem se
štel, da sem jo smel tako narivati...

Zašumijo bukve, kostanji in vitke breze, razpljuskajo valovi,
tam v daljavi pa se čuje grmenje. Trxa turjaških hrbov pa se
počasi valé temni oblaki. Solnce se kmalu skriva. Debele de-
čevne kaplje začno kapati. Nevikla je tu. Stare ženice sežigajo po
sobah olikove vejice, molijo litanije in prošče dvigujejo svoje
koščene roke proti nebu, naj jih obvaruje hude ure...

Korneljev:

K vzorom.

Mornarju sveti v luki luč se bledeja;
veselo, srčno plove k nji v pristan.
Narekvač vedigne se vihar strašan,
mornarja reudar ta ne strahi beda.

Prav dobro on pa tega se zaveda:
Želiš v pristan - ne bodi mi zaspau.
Oj, jadraj, jadraj, sicer bo zomau,
v valovih morskih snit v obraz ti gleda.

Enako jadra človek k svojim vzorom
in k njim dospè le s trudom in naporom,
a ne pripeljejo ga k njim želje.

Če pridnost draga ni muv kot kumarji,
ga daleč v morje raženo' viharji,
v življenja tone, reveč, on morje.

Korneljev:

Dr očetovega groba.

Šla sva, Mura, takrat na gomilo,
v koji moj predragi oče spi.
Meni se oko je rasobilo
in na grob sem solzne vprl oči.

Vzkliknil sem, da se je v noč glasilo:
Mi li hrepenevju konca, ni?...
Hrepenevje kraj mi bo rodilo,
kaj inel bom vse do konca dni?

Čuj odtimes: Po večji hrepenevje
se spremilo v večno bo življenje,
ti rodilo kraj ali gorje...

Vzdihnil sem pri tebi, o gomila:
Ona bode meni solročila,
kaj me čaka: večja al solze...

Oninovič:

Žajokali so zvonovi...

(Ob prijateljevi smrti.)

Žajokali so v zvoniku zvonovi,
zaplakali semni gordovi,
zaplakale daleke trate:
saj prišla je cima v svate -
in smrt!

Bele mečinkne kvilate
zapale so zelene trate;
umirajo semni lesovi,
krijo jih ledeni cvetovi.
Oj smrt,

kajaj vse na svetu cvitvaš
in v belim pitom pastivaš? -
Kako, gley, množič se grobovi,
nad njimi pa žalno zvonovi
pojo! - - -

Cirilov:

Spomini iz Bele Krajine.

Segel sem po albumu svojih spominov in nekako domoče in znano je radihal iz njega spomin iz čarobne Bele Krajine. Tu moj duh je splaval tja čez Gorjance in se vstavil ob beli karloški cesti, blizu vlaške vasice Drage...

Troče je pripekalo solnce s popoloranskega neba na življenja pol, no Belo Krajino. Mladi potnikai pa smo hiteli po prašni cesti, se niti vili tui, počakali tam, kjer je bilo kaj zanimivega - zanimivo pa je v Beli Krajini vse - in hiteli spet dalje...

U meni je bilo, da bi sedel na občesni kanton, ul na gole griče, gledal v tujne doline in v dolinah njive. Da, njive! Jan bi si sploh ne mogel misliti Slovenca, ki bi ne imel njive in bi je ne ljubil. Saj njiva je kista čudna moč, ki drži Slovenca doma, da se ne odpravi v tujino, ki mu nima kaj dati, tja čez morje, kjer veti blagostanje in biva sreča...

U sreča v tujini je prevarljiva. Mlade moči irvabi in domovine in tujina jih zamori. Redki so, ki bi se vrnili nazaj s polno močjo, s čisto dušo in zdravim telesom. Tu še ti, ki se vrnejo, ne špijo več doma, nazaj jih kličejo prijatelji in sreča. Tu odpravijo se z ženo in z otroci tja čez široko morje. Ponesreči se morda še v tovarni ali v rudniku, ženo ostane brez opore in otroci so - sirote. Pa pridejo k materi, zaplakajo s plačem sirot ter prosijo: „Mama, daj nam kruha, živi nas!“...

U da so ostali doma, pa bi šli na polje, korali njivo in rekli: „Njiva, daj nam kruha!“ in uslišala bi njih prošnje mati zemlja. Tu ljubili bi dom in njivo in marljivo delali,

saj delo je življenje. . .

Žaval sem se v dolino, kjer so Vlahinje, s prepasanimi kvili in z ravihanimi robci na glavi, žele pšenico. Tridne roke žanjic so se hitro sukale naprej in brušeni srpi so brzo rezali bilke, ki so se šibile polnega klasja.

Žanjice so pele neko otočnoalostno pesem, ki je meni, tu, jemu potniku, nekako domače zvenela na uho. Zdelo se mi je, da sem jo nekoč že slišal; glasila se je tako mило, hrepeneče in žalostno. . .

Žanjice mladenke so morda mislile na svoje ljubčke, ki so v tujem mestu pri vojakih, ali žene na svoje moře, ki se pe, hajo za prečo v tujini, morda. . . Moji duši se je zdelo, da se je pesem, peta v temnem tonu, zlivala v pomenljivo refrën: Domov. . .

- Da, pridite domov, naši ljubi, iz vojašnic, primite nas lahno za roko, pa nas odpeljite pred oltar; in svečenik bo prišel in bo blagoslovil: "Kar Bog zveže, naj človek ne loči." Pridite domov! . . .

- Vrnite se iz tujine naši možje; nesreča vas bo morda zadela, če še ostanete dolgo tam, daleč od nas; pridite, delali bomo skupaj in tepeli bomo skupaj in naši stroci bodo veseli. Vrnite se domov! . . .

In moja duša je srinstvovala s pevajočimi žanjicami. Zlelel sem, da se jim izpolnijo vroče želje, da tudi njim vstane solnce popolne sreče. Poslušal sem to hrepeneče vzbujajoče petje in v mojem srcu je storno mило zvenela pesem o domu. . .

Bože izpod Gorjancev:

Ko račijem zvon. . .

Ko račijem zvon glasam,
nce se narveseli. . .
nagnil se je božji dan,
pijem tihí mrak noči. . .

Ko račijem zvon glasam,
ki in dalje mi doni,
spominu se na slednji dan. . .
stresa čona mi kosti. . .

Gože izpod Gorjancev:
Suscipiat!

V svetišče tvoje stopim, domovina,
nevreden, da me invenijš sina,
jaz prah, pepel...

Obrak prejasni se kot solnce sveti,
ne upam, mati, se ozreti vanj,
jaz prah, pepel...

Pred žrtvenik jaz stopam tvoj presveti,
kaj del bi, domovina moja, nauj
jaz prah, pepel...

Suscipiat, o patrica! vse moje krepenenje,
na žrtvenik svoj moje nič čvlgenje,
oh sprejmi to, kar reoni in imča,
res malo, toda tole iz - srca,
o domovina, mati, ti dovujem,
v proslavo tebi svoje vse žrtvijem
jaz prah, pepel...

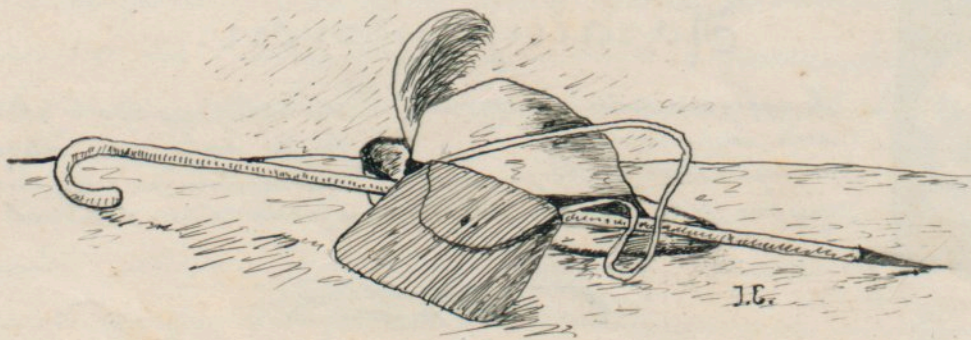
Suscipiat... suscipiat!...

Gože izpod Gorjancev:

Na pot...

Zapuščam tla domača, rodna, sveta,
zapuščam mater milo in očeta,
zapuščam sestre ljube, drage brate,
zapuščam vas zelene, rožne trate,
podajam se na pot.

Srce ljubo videti želi mi,
zato poročas, vanica draga, spimi,
sprejmite drage, solnčne ga livade,
sprejmite ga dekléta vaške mlade,
podajam se na pot.

Dože izpod Gorjancev:

Na mostu.

(Večerna idilica.)

Meimerna tihota — — —

Visoko nad Štuko se vspenja železni most; pod njim se pa mirno pomiké Štuka, pokrita na zapadni strani z lahno megljo, dalje dalje proti Davi. . . Nič šumenja hitrih valov, le izrav mesta dosega ušesa prav lahni šum jera. . .

Mesto spi. . . Sive skale, steno skalovje, gola ali porastlo z mahom in bršljanom, obseva čarobno polna luna. . . Kot nočni duhovi, ki prihajajo iz temnosivega skalovja, se plavajo ob njem obledela meglje. . . Nad skalami vise lesene kaje, v kojih sipah se odbijov lumini soj. . .

Še više nad kočami pa kipi ponosno, nevarno, svetljeni ka, piselski zvonik v vrak, skrbno roč in motreč s činnimi očmi mesto in okolico, kot skrben varuh. . .

Krajni mix in blagodejno tihoto pretvga glas. . . Ša kapitelskega zvonika zabrni v vrak tresoč se zvok, porne ure. . .

Bela pošasti, plazeče se po skalovju ob Štuki, rasto. . . rasto, nar, terajo bela kvila dalje in dalje, da zakrilijo celo mesto v mogoč, nini varuhom vred. . .

Polnočna tihota. . . Skori meglo zavrisne perete pisk vlaha — ves vrak ravalovi. . . in ropet tišina in mir. . .

Lessó:

Sladko počivaj!

Sladko počivaj,
dragica moja,
sladko le sanjaj
Marica moja,
nič se ne straji,
saj sem pri tebi,
vedno te čuvam
v noči, po dnevi,
sladko le spaničkaj,
sanjaj o meni. . .

Šmo peli. . .

Šmo peli
in pili
vsi bili
veseli,
veseli tako. . .

Šmo deve
si ebrali,
veselo
plesali,
plesali vso noč. . .

Merinov France:

Nevihta. (Slika.)

Dan se nagiba k večeru. Gorka, deševna sapra veje sem od vasi in upogiblje drevesa, da šume tiho, komaj slišno. Kašume lahko, pa utihnejo, kakor otrok, ki hoče nekaj povedati mami. Ali brač stopi v sobo, dete se ga uplaši, v ročna usteca done palec in se skrije v materino krilo. Tudi drevesa bi si rada nekaj povedala; Bog ve kaj. . . Ali nebo je temno, prepreženo s črnimi oblaki. Bliski se križajo po nebesu kakor kače, kakor ognjene kače. In grom vrdra in grmi, kakor bi se lomil nebesni obok. Včasih zago, ri svetla kača od nebes do zemlje, grom udari, da rašumi po ušesih. Drevesa se zdernejo. . . Daljne gore tonejo v megli, kakor v velikem strahu. Noč gleda in vseh koncev in krajov v vas, gleda s temnimi in plašnimi očmi. . . In teh oči se narava boji. — Vedno temnejši oblaki pregrinjajo nebo, vedno temnejši. Dež se usiplje na zemljo. Debele kaplje padajo kakor solze na žitna polja, travnike, livade. Vmes se meša toča; vedno gosteja, vedno gosteja se siplje na zemljo, raškalja po opeknači strehi. Narava je zahrila tema. . .

Oj, koliko človeških oči vre sedaj v šum narave, v kolikih srcih se vzbija strah pred bodočnostjo, koliko mater si obriše solzne oči! — — —

Oninovič:

Ko bi vrela pomlad...

Kto vrela bi nabral ti,
drago oj dekle,
da rardela bi vesela
in jo djala na srce.

Z bilko zvezal nagelj rdeči,
rožmarin zelen,
ko bi zdaj pomlad vrela,
pa umirca žal jesen. . .

NARODNO BLAGO.

Vse je veselo, kar živi...

Vse je veselo, kar živi,
al' vendar moje srce ni.

Pa moje srce bi še b'lo,
pa je premočno žalostno.

Razsralil ga je fantič moj,
obljubil mi je zakon svoj.

Obljubil mi je tisočkrat,
al' zlagal se je vsakiokrat.

Vse bom prodala, kar imam
in šla bom, kamot vem in tuam.

Jam bom živala, s'kiškala
in svoj'ga sinčka ribala.

Oj, spavaj, spavaj, sinček moj,
da boš falol kot oče svoj...!"

Zapisal: Bogumil Coetnik.

Op. Kadar se poje, se ponovi trije radnji zlogi prvega verza in še enkrat po cel verz, a drugi verz vselej cel še enkrat; koncem vsake kitice se doda: lala - lala, - lala - la... N. pr., Vse je veselo, kar živi, kar živi, kar živi, | vse je veselo, kar živi, | al' vendar moje srce ni, al' vendar moje srce ni, lala - ..."

Stoji, stoji ravno polje...

Stoji, stoji ravno polje,
po ravnem polju fantič gre.
On poje, živč ga prav lepo,
še lepše piška na pero.
Marija ga je srečala,
prav milo ga je sprašala:
"Oh kaj je to, kako je to,
da s' fantič ti vesel tako?"

"Kako bi jaz vesel ne bil,
k' sem dan's pri sveti maši bil.
Oj, tam sem videl Jerusa,
na sred' olbarja križan'ga;
pred njim je križ,
za njim je križ,
preljubi Jerus, kaj tpiš!" -

Zapisal: Bogumil Coetnik.

Pesem o sv. Janezu Nepomuku.

Molimo mi Boga
in vel'ga Janera,
ker nam ga je sam Bog izbral,
nam za patrona dal.

Janer je kóran bil,
je prid'gal in ničil
na skoz' ojstre pridige
je oméčil grešnike.

Kraljica je v cerkev šla,
Janera slišala,
si je zvolila Janera
za svoj'ga spóv'dnika.

Šlo kralj Vincenij'žvé,
Janeru zapové:
"Janer, povej, povej,
kaj kraljica se spovej!"

Janer pa le molí,
rust na usta položi:
"Jaz pa rajši smrt storim,
ko od spóv'd' kraj' govorim."

Kralj Vincene se razsedi,
Janera rjet' pusti;
vržejo ga u vodo,
u reko Moldavo.

Zvonovi prav mil' nojo,
Janera k pogreb' neso,
angeli lepo nojo,
ker Janera v nebo neso.

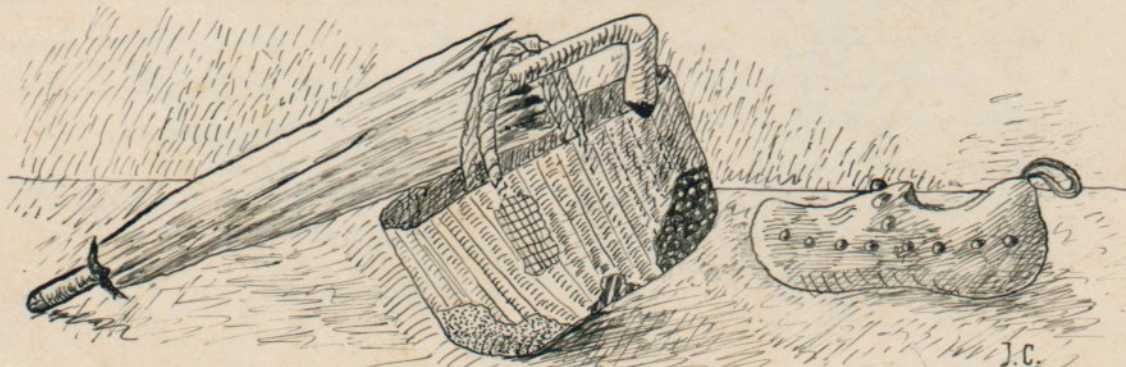
- Kdor bo to pesem pel,
bo v sveta nebesa šel;
kdor pa te pesmi pel ne bo,
ne bo šel v svet' nebo. -

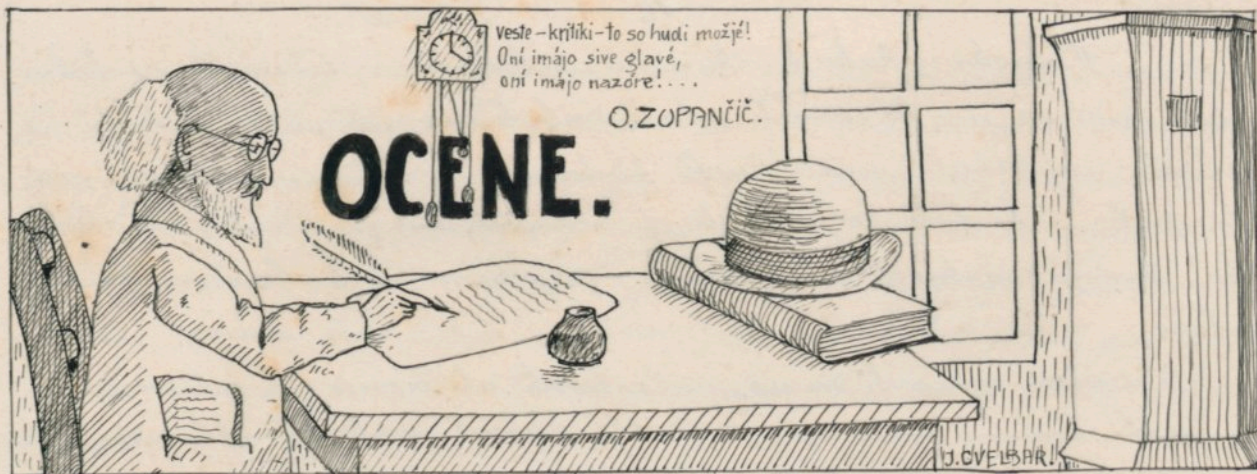
Zapisal: Bogumil Luetnik.

Naroden drobiž.

1. Seno se na grabljah suši.
2. Če se xiblje ribelka praxna, dete ne mores spati.
3. Kadar se gre buče sadit, se mora rešó lagati, da so buče bolj' debele.
4. Dogača se mora brž načeti, da otrok prej govori.
5. Lepo jutro, - lep dan. (Ljudje pravijo: "Lepo jutro, - lepí dan".)
6. Če gre solnce v pondeljek na jasmem doli, bo cel teden lep.
7. Če te kdo ostro pogleda, se te bojo prijeli uroki.
8. Vsak človek ima svojo zverdo; kadar se zverda utrne, umre človek, čigar zverda je.

Nabral: Jože izpod Gorjancev.

Lessŏ! kaj naj rečem Tvoji pesmi, "Sladko počivaj!"? Rekel bi, da je luškana igračica, ko bi se ne bal, da mi boš zametil. Jerik je lep, ver, si se beró gladko, samo, samo... - misli ni nobene. Druga, "Smo peli..." je ravno taka. In obeh Tvojih pesmic mi zaveje nek modern, nerodav duh nasproti. Poišči si drugačnik motivov, kajti sicer se bo, deš kmalu izpel. Res je, da je sedaj za nas glavna stvar jerik, ali na vsebino moramo vseeno gledati. In vsebine pogrešam v obeh Tvojih pesmicah. Če preberem tisoč takih pesmi, pa nimam nič od te, ga, nobena misel mi ne bo ostala v spominu. Je seveda vse kaj drugega pesem polna misli, polna občutkov. Prečitaš jo in vtis, ne se ti v spomin, kakor bi sam doživel, ker pripoveduje pesnik. Čitaj bolj realne pesnike, kakor so pri nas Medved, Gregorčič, seri raje po Gotheju. Ker imaš lep jerik, boš ustvaril lahko kaj lepega še.

Sedaj pa Tvoj "Vroč julijski dan"! Ali je to "slika", kakor si na, pisal pod naslov? Kaj praviš? In naslov! Saj pripoveduješ vendar vse kaj drugega v tej "sliki", kakor pa pové naslov. Jerik ti teče skor in skor gladko. Samo na enem mestu je stvar malo caple, tena. Tam: "Vesele se morda včasih; ali njih veselje je bolešno; ne fofota (!) prijetno kakor metulj v solncu; ni (!) glasno kakor slad-ko slavčeva pesem - ampak molči (!) in léči (!) pred težkimi mislimi..." Ali si mislil povedati, da bolešno veselje ne fofota... ni glasno... molči...? (kar je seveda malo čudno povedano.) Če si prečitaš stavek, moram nehoté misliti, da je subjekt stav, ka "... ne fofota prijetno..." beseda misli. In potem morajo sta, ti predikati predikati, hi slede, v množini. "Zapluskali" in "olkove" mislim, da se piše "zapljuskali", "oljkove".

V stavku: „kako bridko smo zaplakali...“, ko so grude bobne, le“ mislim, da bi moralo stati „zabolenele“, ali pa če postaviš na mesto „zaplakali“ nedovršnik. In tam: „... koliko nasvetov si mi ti dal...“ bi bilo boljše, če bi „ti“ in pustil, ker je naglas na „koli“, ko“. Kvalitni odstavek nima uveze s prejšnjim, nekako sam na seboi stoji.

Sicer so pa to same malenkosti, ali vseeno jih ne smemo prebrati. Vsebine ima spis še precej, samo malo obrabljena je, kaj ne? Na svidenje v II. številki!

Lirilov: „Spomin iz Bele krajine“ se ti je posvečil izborno. Tvoji čitici nimam očitati ničesar. Jezik krasen, slog tudi, vsebina še lepša. Prečitajte si njegov konec: „Poslušal sem to hrepenenje vrbujajoče petje in v mojem srcu je stožno-milo zvenela pesem o domu...“, takoj boste spornali, da je zapisal te besede pesnika, četudi ni v prvi številki nobene njegove pesmi. Upajmo, da se oglasiš v drugi! Po mojem mnenju je ta čitica oskumec naše prve številke. Samo nekaj malega bi rekel: ali ne zarveni tam o njivi čisto od dakeš malo, malo podobnega s Finžgarjevo „Njivo“? Seveda Tvoji čitici ne jemlje to popolnoma nič veljave in jaar vem, da ti je prišlo to popolnoma nehote pod pero.

Gorjančev. Trojega spisa „Izpod Gorjančev“ nikakor ne morem djati v naš list. Pomni se, da si ga spisal v naglici. Vsaj prvi del mora narediti na mene tak utis, kakor bi ga spisal kak drugošolec. Saj mi ne rameriš? Poglej: kako se glasi drugi sklon množine od besede čudes? Mar „čudesev“ kakor pišeš ti? Ali moreš reči tako: „Kake tri ure izpod Gorjančev (!) po pivre tudi či, sti studenček...“ Lahaj mašiš v izvari, kakor so: „pa“, „tudi“... Dva v tako kratkem stavku sta vendar preveč. Pa reimo, da je to prav. Kako pa moreš reči: „kake tri ure izpod Gorjančev“, kaj se pa to pravi? Gorjančev so dolgi; od Hočevskih gričev, do Čatira se rastečajo. Kje pa je sedaj tisti „studenček“, o katerem tako dolo, čeno govoriš? In prozaični „i. t. d.“ vendar ni na mestu v leposlovnem spisu. „Laprosi enega imed...“ diši po nemški zabeli. Ne, naglasen „njemu“ postavljaš na prvo mesto. „Virček“ diminutivum od vir ni raben. Lasti genitiv „virčka“ ne. Končao pa lepo: „In kakor je iz bisernega „virčka“ nastal velike potok, tako naj iz na“

ših vaj, "Izpod Gorjancev" nastane velika zbirka duševnih produktov. Vsi torej pridno na delo!" ("Nastane" mi na pravem mestu!) Bog daj, da bi se uresničila tvoja želja! Takoor že rečeno, si spisal to zelo hitro! Rabiš mnogo igrarov, ki niso na mestu, ki so nekako prisiljeni: "šumljajo biserni virčki", "pojo lepe melodije", "čarobni ce", "kordi", "čarobno šumljanje", "gričkov". Varuj se takih preveč "poetičnih" igrarov, ki naredijo velikokrat smešen utis. Obdelati si pa hotel lepo misel.

Če daj pa tvoje pesmi! Reči moram, da niso popolnoma za nič. Že sam naslov: "Oj pridi mi kometa le pridi..." sili na smeh. In koliko raketvaš od tega ubogega kometa! Prosi ga, naj te "odkravi srčnih ran", "naj zamori grozne prevare (!)", ki se ponove dan na dan, da "naj zamori med nami zlo, da bomo srečno živeli". Pusti ga vendar pri miru, saj je naredil med ljudmi dosti strahu, naj odpluje v neizmerni vesolje. To, kar poveš v tej pesmi, je naravnost nesmisel. Oprosti mi, da govorim tako neinženirano, ali moram, če hočem povedati resnico. Druga, "V čolnu" ni nič boljša. Kakšno zbijaš ropet! Komu pa "pravi glasok, (šumljanje škričnik valov namreč) da naj porokri brate v Šavi"? Bog vedi! "Vetreci se ne reče. Lopet, čarobni glasovi"; in valovi se pnejo "k višavi!" Fantazijo pa imaš zelo veliko, ko praviš, da "kramljajo s teboj meglice o, mineči neči". Maglas mi "Šakramljäl sem, rasanjäl sem, dremäli, sanjali"! "Ja, tako vendar ne smeš delati" rim! Stvar si pre malo obdelal.

Škraj, za prihodnjic pa napiši kaj lepšega, lepšega!...

Kornelijev: Razveselil sem se tvojih treh sonetov. Tako mlad si še, pa imaš že tako resne misli. Prvi je lep. Licer vsebina ni nova, ali obdelal si jo čisto po svoje. Tudi o drugem "Paritet" ne bi imel kaj reči, ko bi ne bilo zadnje besede: "... navdalo ti - sočrečnih me čutil..." Kaj pa je čutilo? Čutila so oči, ušesa, nos... s čimur stvari v prostoru raznavamo, čutimo. Kar se pa pri tem raznavanju v naši duši porodi, to imenujemo čustvo. Popravi kako to besedo, sonet bo prišel v II. številki. V zadnjem "Še očtovega groba" si pa zelo nejasen. Naj omenim še nekaj. Beseda, "revec" je tujska; dobili smo jo od Nemcev. Seveda se je že takrat zelo udeležila, da jo rabijo celo naši najboljši književniki. Mi pa pi-

*) v hitrii.

šimo najše, kjerkoli bo mogóce, lepo jugoslovansko besedo: siromak.
Ti imaš velik talent, to bo parvidel vsak iz teh dveh sonetov. Misli so
lepe in globoke, ki bi jih od Tebe ne pričakoval, oblika pravilna.
Vendar bi ti svetoval tole: sonet je ena izmed najtežjih pesniš-
kih oblik. Poskusi se najše v lažjih oblikah, kjer se misel lažje po-
ve. Saj če bodeš hotel postati, pesnik sonetov, imaš za to še dosti
časa. Zdrav, v II. številki se vidimo!

Znanec: Dve tvoji pesmi „Kdo ve?“ in „Ne smem!“ imam
pred seboj. Moram reči, da imaš lepe misli, elasti v prvi. Ali obli-
ka, oblika! Kaj praviš svojim prijmom: danes - ostaneš? „Prijatelj“
se piše z „lj“. Pri „bomó“ prisiljen akcent. Če Ti beseda nagaja v
ritmu, pa ji kar odrežeš kos stran; namesto „imamo“ praviš
„mamo“! Ritem spreminjaš, kakor se Ti zljubi. Imaš večasih tu,
di zelo resne misli, recimo v 3. kitici, ko praviš:

„Le misliš poročiti,
Ker ljubiš jo srčno,
Jo nikdar zapustiti!
Ali veš, če srečen boš?“

No, le ne bodi tako „eifrig“! - Druga je še slabejša. Govorijo no-
ljo, kaj si vendar mislil, ko si napisal te čudovite verze:

„Da tu „gospod“ bi hotel bit“
„ji enkrat to veselje stit“.“

Potem pa tvoj ritem! Navesti hočem število stopic v vsakem
prvem verzu vsake kitice. V prvi jih je sedem, v drugi osem,
v tretji šest, v četrti zopet osem. Kaj vendar misliš! Ali meniš, da je
to rima: hip - bit? Ali brez talenta nisi. Samo pridnosti in
znanja v poetiki Ti manjka. Vremi v roko slovensko slovnico,
pa si preberi „O stihotvorstvu“ naj desetkrat! Ne zameri mi, no,
čem se norčevati iz Tebe, Bog me varuj, ali se dve pesmi nista
za naš list, čeprav smo šele začeli. Zdrav!

Kerinov France: „Ko je zagorela Kostanjevica...“ Oris se
Ti je izborno posrečil. Da bi ga čital v kakem prejšnjem letniku
„Vrtca“, pa bi rekel, da je Kettejev. Takih realnih stvari nam
primanjkuje; kak moderni bi pod naslovom: „Ko je zagore-
la Kostanjevica...“ napisal več pol, pa bi bilo manj vsebine
kakorvteh šestih stavkih. Po začrtani realni poti naprej! -

„Nevikla“. Sličica je dobra. Omenim naj le par malenkosti! - Pišeš: „se nagiba“, jaz bi rekel „se nagiblje“, ker se glagolom V. vrste, 2. rarrreda vriva za ustnikai mehki, l'. Praviš, da dene dete v roč, naka usteca palec, ne vem, če to odgovarja resnici; lahko rečeš - karalec, ali se najbolje bo; da staviš: prst, ker to že vaka raru, me. - „Bog ve kaj“ ni pravilno pisano; zdaj pišejo: bogvekaj - a malo račelnico in skupaj; kajti po Trojem bi morala praviloma pred „kaj“ stati vejica; in v tej veri se ne rabi dobesedno, marveč še kot fraza. - Namesto „nebeški oboki“ je pravilneje „nebesni obok“. - „Usiplje“ - imaš Ti, Jančič pa pravi, da se mora staviti „v“ ne pa „u“, ker „v“ pomenjov devanje ali prestavljanje iz kraja v kraj, torej: vsiplje*). - Zdrav! -

J. H.

Oninovič: „Lajškali so rronovi...“ Kakor razvidim iz pesni, ce, imaš precej talenta. Vendar bi pripomnil par stvari, ki jih morš naš vpoštevati.

Dve vera prve kitice račnes z jambom: „Lajškali...“, sa-koj v prvem versu druge kitice pa imaš še trohej: „Béle...“ - T ritem v posameznih vrticah, kakor tudi v vseh treh kiticah, ni enojen; tu mora vladati neki red, nekva harmonija, sicer pe-rem ne napravi takega vtisa, kakor bi ga napravila druga, če. - Rime so čiste, vendar preveč istoglasne, kakor n. pr. wa-ovi: rronovi - gordovi - lesovi - svetovi - grobovi; saj jih je skoro ra ga, celico.

Predmet, ki ga obdeluješ v ti pesnici, ni sicer nov, pa saj to ni v prvencih glavno. Prva naloga je, da imaš ritem in jekits v oblasti; potem pridejo misli. - Na svidenje!

J. H.

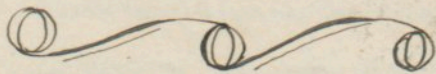
*) Tu si se pač rnotil. Ali pomeni beseda „usipati se“ devanje ali prestavljanje iz kraja v kraj, t. j. ali je ta beseda transitionna? Mislim, da ne. Zato je pa tudi „usipati se“ čisto pravilno, ke po-meni inpolnitev gotovega dejanja. - Tudi „nagiba“ namesto „nagiblje“ ni napáčno. Saj pravi Jančič v § 179, opomba 1.: „Glagoli drugega rarrreda (V. vrste), katerim rapira kati sobnik, gollnik ali ustnik koren, se pregibljejo radi (xlasti na rapadu slo-venskega ozemlja) v sedanjiku in v njegovih odkastkih po prvem rarrredu V. vrste.“ - V drugem imaš prav. Kerinov France.

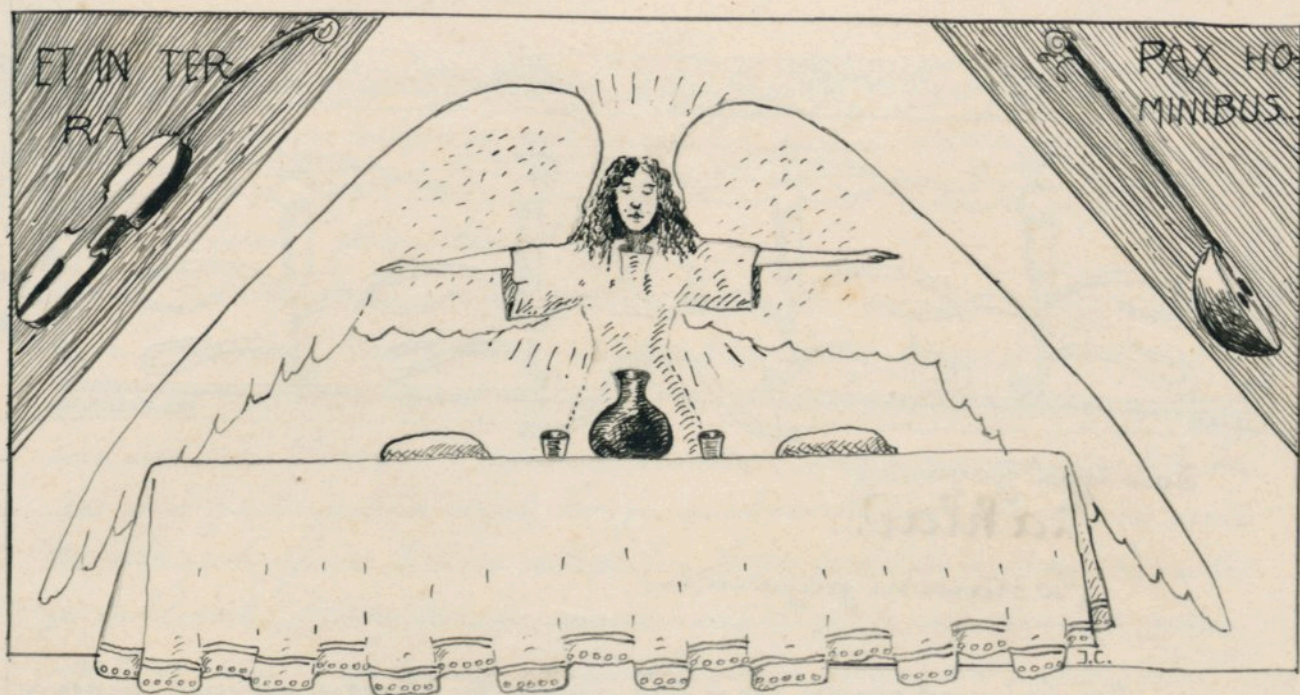
Jože izpod Gorjancev: Ouna Tvojih pesmi pride v prihodnji številki. Silvin Vladimirjev: Ravno tako!

Pod naslovom „Narodno blago“ bodo prihajale v vsaki številki narodne pesmi, narodni običaji, vprašanja, pregovori, ki jih imamo že precej nabranih. Ljetnik pa Jože izpod Gorjancev sta nam dala lep vrgled. Posnemajmo ju! Vsaki izmed nas ve kako lepo narodno pesem, ali kaj enakega, naj zapiše!

Posti dobro je izpadla prva številka, ni res? Nekaj reči je naravnost lepih. Maj bo to pisateljem in našim pesnikom v vrgled, tistim pa, ki se še niso odločili, ali bi prestopili k nam ali ne, v vzbudo*. Kdor čuti v sebi kaj pesniške ali pisateljske žile, naj se oglasi. Mikič bi ne mislil, da je toliko mladih moči med nami. Tako blizu smo si drug drugemu in ob enem tako daleč! Spornavajmo se! Počasi hočemo izlesti iz teh sanj, iz te rafinirane bolesti s temnih cest, iz temne noči, ki krije našo moderno literaturo. Stopiti hočemo na prava, pozitivna, realna tla. Zakaj bi si zidali zlate grade v oblake, zidajmo si rajše črne hišice na trdno skalo. Pri narodu se hočemo učiti, pri narodu hočemo ostati. Zakaj bi zapuščali rodno tla, majčine grudi? Ostanimo tam, kjer doni slovenska narodna pesem, tako lepa in mila, kakor deveta dežela, pa tako mogočna in silna, kot je morski orkan. Tešimo si žalost in bolest v materinem krilu in ne želimo si nedosežnih zvezd! Bratje, stopimo v kolo, vrimo se in vadimo, da bomo enkrat možje na svojem mestu, ki korakajo po začrtani poti; pa ne krenejo ne na levo, ne na desno, pa če padajo zvezde z neba! Zdravo bratje! —

Ti imaš tu „vzbudo“, mislim, da pomotoma?

Žessô:

Pojdi na loko...

Pojdi na loko,
tugaj mi svetke,
klinčke rudeče,
liste zelene,

pa jih daš meni
in jih bom shranil,
v sebi jih nosil,
nosil jih vedno...

Klinčke rudeče,
vročo ljubesen,
liste zelene,
upanje sladko...

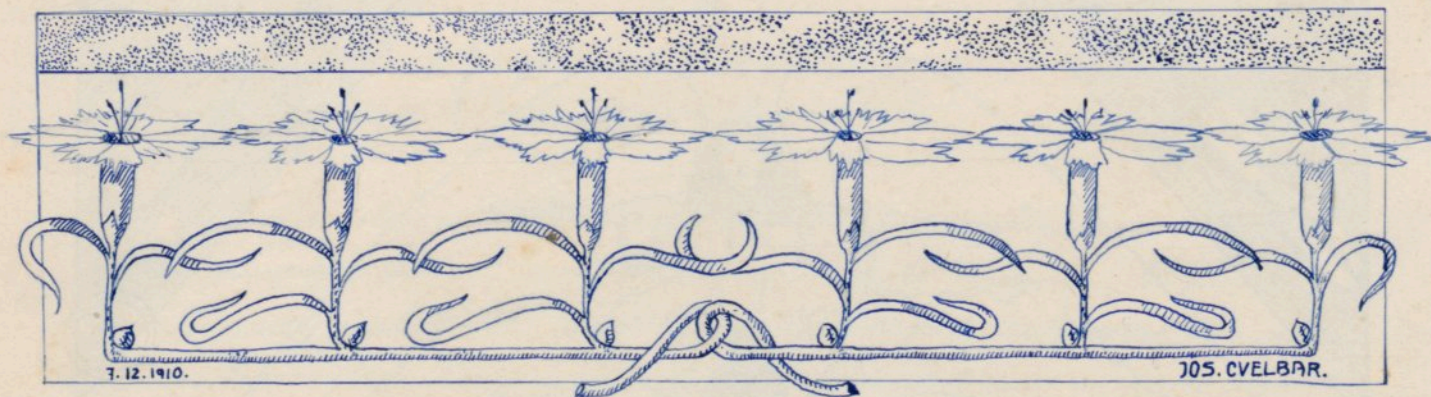
Žessô:

V bolesi in tugi...

So rože svetle,
a kmalu ovele,
ovele v pomladi.

Mladost je vsa moja
bolest in pa tuga,
v bolesi in tugi
so rože ovele...

Le jok je nov ustnik
in žalost nov licik
in upanja nimam
saj vse sem izgubil;
izgubil v prekrasni
mladosti sem upe...

Bože izpod Gorjancev:

Zaklad.

(Po narodni pripovedki.)

Noč leži nad zemljo. Vse je tiho, mirno. Res? Tamkraj od vasi prihaja proti Heki trojica ljudi z verigami, z vrvmi, z mački. Vstavijo se pri Heki.

„O polnoči je rekel, ne?“

„Da, o polnoči naj bomo pripravljeni. No udari ura prvič, mo, ramo vrčii, mačka na sedmih vrveh piveranega. Nōbeden se ne sme med tem, ko bomo vlekli, oglašiti, sicer smo izgubljeni. Nōbeden, da razumete vsi!“

Takoj so naverzali mačka na sedmih vrveh ra vreteno, ki je bilo pripravljeno. Nōto so čakali polnoči.

V nedeljo po nanku je bilo. Na mostu na vasi so zborovali močje, ko je prišel po cesti berač Naghica in jim povedal za zaklad v Heki. „Turki so ga pustili, — je dejal — ker so imeli preveč vrednejših stvari in jih je ta oviral.“ V vsaki stvari, točoi se ča, rovnije ali kaj takega, tudi na dviganje zaklada, je bil Naghica inučen. Zato je obljubil, da pride i on.

„Čyto, še nekdo prihaja.“

„E, Naghica bo.“

„Ou bo, da.“ —

„Je vse v redu, pripravljeno?“ vpraša Naghica.

„Da, vse.“

„Torej, porot! Ti Gorjan, ti si največji, stoni na breg k vodi. Ja bom izvrgal in kadar bom razvrgal vtretje, moraš ti naglo zavsteti mačka na sedmih vrveh. . . — ja, je-li piveran na sedmih vrveh? —“

„Da, je!“

„... moraš ga zavrteti in ko ga zavrtiš trikrat, ga spustiš.“
Po tretjem zvižgu je pal maček v močnim štabunhom v re-
dino Huke.

„Vlecite!“ je raskeral berač.

Zaškrupale so vrvi in vretena, napeli so vsi svoje moči, a vsi vs-
trajno molčali. Zaklad se je začel gibati. Vrag, ki ga je imel v ob-
lasti, in je vedno čepel na njem, se je zbal ranjga, zato je skočil
raz sod — zaklad je bil namreč v sodu — in ga tedno zagrabil. To,
da moč ljudi je bila večja, ker je imel vsak pod prajco na prsih
tri blagoslovljene leskove mladike, vrag je bil še v škripkih, zato
je rahljal: „Sedaj držim samo z enim prstom, — dasi je nape-
nyal vse moči — a če ne odjenjate, bom zagrabil s celo roko!“

Ljudje so prestrašeni odšli — brez zaklada.

Čoče izpod Gorjancev:

Du vinu.

Že izgubano je lice,
pojema luč oči,
a v hramu, kraj kupice
se vendar še sedi.
Starostne dni sladim si,
spominjam se naraj,
a le rastonj želim si
v mladostni srečni raj...
Še vriskal bi veselo,

še vriskal ko takrat,
ko v svoj hram gordeje zelo
sem nosil prvokrat...
Sedaj pa moje dnove
že starost mi teši.
A burne mi duhove
sedaj samo teši
le čilost se spomina
in raven — čiša vina.

Čessó:

Pastir Matija.

(Četka.)

Kapikala je burja, razpršil je sneg; ljudje so zbežali s cest v gorke robe. Njega pa ni reblo in šel je in tuga, kakor bi ga burja nesla. Gorke mu je bilo pri snu, saj je šel domov k starišem. Le dve leti jih ni videl in zdaj se zopet vrača k domačim; kako ga bosta doma vesela sprejela oče in mati, bratje in sestre.

Že pospešil je korake. Potegnil si je polhovko čez ušesa, zakrpano suknjo rapel še tesneje, oprl se na grčavko in korakal je pastir Matija živzgoje domov...

Potegnila je burja; mrac je nekoliko ponehal, račel pa je padati sneg. A Matija se ni strahnil pota, korakal je hitro in vendovr ni bil prav nič utrujen. Sladki upi, da vidi domače po tako dolgem času, so ga vspodbujali, da ni počival, ampak garil še skoraj do kolen ra, padli sneg...

Tako tiho je bilo, a meriti ni nehalo, še debeleje kormače debe. lega mega so padale. Matija je včasih otepel z žulavo roko sneg, ki je pobelil njegovo suknjo; a dolgo se mu ni ljubilo misliti na sebe, ampak le domače je imel pred očmi in kamalu je bil rasne, žen, a ni se vstrahnil pota, še hitreje je korakal k svojim domačim...

Vse si je že naprej predstavljal, kako ga bodo veseli doma. Mati ga že čaka na pragu in vesela mu prva poda roko. No pa pri, de v domačo hišico, se zberó okoli njega bratje in sestre. Matija pa jim deli darove. Tudi oče pride k njemu, tedaj pa potegne Matija in žepa mošnjičo polno denarja. Zveseli se oče in pohvali svojega dobrega ma...

Že se je jelo mrčičiti. Zopet so potegnili mudi vetrovi. Le še malo je prišil sneg; a bil je tako droben, da je kar rbadal Matija v lice. A on je stopal vesel naprej. Vrel v levico svojo debelo palico in garil sneg...

Zopet bo imel vsaj nekaj dni počitka, ko bo doma. Koliko je tpep pri strogem gospodarju! Kolikrat je moral poslušati njegove o, stre besede! Sedaj pa bo k njemu sedla njegova ljubljena manica, pogovoryjala se bo z njim, tako prijetna in vesela bo. Le dve dolgi leti mu ni bilo, kakor mu bo danes. Prej le topljenje in ka,

ranje gospodarjevo, sedaj pa le veselje, ker bo zopet doma . . .

Vesel je bil, in gotko mu je bilo pri srcu. Njegove noge pa so bile že otrujene. Otrajevalo je njegovo suho telo. Komaj je tiščal v čilavi roki gorjačo. Zalehtaval se je sem in tja. Sneg pa je bil vedno debelejši in pot je držala skori visoke ramete. Vstavil se je pod javorjem, kjer je stal ob potu in mu nudil vsaj nekoliko zatišja. Naslonil se je na pravo in počival. Potegnil je kapo v glavo, stresel sneg z nje, pa jo zopet potegnil prav čez nosa, da ga vendar nebi zeblo in res ga ni; le otrujen je bil. Vedno bolj skupaj je ležala njegova s snegom pobeljena postava. Že se ni veliko več čutil. Grčavka mu je padla iz roke in naslonil se je na javorjevo deblo. Glava se mu je sklonila na prsi in zdremal je sredi mešnega polja . . .

Zaslanjal je tako sladke sanje:

Le še par korakov in stopil bo v domačo hišo. Sreče se mu narveseli in zavriška tako na glas, da se mati pikače na pragu in mu maha veseli pozdrav. Hitro pokliče še očeta, sestre in brate. Ves zameten z drobnim snegom stopi v družbi veselih domačih v rodno hišico. Ves vesel gre pred očeta in mu podeli možnjo lepo zvenčih novcev . . .

Njegovo telo se strese, z roko hoče v žep, a njegove moči so bile že prestabe, da bi dosegel možnjo. Matija se je sesedel in raspal sredi hudega mrara.

Ko pa je drugi dan šel občinski sluga v trg, je dobil pešstija Matija — zmrlega pod javorjem.

Korneljev:

Soneti.

1.

Svetišče mi postalo je srce
in tebi, ljuba, se je posvetilo...
Ah kipe, ki na obličje tvoje milo
spominja me, ta v njem nesviten je...

En tebi lahko bližam v strahu se,
da ne bi se obličje ti stemnilo...
En kaj prinašam tebi kot darilo,
boginja krasna? Glej: srce moje.

Poglej, srce, ljubezen ti darujem.
To, kar najdražjega imam, štujem.
O, da ta dar prijeten bi ti bil.

Da na obrazu bi ti vrel veselje...
... v smelega, do meji bi prišle, želje,
bi od veselja, sreče se solil...

2.

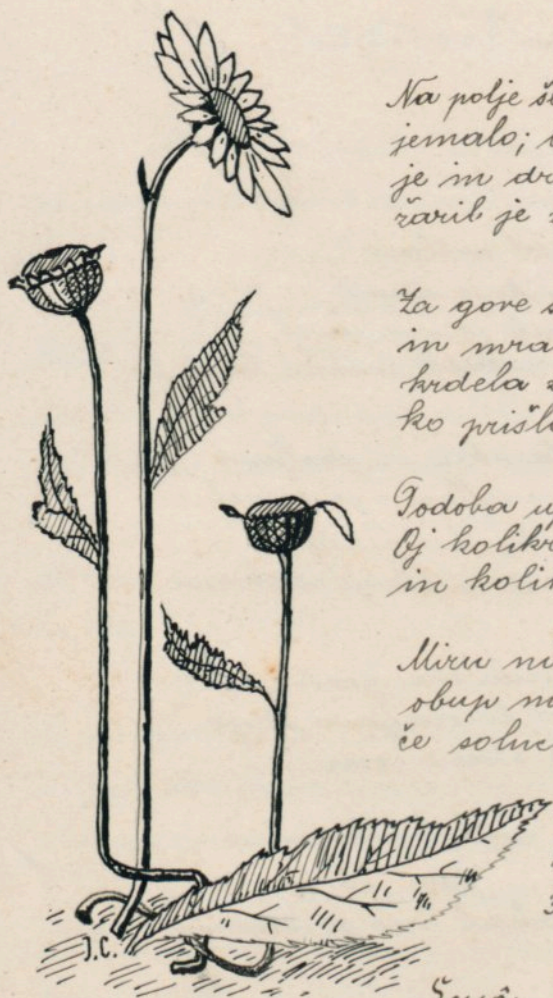
Oh, vedno vzbija v srcu se spomin
na tebe, ljuba moja domovina!
A v srcu vzbija se mi bolečina,
sam sebe izprašujem se, tvoj sin:

Sijale bodo zvezde ti višin?
Postaneš morda grenkih solz dolina?
En gnal obup ti slednjega bo sina,
da si želel bo rajši groba tmin.

Čar ob spominu vsakem se solim...
Če srečo sanjam, mislim: prave sanje.
Če o nesreči - hujši še bopim...

Oh tako mojega srca je stanje.
Spominu, domovini - ne molčim -
jednak spomin na njo je, vdihovanje.

Na polje šel sem; solnce je slovó
jemalo; lahno sapica zavela
je in dreves peresa so sušitela,
čaril je radnji solnca soj nebo.

Ča gore solnce kmalu je raslo
in mrak začel objemati je sela,
krdela werd na nebu zagorela,
ko prišla misel v srce je bolno:

Godoba upov solnca, solnce, si:
Oj kolikrat nam solnce to izide
in kolikrat, oj kolikrat zaide.

Miru nikjer, počitka najti ni:
obup mori nas, ako noč nastane,
če solnce sije, strah naš gost postane.

1) Davitw.

2. Ob spominu.

3. Upov solnce.

Čessó:

Še padaj sneg!

Še padaj, le padaj sneg,
cvetice pomori,
pobeli, pobeli breg;
snovekam na gori
zelene orke pokri,
potoke zelene
v ledene deni veri;
le vse naj ovne!
In petje prirečkano
na jug le rapodi
in kruta le snvit samo
naj vlada povsodi!

Saj ljubim le snvit, temo,
ker vedno bolj hiram,
saj ljubim le jok samo
v bolesti uniram...

Dože izpod Gorjancev:

Sonet.

— Gđini Silvi B... —

Na zelenico bujno sred puščave
vpehan, žejen potnik je došel.
Žefir lahkan čer vrtak je sem ravel,
raspal v navočeju potnik mehke trave.

Čnad horizonta tankoj iz daljave
pa vplul je sen, z refikom je privel
na zelenico, k potniku je sel
in spremil ga v domače je dobrave. —

Č jar zablodil v širno sem pustinja,
pred sabo vlt sem le staljavo sinjo,
a bilo ni nikjer sledu oar...

Naprej!... Pa je zaplul večer miran,
zaparil sem oaro — tvoj obrar...
in na oari čakal me je san.

Dože izpod Gorjancev:

Dolenjski metropoli.

Pordraavljen, metropoli dolenjska,
pordraavljeno na sivi skali, mesto,
s kapičeljskim vonikom, svojim varhom!

Usoda moja bo se odločila
v zidovju tvojem, sivo, staro mesto...
Oj, kakšna bode moja ta usoda? —

Li srečo našel bodem v tebi, mesto,
nesrečo morda, morda grenko žalost,
veselje sladko — — — ? Sam Bog vedi, kaj —

Dreči mi bje uponjav, obupa,
ob teh utripih plaši se korak...

„Pogum! junaško vri Fortuni v lice!“ —

Erilov:

Zariareli so spomini...

Cvetinova Měrika, lepa in blede kakor vila v prelestni bajki, ne, re na potoku pod domačo vasjo. Kalostna in bolna je njena duša, ker v nji so speč zariareli spomini iz preteklega življenja...

- Ej, kako živa in kako vesela je bila pred leti! Bilo je pred Božičem, ko je hodila k zornicam na kor pet. Gospod organist je vadil več časa cerkvene pevke božičnih pesmi. Měriko je posebej naučil lepo pesem za solo, ki jo je pela na sveti večer pri polnočnici. In pohvalno je igršila svojo ulogo; ko so ljudje hiteli od mase domov, so govorili med seboj: „Cvetinova iz koga je pa nočoj lepo pela, kaj? ...“

Njena mati je bila ponosna na svojo hčerko in hedarke li in kjerkoli je nanesla milika, vselej jo je vplekla v govor; nje, ne prve besede so navadno bile: „Naša Měrika...“; zato so ji naga, jivi jeziki zdéli: „našanečka“.

A ta materin ponos se je kmalu razblinil v prazen nič; nekoč sta se s hčerjo v nečem sporekli in spali. Měrika je v svoji temi odšla v mesto in stopila v službo v neki trgovini.

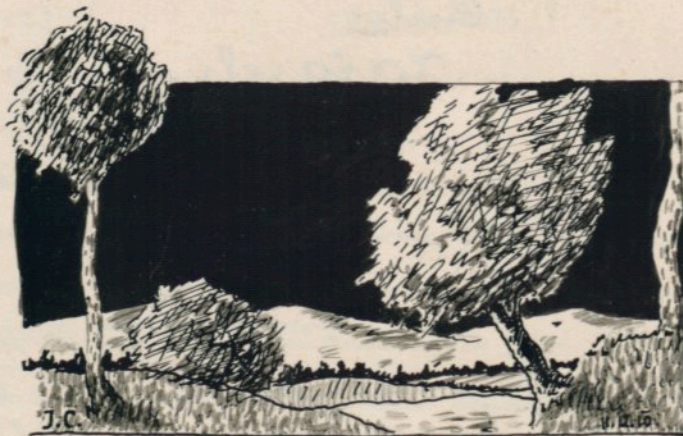
Prvi dve leti so bili z njo v službi jako zadovoljni; kajti de, hle je bilo prikupljivo, urno in postrežljivo. Tretje leto pa je gospodar takoj opazil, da postaja bolj počasna in zamišljena, ter jo je resno svaril. S strahom v srcu je gledal, kako je njena rdeča barva bolj in bolj bledela. Šlednjič je izvedel v nji nekaj nečuvnega in jo je odslavit...

S potutim srcem in s povšeno glavo je prišla Měrika domov in se spravila z materjo, ki je bila vesela, da se je hčerka vrnila. To, da kakšno raričaranje - sosedje so se z glavo majaje spogledovali, ko so slišali na Cvetinovem domu otročji jok; stariši mlade matere pa so se molče ogibali drušbe. Měrika - preji, ponos hiši in v slavo va, si, zdaj - v izpodtiko vaščanom in v namoto župljanom - - -

Oh, koliko deklet preko domovine najdeš, ki se poslovijo od doma rdečelične in nedolžne, pa se po letih vračajo domov z ble, dlin obrarom, s potuto dušo, z omadeževanim življenjem in z izgubljeno srečo...

Gorjančev:
Vzdih.

Da drevoje bi vedelo,
kak je hudo,
če ljubica drugemu
daje roko,
solzilo bi se
in ne prej nehalo,
da bi popolnoma
se izjokalo.

Kerimov Franc:
Iz počitniškega dnevnika.

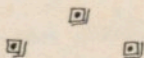
Ležim na trati in opazujem to visoko, ogromno nebo, ki se pne nad zemljo čez hribe in doline.

Gledam, kako temno modro, kako miran je nebesni svod kakor morje. Na zahodu se zbira dolg pas ognjeno rdečih oblakov. Močna sapla veje sem od zahoda. Pa se odtrga oblочки za oblочки in na krilih vetra plava jadrno nad mano. Privesla eden, kmalu drugi, tretji... cela tropa. Nekaj se jih razpiše na vse strani, drugi se pa sprejemljejo in kopičijo v velike gromade in tvorijo čudne slike. Glej ono žensko postavo tam na južnem nebu! Vidiš, kako ji vitra ognjeno rdeča halja, kako se ji sipljejo dolgi, kodrasti lasje po ramah? Glej, kako steguje roke za orjaškim viterom, ki hiti obličen v železni oklep, obut v visoke škorne liki gigant čez nebo! Ali vidiš ono dolgo, strašno zver, s hitovim telesom, s šimpansovo glavo? Kako ji raste celo vedno višje, vedno višje!... Podobne postajajo motnejše in motnejše, krepko izraščene črte in konture se zlivajo druga v drugo. Ne mine dolgo, veter razpiše oblake na vse strani. Lopet gleda vame to modro in mirno nebo! Nekako čudno mi je pri srcu.

Oj, koliko oblakov je že jadralo čez nebo! Več, kakor je plaval bark po morju, več kakor je letalo ptic po zraku. In koliko je že migljalo tam gori zver! Pa kdo vas vodi, hiteci oblaki? Kdo vam kaže pota, svetle zverde, da krožite vedno v

istem redom že milijone let, kdo te je zavržil, nebesni svod, kdo ti je dal to mirno modrino, kdo je ustvaril te valovite griče, daljne ravani, nebotične gore, kdo te je zaklical, noč, da zavijaš celo naravo v pokoj in mir? — Bog! — — — Cela ta narava je delo Tvojih rok, vse vodiš Ti s svojo voljo. Oh, vodi še mene po tej trnjevi življenja poti, oh vodi me, da ne krenem ne na levo, ne na desno, da stopam vedno višje in višje — k Tebi!

Naredila se je noč. Mesec vzhaja nad hosto oho s hrva, vim žarom. Oh Gospod, ostani pri meni, ker noč se bliža in dan se je nagnil! — — —

NARODNO BLAGO.

Ona čulico navézala,
od grada se pobirala...

Nar. pes.

Šijaj, sijaj...

„Šijaj, sijaj, solničce,
na moje drobno srčce!“
„Kako bom s'jalo solničce,
ker so gosté smerčice!
Šekaj, sekaj smerčice,

da bom s'jalo solničce.“
„Sekal bodem smerčice,
da boš s'jalo solničce,
na moje drobno srčce,
na srčce bolno.“

Nar. pes. napisal, Tože izpod Gorjancev.“

Kadar boš ti vandrat sel...

Kadar boš ti vandrat sel,
přidi mi povedat,
da ti bom pomagala
punkeljček naverat'.
Punkeljč'k naverala bom,
bridko se jokala bom,
ker te več vid'le
ne bodo oči.

Kadar boš naraj přšel,
přidi mi povedat,
da ti bom pomagala
punkeljček narverat'.
Punkeljč'k narverala bom,
sladko se smejala bom,
ker te spet vid'le
bodo oči.

Mar. pes. zapisal „Jože izpod Gorjanec“.

Marija in mornar.

Marija z Ogrskega gre,
za njo gre žalostno mre.
Marija pride do morja,
mornarja lepo prošila:
„Prepelji me za božji lon,
ali za nebeški tron.“
„Jar ne vozim za božji lon,
tud' ne za nebeški tron,
jar vozim le za krajcarije
in tiste bele seksarčke.“
Voda se razgrnila,
Marija je čez morje šla.

Začeli barko so gonit',
začela barka se topit'.
Mornar na barki zakriči:
„Domagaj nam, Marija ti,
Marija sedemžalosti!“
Marija se naraj ozre,
in pravi mu besede te:
„Saj ti ne voziš za božji lon
in tud' ne za nebeški tron.
Domogajo naj ti krajcariji
in tisti beli seksarčki!“

Mar. pes. zapisal „Jože izpod Gorjanec“.

Kravica.

Pijte, pijte, bratji, vince,
voda naj na stran' stoji,
pije naj gospoda vodo,
ki za vince ne trpi.

Zapisal: „Jože izpod Gorjanec“.

Drobitž.

9. Kdor je pravičnejši, ima svetlejšo weedo.
10. Vsak dež, ki gre, ko zori ojdav, prinese vrčo unija.
11. Če je koga strah, se mora dotakniti mlčica.
12. Ravno med povidigovanjem pri polnočnici se izpremeni po svetlu
vsa voda v vino.
13. Na kresni večer se postilja s praproto pod posteljami. Kjer je zjit,
raj praproč potlačeno, tam je spal po noči sv. Janes.
14. Kakor češnje, tako grodje (obrodi.)
15. Na sv. Gregorjev dan se ptiči ženijo. Zato je treba natrositi v me,
je žita, da ga robljejo ptice na svatbi.
16. O sv. Martinu pridejo po noči tvojčje v hrame, pokradejo ves mošt,
a prinesejo vino.
17. Toča dopoldan od boga, popoldne od hudobnega človeka.
18. Če ima kdo jčmen pri očesu, ga mora požeti: trikrat mora
mahniti z roko pred očmi in vselej reči: "Jčmen žanjem, ga
ne sejem . . ."
19. Kadar kdo unvije, se mora ura ustaviti, da narmanja, da
so se doščiniku intekle ure.
20. Kdor buče je, uši dobi.
21. Na križev dan ptič ptičav kavne, samo da meso je.
Mabral: Jože izpod Gorjancev.
22. Les je les, če ni kruha vmes. (= Kruh se rabi pri vsaki jedi.)
23. Žlahta je rastegana plakta.
24. Po Mali maši kosi, na peči suši. (= Po Malem šmaru je
deževno vreme.)
25. Kdor gre čez Gorjance, mora tam ali kaj izgubiti, ali pa
najti.
26. Bolje s fantom pod kap, ko z vdovcem v grob. —
Mabral: Bogumil Cvetnik.

GORJÉ! MORANA GRÉ...!

Ocena.

Gorjančev: „Mila, mila lunica...“ Že ropet ne morem djati Tvojega spisa v naš lista. Nikar mi ne rameri, ali mislim, da imam prav. Jeriku nimam veliko očitati, razun nekoliko malenkosti. Čas menjavaš večkrat, kjer ni na mestu. „Noči“ na vprašanje kam? ni prav. Stati morov seveda „notov“. Sedaj pa vsebina! Ves, kaj bi Ti rekel: da ni tistih čudnih dialogov med Teboj in njo, ko se prvič vidita, bi bilov Tvoja slika izvrstna. Poena se, da si celo pogovor a njo sfantiriral. V življenju to skoraj ni mogoče, kar pišeš. Glejmo! Ves truden prideš v vas in stopiš v prodajalno, kjer zagledaš „ka, kor pomladansko ročico“ lepega dekleta. Vidi, da si truden in Te vpraša uljudno „Ali bi i volil mogoče vrček pive?“. Tvoj nasmehek radostuje za odgovor. Vrne se čez nekoliko časa in se opravičuje, da je toliko časa ni bilo. Ti si odgovoril, da se ne mudi tako. „Čepcaš ne“, odgovori, „ali če imam opraviti z mladim gospodom, si vedno želim, da bi ga ne vrnemirjala.“ (!!) Pogovor nanese tudi na narodne stvari. Gospodična toči, da „kmetje“ nimajo smisla za narodno stvar. In tem kmetom to ne gre nič v glavo. Ti si mislijo: „Da bo be trebuh poln, kaj nam drugo mar!“ In Ti seveda pritrdis: „Res je tako, gospodična!“ Sicer pa govoriš

v elii „sliki“ nekako preizključivo o teh naših „kmetih“. Ti se čudiš, da si našel tako narodnjakinjo „sredi brezbrzičnih kmetov“. „Daj raste tu, di vijolica med slabimi cveticami“, odgovori ona ponižno. In ves očaran vprašaš: „Da bi se mogla vijolica pritiskiti na srce in ti, ti in njenih ustnic ljubezen?“ In „molče“ Ti je podala nežno ročico, pogledala Te je sramečljivo v oči, naslonila se na Te, sklonila se k Tvojemu ušesu in Ti šepetala: „Da, more se“. — In molče sta gledala nekaj trenutkov drug drugega... „O ti srečen človek ti! Korkor bi ustrelil, pa imaš dekletca, tako lepega, kakor „pomladanska rožica!“ Ali sreča ni trajala dolgo. Odsšla je v Ameriko — za drugim ljubikom. — Vsebino sem navedel zato, da bodo to variši vedeli, kako ne smejo pisati. Jerik imaš lep, izberi si kak drug tema, da ne bo izgledalo vse skupaj petošolsko, tako strašno petošolsko! Kadav se bo kdo prvič zopet zaljubil, naj toži svojo bol blede luni, naj piše zaljubljenih verzov magari na koše — pa naj dela vse na skrivnem. Dragi Gorjaničev, verjemi mi, da se nisem hotel norčevati iz Tebe, ampak samo iz Tvoje slike! Bodeš videl, da Te bo še kakorkrat sam, da si napisal tako neumno petošolsko povest. Operaj raje naš narod, kako govori, kako čuti in misli, kako živi, prebiraj žurčiča! Da napiše kaj realnega, kar bo res iz življenja!

LESSŌ: „Pastir Matija“ ni kaj posebnega. Ta motiv je zelo, zelo obsebljen. Piše se „žuljav“ ne „žulav“. „Dordrav se ne maha“, ampak „v porodrav“. Večkrat se tuodi ponavljajo isti izrazi, sicer je pa jerik dosti lep in neprisiljen.

Pesmi so boljše, kakor so bile prve. Najlepša je „Dajdi na loko!“ Malo čudno se glasi, ko praviš, da baš nosil v srevo kliničke rudeče. Zadnji štirje verzi so povzročnost krasni.

„Kliničke rudeče,
vročo ljubezen,
liste celene,
upranje sladko...“

„Ne hodi na tujé!...“ je mnogo slabejša, brez vse poetične vsebine. Reče se „v Pragi“, ne pa „u Pragi“. Kaj ljubka je „Pomlad“; pride v prihodnji številki. „Album...“ tudi ni veliko boljše. Namesto „zrl“ bi bilo boljše „vrl“, dovršnik, ker je v veri s perfekti-

nima „rečala“ in „očarala“. V verzih „... sem te jar“ je „jar“ odveč. Celotna pesmica je nekako prisiljena. „Le padaj sneg“ je boljša. Samo vsebina mi ne ugaja.

„Saj ljubim le smrt, temó,
ker vedno bolj hiram,
saj ljubim le jok samo
v bolesi umiram...“

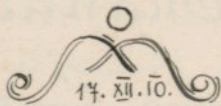
Smrt, tema, hirati, jok, bolešt, umirati... ravno bojšo voljo! Mladec rudi, čih lic, živih oči, polni življenja, celotna prihodnjost še pred njim — pa ti rajoka tak jok! Kdo bolj ljubi svetlobo, življenje, veselje, kakor mlada, dost? Kdo bolj sovrani smrt, temó, hiranje... kakor mladost? In ti?! ... „V bolesi in tugi...“ je ravno taka. „Ovenle rože, bolešt, tuga, jok, žalost, izgubljeni upi in tako dalje in tako dalje.“ Mož ne plakov, ne joha, ne toži. Mož tiho tepi in — molči.

Uvilov „Začarali so spomini...“ Vsebinska je precej obrabljena, kaj ne? ... kakor vilov v prelestni bajki“ je malo prisiljeno. Cel spis nima od daleč tolike vrednosti, kakor pa prvi „Spomin iz Bele Krajine“. Kakor v onem, tako tudi v tem posrnameš iz cele zgodbe nekako žalostno dejstvo, ali kako bi se iraril. Zadnji odstavek je krasen.

Silvin Vladimirjev „Kliči za potopljenim biserom...“ Mnogo besed, malo vsebine. Tova vsebina! Sami „kruti, kralni valovi življenja.“ Bog se smili, da je vse tako pesimistično, melankolično! Tova modern duh, to svetóralje in ne vem še, kako se temu pravi, ki ga je pri nas uvedel Stritar, tako malo pristojna bistvu našega naroda, kakor zamorecu salonska obleka. Ti, ki imaš tako krasen jezik, bi lahko napisal mnogo, mnogo lepega. A na ta način ne. Posku, si napisati kaj čisto realnega, brez vseh nepotrebnih okrasov in pik in pomisljajev. Lisaj Tolstoj! Boš videl, kako priprosto, a kako silno umetno. Ldrav!

Kornelijev. Strašansko so nejasni Tvoji soneti. Recimo „Ob spominu“ zadnja kitica. Jar ga ne morem uneti pri najboljši volji ne. Kaj si pa sploh hotel povedati v zadnji kitici? Ali se pravi „rečo sanjati“, ali „v sreči sanjati“? In „Upov solnce“. Prvi dve kitici sta lepi. Sedaj pa zadnji! Kaj se pa to pravi, da je solnce po doba upov solnce? Nič! In slednji verzi nimajo nikake zveze s prej, injimi.“ Davitev“ je mnogo boljša od prejšnjih dveh.

Jože izpod Goryancev: Ocenjuj jih pesmi sem odločil za
prihodnjo številko. Saj ne rameriš?

Le bi kdo želel, da se ne kritikirajo njegovi proizvodi, naj kar
pove. Ako čuti kdo, da sem mu kaj po krivici presodil, naj pole-
mirira. Le bo imel prav, rad prekličem.

Naša dva umetnika sta narisala nekaj lepih slik za priš-
li številki. Klasi prva v drugi številki se odlikuje. Srčna hvala
obema!

Blížajo se božični pravniki. Časa bo dosti, napišite kaj za
tretjo številko, da bomo prihodnjč rastopani vsi. Pa na narodno
blago nikarte porabiti! Zdravi, veseli božične pravnike, z novim
letom računemo s čilimi močmi!

xx) s prejšnjim.

MARJETICA IN TRDOGLAV.

V pest dobil me Trdoglav
ino semkaj me je djav...
nar. pes.

x) čampa.

Y. Rencir:

Gospodična Manica...!

Lepa si bila, gospodična Manica, lepa kakor... kakor... si bila lepa le ti. Ne bom opisoval tvojih zlatih kodrov, ne tvojih modrih oči, niti tvojih črčinjevo rdečih ustnic, tvojega stasa, visokega in vitkega kakor deviška breza v logu, ne, samo rečem, da si bila lepa, lepa nad vse. Tonal sem te še izra šolskih klopi, še izra časov, ko sva roko v roki hodila v šolo*, od šole do doma, poznal še izra časov prve mladosti. Lepa si bila že takrat, lepa kakor pošni popek na tvojih predah... in lepi so bili tišči časi, pa hitro so minuli, odšli hitro in naglo liki toplih pomladih v breskonino morje časa, prošli tja, od koder ni več poti nazaj, od koder ni več vrnitve. Ej lepi so bili in šli so, kakor gre in preide na svetu vse, kar je lepega... Skoro mi jih je žal, tistih lepih dni, vendar jokal za njimi, kakor jih jokal toliko in toliko, in jih solnih oči klical nazaj, ne bom — ne — čemu? Zvoniti po toči, zahtevati od ognja nazaj, kar ti je uničil za vedno, prilivati vetkam, ki jih je zadušila slana — plakati za mladostjo — ne, nikdar. Spomin na mlade dni in življenje, ki sem ga živel v njih, mi bo vedno drag — a jokal za njimi, plakal ne bom...

Žn ti, gospodična Manica...?

Rakaš morda ti za njimi, morda si jih želiš ti nazaj, tiste dni... mogoče... mogoče ne... kdo ve...

Takrat, ko sem te po dolgih dneh zopet srečal, ko sem videl tvoj vneti obraz, smehljajoče se ustnice, veseli, jasni smev v tvojih očeh, takrat sem bil prepričan, da si ne želiš nazaj v iluzije otroških let... Žn ko sem se žul, da imaš že fanta, o, takrat sem bil uverjen, da ti ni žal rasle mladosti... Kakaj bi ti je bilo žal, čemu bi si je želela nazaj...? Saj so se uresničile tvoje sanje izga davnih dni... da boš imela fanta, velikega, lepega, črnih las, kakor noč temnih oči... Žn da te bo ta fant ljubil in te imel rad, bolj kakor vse na svetu... in da ga boš ti imela rada... in da bo meni prijatelj...

* od doma do šole.

Oj, v tistih dnevih tvojih sanj jaz vsega tega nisem verjel, zlasti poslednjega ne — a prišlo je vendarle vse tako, kakor si mi nekdaj govorila ti, in tudi poslednje je bilo res, popolnoma res... Rad je imel on me, ne, ker je vedel, da sem ti prijatelj, in jaz sem imel rad njega, ker sem videl, da te ljubi resnično...

Lepo je bilo i v tistih dneh, v časih vajine ljuberni, pa minili so tudi oni, kakor mine na svetu vse, kar je lepega...

Si morda kdaj plakala za njimi, za tistimi časi, si jih mot, da kdaj želela naraj... kdo ve... keni je bilo žal za njimi, hrepnel sem takrat po njih, prosil, da bi se vrnili, pa ni jih bilo... ni, so prišli...

Zu... on... Kaj je utonilo njemu z njimi... Morda malo... morda veliko... kdo ve — — — — —

Leti večer je plaval takrat nad zemljo, kakor plava nad njo nočoj, ko pišem te vrste. Blagoslov njegov se vsiplje v moje srce in ob tem blagoslovu, ob tem njegovem miru vstajajo v moji duši spomini na pretekla dni...

Sedeli smo krog mize: tvoja stara mama, gospodična Manica, teta tvoja, med njima on Polje, desno ob tebi ti, kraj tebe pol pijani šribar Anton in desno od njega, koncem mize jaz.

Fredi mize je stala posoda s čajem, poleg nje trebušasta stakla, nica vina, pred nami korarci, polni in pol prazni in skodelice z dišičim čajem. Kakor lety za letom na sveki večer, tako smo tudi takrat kockali za lešnike. Višji ali manjši kupčki le-teh so ležali poleg posodice s čajem in korarcev, po mizi pa se je od rok do rok škrkljala bela koščena kocka.

"Pet!" je takrat veselo vzkliknila teta Mici in smehljaje potegnila s kupa sredi mize pet lešnikov.

"Eden!" je kričal pijani šribar Tone. "Take smole pa še nisem imel, kakor jo imam nočoj... Vedno le po enega —"

"Rad rad verjem," sem rekel, pobral kocko in jo zakotalil po mizi, "ker nočoj šele prvič igrak za lešnike!"

"Vseeno! Kakaj sem pa drugot imel še vedno rečo, četudi sem se šele prvokrat lotil kakke stvari!"

"Lešči!" Polječova roka je bila tistega večera nenavadno sréna. Pred njim je léral visok kup drobnega leskovega sadu.

"Pazite, gospod Polfi!" je svarila teta Mici. "Sreča v igri..."

"... nesreča v guberni!" se je kripavo zarečal pisar Tone.

Zarudela si, gospodična Manica, visoko gori do slabih kodrov, teta Mici mi je poredno pomériknila, Polfe se je nasmehnil.

Kotika je padla in nova.

"Oha! Ti tudi! Lepo! Lepo!"

Teta Mici se je rasmejala, ti si zarudela še globlje.

Polfe te je zrl in se smehljial.

Sribar je prijel polni koravec in ga v dušku izprarnil.

Stara mama je pila čaj.

"Lansko leto je sedel tu poleg mene še Kador Edwin, letos ga ni!" je rekla stara in pokarala kraj sebe, kjer je sedel on, Polfi.

"Ni čudno, da ga je vrel, saj je že takrat revček kašljal, da sem se vedno bal, zdaj zdaj ga raduši. Slaboten je bil že iz mladega!"

"Škoda fanta — bil je vedno tako miren!"

"Ž, kaj ga bo škoda! Eden gre, rodi se jih deset!" Pisar Tone je polagoma prarnil skodelico s čajem.

"Drugo leto zmanjka na vas, Polfi!" je menila teta.

"Menda pa vendar še ne! Sploh bi se pa naradnje res ne čudil, če bi se mi kaj pripetilo! Prezkujeti mi samo nesrečo!"

Urgel je kocko. Šestero oči se mu je smehljalo nasproti. Kupček pred njim se je pomnožil za šest lešnikov.

"Vidite, da imam prav! Zopet šest!"

"Saj je prav tako, kaj ne, Polfi! Jutri boste pa doma lepo tolka, li in zobali, ko bodo drugi imeli še za noroj premalo!" govorila je tvoja stara mama.

Sribar je s prarnim koravcem drobil lešnike in polglasno godel pred se:

"Bož, moja, bož, moja,
bom lešnikov dal..."

(Prihodnjič konec.)

Kornelijev:

Vprašanje nezakonske deklice.

Je-li res, mamica
to, kar sem slišala,
da jaz sirota sem
v nãpòlje vsem ljudem,

da me nič treba ni,
da vi ste jòkali
vsled mene, mamica,
ko sem na svet prišla?

Kdo, kje moj oče je?

Zakaj solzite se?"
"Tvo nebeski Bog
tvoj, ljubi, je, otrok."

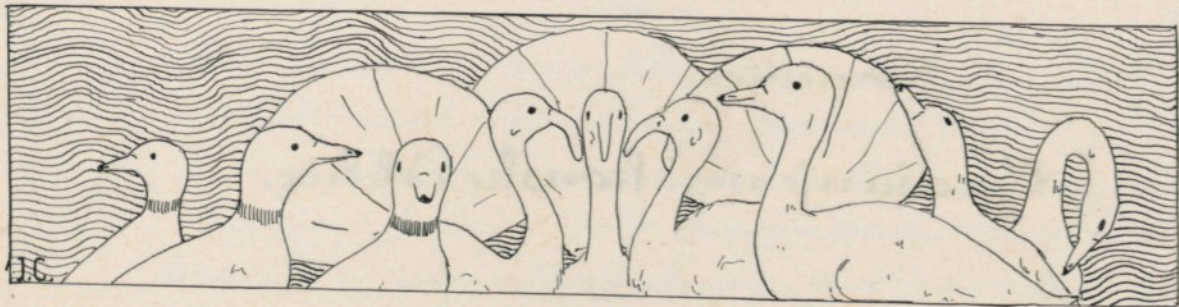
„Ljubim.“

Zdaj up me, zdaj spet strah navdaja,
nemir naseli se v srcè,
zdaj sveta radost me obhaja,
ko v duhu gledam jaz na-tè.

Da morda tebe, srcè raja,
srcè želeti si ne sme,
če mislim to, tedaj odhaja
veselje; solze rableske.

Odkod, odkod vse to izvira,
da se nekih, zdaj raj odpira?
Odkod vse to, li morda vem?

Zakaj srcè mi hrepenèe
srhli in k njej me vedno vleèe,
jaz: „Ljubim,“ dem in vse povem.

Cirilov:

Sveti večer je vzbudil v moji duši spomin na
dvoje src, ki sta se ljubili...

Tako je priplaval skrivnosti polni svet večer nad naše domove, sam
polnil razdvojene duše z blaženim mirom in odplaval nehalno v prvi,
že domove, delit v nje blaženost in mir. Slednjega zemljanca je obda-
ril s svojimi blažilnimi in ljubekni polnimi darovi; v moji duši je vaba-
dil spomin na dvoje src, ki sta se ljubili...

Ogledal sem si vse znamenitosti velikega tujega mesta, obiskal
galerije in muzeje, vendar mi je bilo tako samotno pri duši. Ni čuda,
da si človek v takih trenutkih počeli prijateljske duše, ki bi ga spo-
minjala na domovino.

Ko sem se domislil, da je v tem mestu moja rajakinja v samo-
stanu usmiljenih sestra, sem takoj šel v veliko kliniko. Povedal sem
samostanskemu vratarju svojo željo, da bi rad govoril s sestro M.

Kako sem se začudil, ko je prišla v sprejemno sobo; skoraj bi je
ne bi bil spoznal, tako se je izpremenila, odkar je nisem videl. Njen
pogled — preje nemiren in žareč, sedaj miren in vdan, njena lica —
preje rdečica kakor poljski mak, sedaj blede in skoro brez krvi...

Po prvem pozdravu mi je dela prijetno: „Gospod G., izvolite v park!“

Stopila sta iz sprejemne sobe na lepo urejen velik vrt. Nekaj ča-
sa sta sedela na klopi pod senčnatim drevesom; sestra me je inpraše-
vala po novicah iz domovine. Potem sta vstala in se sprehajala po
sterah med cipresami, ki so se zibale v lahmem vetričku.

Pogovor je nanasel na to, da sem jo vprašal: „Kako pa, da ste
šli v samostan?“ —

* skrivnostipolno.

Ta mi je pripovedovala povest svojega življenja, zamišljeno, skoraj sentimentalno...

— Ljubega je imela v svoji mladosti tam v domači vasi pod zeleno goro. Na njivi je bilo, ko je lep, zastaven fant pomogel težko ko, šaro na glavo, pa jo je nabožal po mehkih licih in ji pogledal globoko v oči; ona pa je nabavno zarudela in se sramešljivo nasmejala. In v tem trenutku se je spočela ljuberen v njenih srcih. — A on ni imel veliko premoženja; to ga je napotilo, da je šel v Ameriko, dalečno deželo, kjer je sreča in bogastvo... In tam v deželi sreče in bogatstva ga je zadela nemila usoda: v rudniku se je vtrgala nad njim plast kamena in rasula nesrečno žitev. Ona pa je zapustila svet in šla v samostan — — — — —

Žalostno in počasi je govorila, jaz pa sem parno poslušal. In nabavno so zasumele vitke ciprese na samostanskem vrhu žalostno pesem, pesem domotožja...

Ta ti svetonočni zvonovi, kako zvoné nocoj! Kakor da pa, jo pesem hrepenenja po domu ali pesem ljubeni do rodne grude. Sklonit bi se in bi poljubil to blaženo zemljo, drago domovino...

Žessô: Modesta.

Zavihaj se višje
si bele rokave
in svileni robec
le deni kar z glave,
jekleni srp ostri
le vikti hitreje,
da prva ti bodeš

prišla do meje.
Če prva prižanjš,
vesela Modesta,
pa bodeš gotovo
še letos nevesta.
Žltrepi je žela
Modesta vesela

in prva je tudi
do meje prišla...

Tav dni pa na to je
ležala Modesta
na odru mrtvaškem.
Nesrečna nevesta!

Kedaj čaka...

Pod cesto je žela
pšenico rumeno
in žalostno pesem
je Anica pela...

Zvesto je ljubila;
a on je že mrtov...
Kedaj čaka; kedaj jo
ragne gomila.

*) ko ji je...

Žoze izjod Gorjancev:

Iz počitnic.

Mož le tisti je,
ki po svetu gre.
Kdor zmeraj doma čepi,
ta nič vreden ni.

(Mar. preg.)

Česa si želi trpin po truda polnem delu bolj nego noči in njenega miru, ko si bo mogel počiti, okrepiti moči za nadaljno delo? Leta se di, jak bolj veseli po dobro porabljenem letu nego počitnic? Kako veselo, z mirno dušo se one v minulo leto, nihakor ne prebito brez truda in napora, a dobro prebito! Mirno, brez skrbi, bo mogel uživati počitnice, v katerih se mu bo nabralo novih moči v studenec, iz katerega jih bo rajemal prihodnje leto.

Celo leto ni bilo priložnosti, da bi bil mogel človek pogledati malo iz gimnazijskega vidovja. T sedaj v počitnicah se bode menda vendar dobilo par tednov, ki bi jih mogel posvetiti razvedrilu, s katerimi bi mogel otolačiti hrepenenje, dolgo gojeno hrepenenje, ogledati si vsaj ožjo svojo domovino, vsaj en del njen.

Skimalu po prvih tednih so se pojavljale po cestah postave, na katerih se je bralo veselje z lica, postave s potno palico v roki, s pelerinami preko ram - bili so dijaki. Gledal sem jih, kako so se hlastno vivali po dolini, po gradovih, posejanih po pobočjih gorā, po belih cerkvicah, po nirkah selih... In v meni se je vzbudilo tako hrepenenje, tako kopnenje po potovanju, da se mu nisem mogel ustavljati; in to hrepenenje me je hotelo zleči sabo kakor narastli valovi, deroči valovi veletoka majhen čolnič se šivim ribičem... "Kaj meniš, žoze! - sem si del - ali misliš, da res nisi v stam drugoga, kakor prečapljati parkrat v tednu cesto od tu do Kostanjevice, kakor ležati v slami pod korolemi, ali v senu na skednju in tičati v knjigah? Glej, dolge noge ti je dal Bog, name nil te je za potovanje, za ti zametujš njegove darove! Je-li to lepo? Mi, kakor ne!" Tako sem mislil in pisal prijatelju Naceu: "Nace! Ni mi dolg čas doma, a vendar me je premagalo hrepenenje, hrepenenje, ki me sedaj neusmiljeno tira, da pogledam vsaj malo čez prag rodne koč. Pridi, Nace, k meni, ne bova čepela doma, ampak občudovala bova našo domovino in se divila njenim krasotam!" In Nace je prišel. Del sem mami: "Mama, ne trpi me več doma, nekaj neutišljivega

me vleče v svet! Pojdem, mama!"

"Kdaj se pa vrneš, sinko?"

"Kmalu, mama. Glejte, sopotovalca imam."

"Pojdi v božjem imenu. Prirojeno ti je, da ne moreš stopeti doma..."

5. augusta - petek.

Ravno šest je bila ura v Hostanjevici, ko sem podal roko domačim in nato sva hitela s tovarišem po cesti proti Lavi. Krasno jutro je bilo. Sonce je ra-
relo na vzhodu in lahna sapica je vela od juga. ½ Studene, ki se iste-
ka pri Hostanjevici v Krško, je vzhajala lahna megla. — Lahke so mi bi-
le noge, lahko srce in hitela sva, kot bi naju nesel veter. In v mojem su-
cu je vstajala molitev, molitev gorha in kipeča: „Esto nobis, Domine, in vi-
va solatium, in caestu umbraculum, in pluvia et frigore tegumentum,
in adversitate praesidium..." Kakšen je bil najin načrt! Do nedelje do-
speva k sv. Trojici, na Hacetov dom. In ostane doma, jaz pa pojdem v
Mohronog k prijatelju in z njim čez Belo Krajino v Postojno. A za danes?
Do sv. Duha. — Hitela sva po kriški ravani mimo Dinovega, nekdanje
rimske naselbine, „Neviodunum“ imenovane, in tam za njim so imeli
vojaki vaje. Topovi so pokali in jezdeci so se zdajpazdaj pognali v vren-
dir hav preko njiv. Dospela sva po kameniti poti v Leskovec, kjer je Seka-
nija, in od tu v Krško ob polu enajstih. Od doma do tu sva torej potre-
bovala štiri ure in pol. Nekako čudno mesto je to! Leži čisto ob Lavi. Dolgo je
kakor večnost in ozko kakor nit. Na južni strani mesta so strme, visoke
skale, tako da Krščani nikoli ne občutijs miline južnega vetra. Kraj jih
je neki zavlekle semkaj? Eh, vsak ima svoj okus. — „Glej, Mace, tamkaj je
pa Valvasor umrl.“ — Pa na Štajersko sva šla tudi — na Videm in in Vid-
ma po levem Savinem bregu v Rajhenburg. Pogledala sva novo cehov,
ki jo delajo tam. Nato sva se prepeljala čez Lavo in šla po desnem bregu
proti Krškem. A začelo se je temniti in bličala se je nevihta. Ko sva do-
spela v mesto, je že pošteno dežilo. Tu sva prevedrila. Ob štirih je ropet po-
sijalo solnce in odrinila sva mimo turnske graščine po cesti proti
sv. Duhu. Toda kmalu je začelo ropet deževati. Tovariš je imel dežnik jaz
pa pelerino. Dežiti je jelo tako, da sva morala vedrili na nekem kra-
nu. „Če ne poneha, — sva dejala — bova pa tu prenočila. Saj sva
pod streho in v kurni.“

Končno je malo ponehalo in šla sva naprej. Vsa blatna in premočena sva komaj našla v Vrhuljah tovariša, kjer sva prenočila. Noč je bila viharna in po glavi so se mi drevice misli, kaj bo, če dež ne poneha...

6. avgusta - sobota.

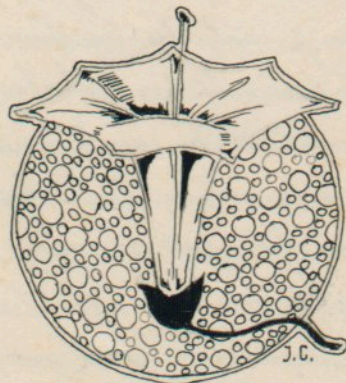
Zjutraj ni deževalo več. Le gosta megla in hladnejši vrah je ležal nad zemljo. Prenočevalec naju je spremil nekoliko proti Sv. Duhu. Predno sva bila na vrhu hriba, kjer leži cerkev sv. Duha, je megla odpihala sva pa in lepo se je videlo po krški ravani. Po štajerskih hribih, Krumu in Kamniških planinah se je svetil v noči capali sneg. Kmalu se je prevalil pod najinimi nogami greben hribov ob desnem bregu Save in dospela sva v dolino k njej in v Ševnico na levem bregu Save. Ševnica je bila kaj živa, ker so v njej počivali vojaki, ki so šli menda na krško polje k vajam. Kmalu po poldnev sva odrinila ob Mirni proti Sv. Trojici. - Nebo so jeli ropet rastirati temni oblaki in jaz sem se istinito bal, da bom imel slabo potovanje. Prav složno sva šla ob šumenci Mirni in prišla pred večerom na Nacetov dom, na Spodnje to, dale. Vasica stoji na holmu, tako da je tam prav prijetno!

(Dalje prihodnjic.)

Bogomilov: Ob novem letu.

Lej prijatliji moji dragi,
leto novo se rodi.
Klov nastu je skupaj zbranih,
Bog vse dolgo naj živi.

Leto novo naj iainemo
neustrahni, čili svi!
V boj s sovragom se spustimo!
... Vinca v kupci se smeji.

Oninovi:

Balada.

Kako ti čuki čukajo,
kako te sove ukajo
nočaj!

Č vsake veje reje ga,
čarijo vanj peklenške te
oči. —

Po hosti Blašek sameat gre
in račne jih sponašati:
Uhu!

* *

*

Kot ustrelil bi utihne vse;
a Blašek pa le vriskav še
naprej.

Tri Gornikovih pevajo,
pri Gornikovih manejo
praso.

V drevesih računelo je
in nekaj razvenelo je
strašno.

— „Joj, nekaj stoje strašno tam,
tako strašno v hosti za
vasjo.“ —

Hosti je stresla zrna vsem,
ko v hosti našli Blaška so
izpraskanih oči. —

Dože izpod Gorjancev:

Tepešnji dan.

I.

„He, stara, reši se, reš...“

„Miruj no, miruj, osel! Ti nisem že sinoči rekla, da me pusti
na miru, sicer se mi zgrudijo vse kosti.“ je regljala v postelji žena
Urša nad svojim močem, ki jo je hotel natepeškati že marse zgodaj.

„Beži no, beži, saj je danes tepešnji dan!“

„Te pa bom tudi nadésala.“

„Č, če prav. Saj nisem niklih ko breja mačka.“

* *

*

„Rešite se, rešite se, veliko let v gnadi božji!“ – „Rešite se, rešite...!“ – „Rešite se, rešite...!“ so pritekli otroci od vseh strani v samih svojcih, se šibami, ki so jih že sinoči pripravili.

Temno je še bilo, komaj pet je bila ura.

„Le dajmo se hitro odpraviti, potlej pojdemo tepeskat.“

„Kajpada! Sneg gre in temno je še,“ je godrnjala Miša na postelji.
„Ti, Janerek, bi se še izgubil v snegu.“

„Ga bomo pa drugi za roke držali.“

Čakali so dneva, ki je pa nemalo počasi lerel in na gorovja.

II.

„Danes imamo pa precej novega: Sneg pa toliko ljudi sem vide-
la že hoditi tod mimo, ko še popolnoma dné ni bilo,“ je modrovala
sna drugim gordnicam, ki so se bile abrale v dolini.

„Tudi jaz sem čul nek dirindaj. Kaj bo to?“ meni dolgouhar.

„Komaj sem se skrtil pred njimi,“ sopiha še sedaj strahú trepetajoči polk.

„E, stina lesica gre. Bo pa ona uganila to uganko,“ porame zajec.

„Kaj je to, botra, da je šla danes narve rano že ona procesija, tod
mimo?“ vpraša sna.

„Kaj? Kaj? – Ljudje imajo čudne običaje, to vem še iz svojega
mladostnega rapora. Danes imajo – če se ne motim – tepesnji, dan.“

„Kaj pa je to?“ vpraša neumni zajec.

„Ljudje se hodijo pretepat.“

„Torej ni take nevarnosti, kot smo mislili. Ustrašili smo se,
da bo spet kaknega barona god ali kaj in potlej... uh!“

„Ne bo sile, mislin, ne.“

Bože izpod Gorjancev:

Svetonočna bajka.

Vse je odšlo k polnočnici. Le sivi starček je sedel v zápetek in gle-
dal v kot na jaslice. V duši so mu vstajali spomini, kot medli duhovi
so mu stopali pred oči.

Zabrnelo je čer plan; lahni glasovi, milojasni kot angelški, so
prihajali i do ušes starčevih. Kakor dete ob sladki mamini pesni je

zasanjal stavec ob polnočnem zvonjenju, zasanjaj božve, o čem...

Luč, viséca in pod stropa, je stemnela in vsa soba se je napolnila z rajsko svetlobo. . . V svetlobi je priplul angel, v dolgi beli obleki, v prozornobeli obleki. Zlati kodri so mu valovili čez rameni in na dnu lom mu je bliščala jasna zvezda, jasna kot jutranjica. . . Čudovito lep je bil angelov obraz, lep in miren, tako miren kot zunaj sveta noč. . . Nevidni duhovi so zabrenkali na jasnozvočne strune. . . Angel je blagoslovil božičnik in druga jedila, ki so čakala božjega blagoslova na miri, in iz grla mu je zabnel glas poln nebeske miline: „. . . et in terra pax hominibus. . . .“

Zginila je svetloba in stariček se je predramil iz sladkega sna. —

Merinov France:

Iz svete noči.

Tone je sedel v klopi. Ni hotel iti v žigrao, v kot tam doli pod korom je sedel. Zavil se je tesneje v pekerino in gledal, kako prihajajo ljudje v cerkev. Pred velikim oltarjem pojo psalme. Lepo ubrano pojo. Ljudje pokahljujejo in se prirajo na razsvetljeni oltar.

Psalmi utihnijo. V zvoniku zapoje zvonovi — račne se maša — polnočnica. Na koru zagrme orglje, zapoje pevci. Pred oltarjem raingljajo zvončki. V bel oblak kadila je zavil sivolasi čupnik.

„V Betlehemski stalici. . .“ zapoje na koru. In zganilo se je ne kaj po cerkvi, vsem je prišlo nekaj v dušo, nekaj, nekaj. . . Starim spomin na mladost, na preteklo, lepe dni, spomin tako lep in mil, da jim raigrajo solze v očeh, mladim pa so se odpela v duši skrivna vratica in posijala je skori nje milina, blaženstvo svete noči, svete božične noči. . . Zganilo se je po cerkvi in božična stara pesem jim je priorela globoko iz srca. Utihnile so na koru orglje, pesem pa je plavala po cerkvi, pesem o novorojenem Detetu, o Jerušku.

Tone je sedel v klopi pod korom. Naslonil se je v kot, zapl oči. Tako dobro, tako toplo in mehko mu je bilo pri srcu.

„Vendar si prišla, božična noč!“ je mislil. „Oh, kako težko sem te čakal, kako težko, tam v mestu! Pa vseeno hitro je prišlo. Koliko je tega, kar sem odšel od doma? Komaj štiri mesece. Pa se nikdar nisem tako težko čakal Božiča, kakor letos. Še nikdar ne. Kakor bi čakal mamice, da bi prišla od daleč, od doma, da bi me potolažila, mene viharnega mladca, mene nemirnega otroka, da bi prišla s tistim milim nasmehom, s tistimi materinimi očmi... In bi naslonil glavo v njeno krilo, pogledal v njene mile oči in bi pozabil na vse neprijetnosti, na vse težave in hrepenenje in žalost, na vse želje, ki sem jih razčelil v šumnem svetu, na vse misli, ki sem jih zamislil v samotnih trenutkih, v tiskih urah, jaz viharni mladeč, jaz nemirni otrok... In sedaj je prišel Božič, priplaval je sveta noč čez kribe in doline, kakor samotna ptica, kakor krasna misel, kakor mil spomin, prišla je, prišla je... In zopet sem sredi svojih domačih, svojih ljubih, sredi preprostega naroda. Vsi se poznamo, kar nas je pri polnočnici. Vsi. Vse vas ljubim z veliko, s plantišo ljubeznijo. Vas rožne deklice, širokopleče fantje s peresi za klobuki, vas upognjene starce, vas stare mamice. Oj, da vi znate, kako vas ljubim, s koliko ljubeznijo! Oj, ti mili, mili roče moj! Pa sem jaz župnik, stopil bi gor na prižnico in bi govoril, da bi vam vrele solze iz oči. Kaj bi vam pa govoril? Kaj? Skoraj ne vem kaj. Toliko bi imel povedati, pa tako malo besedi! Oh, moj nebeški Oče, varuj moje ljudstvo, čuvaj moj rod! Pogledj, kako pojo pe, sem o Trojem Linu, kako se klanjajo pred Trojim oltarjem, kako jim igrajo solze v oči! Oh, ne zapusti ga, varuj ga, varuj ga! Daj meni lepih, visokih misli! Glej, kako sem slaboten, kako reven, kako majhen pred Teboj, o Gospod! Daj mi čistih misli, daj mi velike ljubezni, daj mi gigantskih moči, da bom mogel kedaj koristiti svoji domovini, svojemu rodu! Troji otroci smo, čuvaj nas, varuj nas!“

Mehko je bilo Tonetu pri srcu. Tiho je bilo v cerkvi, pred oltarjem je zapel zvonček, v zvoniku so peli zvonovi — povzdigovanje.

Kakor da bi se rjasnilo nebo. Kakor da bi razleneli

travniki in razblesteli vonički med prijetnim zelenjem. Kakor da bi zapel škrjanček nad poljem in bi se zakadila njiva in bi zarve, nelo ukanje in vrisk iz plodnega polja, iz vinskih goric... Kakor da bi prosil cvetje po cerkvi, kakor da bi hodil angel, v smeñnobeli obleki, z zlato zverdo^{*)} v dolgih lasih, po cerkvi in bi pritisnil vsa, kemu gorak poljub na trudno čelo. Tako je zaplavala pesem, tiha in nežna po cerkvi, privrela je globoko in vna, govorila je vsem na srce. Lahko je podrhtavala med visokimi zidovi. Razumela se je, zabrepenela visoko v rajske višave in hipno zamudla pod visokimi cerkvenimi oboki.

Srce je vrtrepetalo Tonetu ob tem milem dekliškem glasu. „Krasno je pela, prekrasno!“ je vzdihnil in si zakril oči — — —

Prvi je hitel iz cerkve. Ljudje so še čakali blagoslova. Bila je lepa noč, nemrta in brez snega. Vse polno lučic je brlelo po gričih in dolinah. Iz daljave je udaril Tonetu pisk vlaka na uho. Tu pa tam je razgumel strel in zaplaval daleč v tiho noč.

Prva je prihitela ona iz cerkve. Gorho ji je stisnil roko.

„Oh, kako krasno si pela!“

„To sem pela samo tebi, Tone, veš?“

„Ljudje že gredo. Lahko noč!“

„Sladko spavaj!“ —

* * *

Tako vesel je hitel Tone domov! Tako vesel! Doma je pregledal, val stric čebuljne lupine, kamor je natrosil zvečer soli. V nekatere, nih se je sol stopila, v nekaterih ne. Vsaka lupina pomeni mesec. Če se v kateri sol stopi, bo mesec moker. Če pa ne, bo mesec suh. „Veliki srpan bo moker, himavec suh“, je parkladal stric. Himalo so bili zbrani vsi krog mire.

„Kje pa je Jože?“ je vprašal oče.

„S sosedom Tončkom streljata,“ je dejala Minca.

„Pa sem rekel, da se ne sme igrati s smodnikom.“ se je

^{*)} zverdo...

zahudil oče.

"Oh, boli, boli," je zdihoval Jože in stopil v sobo.

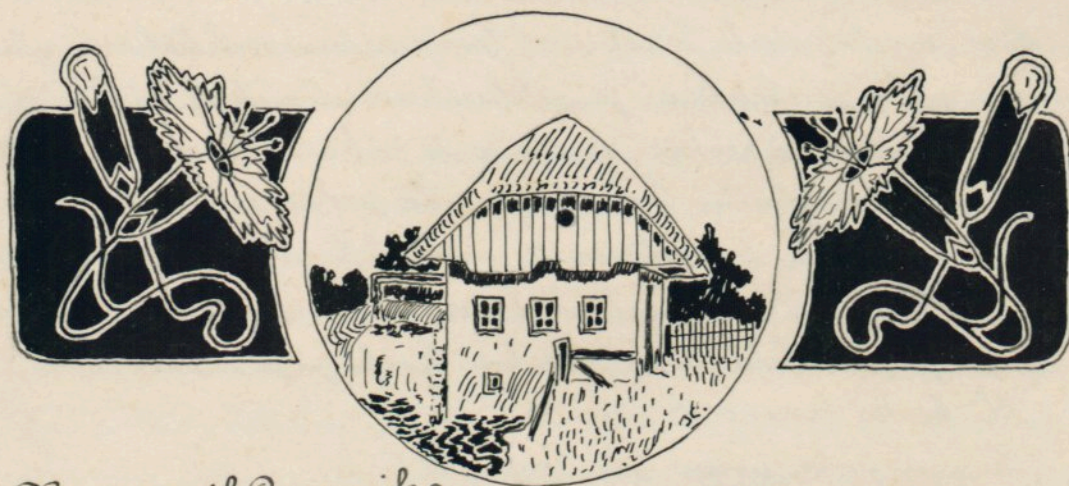
Roža mu je bila vsa krvava.

"Križ božji, ali si se obstrelil?" je rajohala mama.

"Hitro jesihva sem!" je zakričal stric in račel izpirati Jožetu roko.

Tone je hitel ven. Ni mogel gledati brata. Solze so mu sto-
pile v oči.

zunaj se je pooblačilo in snežinke so zaplesale krog voglov...

Bogumil Gorenjko:

Tri vaškem mlinu.

Pri našem vaškem mlinu
je pa zares lepo:
Cez jer se peni voda,
da prav nihjer tako.

Ča malinom v gredici
pri cvetu raste cvet,
med rožami Marica,
cvet vseh vaških deklet.

In stari očka mlinar
so še napol gluhi,
in majka mlinarica
so še napol slepi!

In očka nič ne slūši,
ko s fantičem kramlja,
in majka nič ne vidi,
ko cvet pripne mu Marico.

In vsi so zadovoljni —
Pa noj zdaj reče kdo,
pri našem vaškem mlinu
da ni zares lepo!

Bogumil Gorenjko:
Šjubarna pesem.

Deteljica v polju
zarucetela je,
mlada deva v dvoru
zarudela je...

Kaj da je
deteljica zarucetela,
kaj da je
deva v dvoru zarudela.²

Č na polje
je prisvetil solniček zlat,
v na dvorek
je prišel junaček mlad.

Žessô:

Slavčeva bol.

Kopet je pomlad prišla,
vesna mlada vsa krásna,
v no gaju slovček mali
tarna po družici zali

Kaj mi hoče krásni svet,
zelen gaj in lepi cvet,
ko družico sem izgubil,
ki prisrčno sem jo ljubil.

Do sedaj gradil sem ž njo
majni skromni dom lepó,
s kom sedaj graditi hočem,
ko je nimam in se jočem.

Ždaj nikogar nimam več,
da mi blazi jad skelč;
samcat letam po tem gaju,
po samotnem meni kraju.

Ob ko solnce je zlató
vhojalo že čer goró,
slavček mali je utihnil,
radi boli je izdihnil.

Aničina prošnja.

Žet gre čer trato zeleno
Anica blede
že spet pšenico rumeno.
Pela dekleta vesela,
ona molčala,

nemo v solneh je ihtela:
"Kje si preljubi moj Movi? -
Sprosi pri Bogu,
pripem naj kmalu tja gori!"

Ob studencu.

Morica, ne tako hitro,
kam se tako ti mudi,
malo še tukaj ostani.
Jutri ob uri že ti
nosil vojaško bom sukunjo.

Déva rjokala se mlada,
jáku podala roko,
njemu v naročje je padla,
njegov ljubila zvestó!

Žapela je prepelica...

"Ped pedi" žapela prepelica je,
"pripognila se do tal pšenica je,
zarudeli lici sta žvanki,

ko zariskal žanko je na trati;
pa naprej pšenico žela zrelo je,
lice njeno vedno tako rudelo je...

Serenada.

Žapustil ljubo bodem
in tiho živel bom,
da bodem si postavil
na trati lastni dom.

Ne bom za njo se jokal,
ne, bom se več solbil;
radosti mi je joka,
dovolj sem soka prelib.

Bogumil Gorenjko:

Meditacija na vlakcu.

Dveta si, zemlja, in blagor mu, komu plodiš; —
ali poljane poznom — žigave so v solnem blišču?
Dustil si plug in motiko, v zemljo se zalzel,
starec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se;
sin tvoj zaril se je živ pod zemljo — v Ameriki koplje,
v rovu še ravja poljan mu mrčne misli obseva,
sin njegov več ne bo jih poznal, ne sanjal o njih.

©. Župonič: Duma.

Ž Bogom, moj dom!

Podal sem roko materi, ki me je prišla spremit na kolo-
dvor in stopil v voz. Tesno mi je bilo pri srcu, kot bi šele prvič
zapuščal svoj dom in šel tja daleč v popolnoma tuje kraje.

Vlak je zarvirnil zategnjeno, kakor v slovo je zarvenel njegov
živčg.

Par rok se je stegnilo skori okna vorov in proti njim, prav „adijo“ se je še slisalo, in vlak je potegnil in spozrel dalje po progi.

Kaplalutalo je še prav belih kobcev v vetru, zamaknila je še roka v slovo, adijo sin, in vlak je izginil med drevjem...

Ž Bogom, moj dom!

Tesno in bolno mi je bilo pri srcu; sedel sem v kot in gledal na široca polja, na prostrane njive. Ej tako smo obsojeni, da gremo v tujino, da živimo daleč od rodne strehe pravzaprav brez doma. Oj ti očetova hiša, ali nisi imela prav nič prostorov za nas, da si nas pognala v svet? Oj ve sočne njive, ali niste hotele stisniti niti ene kaplje svoje krvi za nas, ki vas ljubimo tako vroče? In ali nas boste vsaj enkrat stisnile v svoje naročje, ali nas boste vsaj enkrat objele, ali boste dale vsaj enkrat bivališča ušaljenim sinovom? —

Ali vlak gre enakomerno, kot bi letela črna kača čer to lepo krajino. Karvane še v slovo in ravije počasi med majkimi gruči v drugo dolino.

Oj z Bogom, moj dom!

Kolodvor. Nevede skoraj sem vstal in se sklonil skori okno brez posebnega vroka.

Pisana množica ljudi. Nekako nenavadno mnogo jih je bilo. Tam dve gruči. Jok, vik in plač, objemanje in poljubovanje za slovo, ah morda za vselej. V Ameriko gredo, sem si mislil in sedel nazaj; ker težko mi je gledati tako žalostne prizore.

„Amerikanci“ so vstopili v naš vor. Komaj je sprevodnik odtrgal mater od hčere; o mati, zakaj si jo pustila tako daleč od sebe?

Posedli so; bilo jih je pet. Dva fanta; sedla sta k oknu, da bi lažje skrila od solz rdeče oči. Mož, srednje starosti je bil; nemara je že bil tam, pa gre še v drugič, zakaj ni se držal kdovekako žalostno. Ena žena, z otrokom v naročju, ki je šla za morjem, kakor sem slisal iz njih pogovora in mlada dekle, ki je jokala.

Oj z Bogom, domovina!

Kakaj ste, ljublje, zakrepeneli iz domovine v tujino? Ali vas bo morda ona osrečila? Kaj pa če vas bo pokopala kot jih je pokopala že toliko?!

Mladenica, kaj žene vaju iz domovinj? — Čile moči žde iz vaju, a vidva gresta, dav jih napravita, in čez nekaj let bosta prišla starca, bolna in nadložna, domov, če se sploh še kdaj vrneta. Ali vama je bila preozka očetova hiša, prenerodovitne njive, prekrtinasti in prepeščeni travniki? Poglejta te njive, kopajo-če se v solncu, hi kličejo in vabijo: Pridi in rasadi plug v naše grudi in dale ti bomo voje krvi, dav ti iz nje raste žito in vino! Kaj hitiš od nas, kam bežiš v tujino? Mladenič, ali nisi slišal klica njive, klica domovine? Morda pa, mladenič, si zapustil dom, dav bi ušel opominom skrbne mamice, korajžjemu pogledu očeta, morda, dav bi ušel lastni vesti, o mladenič?

A vlak beži, poljana se spremeni v drugo, enako lepo, enako vabečo, vredno enake ljubezni, a vlak beži, kot dav je ugrabil kot ropar ljudi tem poljanam.

Oj z Bogom, domovina!

Žn ti mož? V najlepših letih si. Kaj greš iskat v tujino? Morda, dav doma jokka žena, sama in zapuščena. Okrog nje se zbirajo otroki in sprašujejo: mama, kje so oče? Žn ona se jim laže v preveliki materini ljubezni: Počakajte malo, deca moja, kmalu se vrne. Kako bo sama vodila gospodarstvo, kako vgojila otroke, o mož? Ali si pomislil, ko si šel od doma?

Vidim ti v očeh hrepenenje po nečem tujem. Šil si že v tujini, v daljni Ameriki. Dav prišlo je hrepenenje, morda je prišlo, ko si videl, koliko je doma dela, morda je prišlo takrat, ko ti je rekla žena, dav gospodari varčneje. Prišlo je k tebi, spočet, ko tiho a vedno glasneje ti je budilo spomine na tujino, a jih je bogato oraljšalo in ti si rekel: pojdem. Doma pa bodo klicale nji, ve po plugu in brani, v gordu bo morda pela sekira, hiša sredi vasi, sedaj morda bela, bo stala omarana kakor sirota med bogatimi otroci. Polori roko na srce, mož, in reci, ali ni morda res tako? Žn če se še kdaj vrneš, ali morda ne boš pustil tujini svojih moči, ali ji ne boš žrtvoval svojega zdravja, ali ji tudi morda ne boš daroval še kaj več?

Nehote sem se spomnil svojega soseda, ki je bil trikrat v Ameriki. Postokrat sva sedela pod oknom v počitnicah skupaj in

kadila. Bil je bolan, komaj je hodil - zapravil je zdravje v deželi sreče, v Ameriki. Britko mi je tožil, kako je slab dom, ki je bil v najemu med tem, ko je bil on v družino v Ameriki, pripovedoval mi je, v Ameriki, deželi bogatinov, a tudi največjih revežev. Pripovedoval je, a sredi besede je obtičal, „moram iti“, je rekel, bolešno vstal in lezel bolno in nadložno - v gostilno. - Mož, morda se zgodi tudi tebi tako.

A moj je sedel nekoliko samoravestno, šel je v tujino, kot bi se vozil domov, in vlak je hitel enakomerno ropotaje čez polja in hoste.

Ž Bogom, domovina!

In ti, žena, ni res, greš ra možem? V naročju ti spi dete. Smehlja se angeljček božji in sanja, bogve kaj sladkega, kar se ne da povedati. Kaj ve pač sirotek, dav beži iz domovine, ki jo najbrž nikdar ne bo videl in morda komaj vedel, kje leži. In ti, žena, ali morda ni, si pustila doma svojo mater, ki je upala, dav ji boš na starost opora, dav bo imela jasen večer življenja, a se je starica varovala tako britko. A ti greš, ker si se morda ravno naveličala streči nadložni stariki, ker je sitna - a ne pomisliš, dav je starica morda bolj čmerna, ker so njeni živci oslabele vsled mnogih nočij, ki jih je prečela radi tebe. No pa ti greš.

Ž Bogom, domovina!

In ti deva, stara komaj šestnajst let, kaj sili tebe v tujino? Ž tvoji oči seva še nedolžnost, na tvojih licih vete še pomlad. A tam, v deva, bodo morda potemnele tvoje oči, morda se bo naselil vanje greh, tvoja lica bodo morda ovenela vsled prerogodnje starosti: Ne hodi v tujino, dekle, ne hodi! Tam so tako temna pota in tako vabe, ča in gladka! Morda te bo prevarala sladka hinavska beseda in te vabila v pogubo. Ne hodi, dekle, ostani v domovini!

A vlak hiti svojo pot in z njim hitijo ljudje od matere do movine, hitijo za tujo srečo napol v nadi, napol v neki nerazumljivi radovednosti. Zapuščajo rodne poljane, ki bodo žalovale za njimi in jih klicale naraj, a oni ne bodo čuli glasov njihov, nekateri v svoji sreči, največ jih pa v svoji nesreči...

Oj z Bogom, dom! Oj z Bogom, domovina!

Zora 7 junij, 1912.

Bogumilov:
Znitive iz boja.

Polnoč. Spanje sladko spava bog...
Luna blede seva krog in krog.

Tiho vse in mirno... Čuj! Žvenket!
Buro teče vranec... Čuj! Perget!

Teče dalje, dalje v temni lag...
Malce postojita... Mir okrog —

"Bili hrabro smo sovraga vsi,
V jarkih tekla je junakov kri..."

Ljuba, sveta domovina rok
krutih je sovraga prosta... "Pok!"

Vranec stopi dalje in hiti.
Rodna vas pred njima že leži...

"Kmalu bova v vasi, torej spej"
prigovarja mu vojak... Naprej!

Bog zna, mati moja še živi?
Poročil od nje nikakih ni...!"

Žutro migne. Hitro vstojaja dan.
Že sta v koči. Vas še ubljuje san...

V sobi tuje ljudstvo mu pove,
mati, bratec v grobu da leže...

Krikne, da odmeva se krepko.
Sice njemu rajši glasno...

Trigne meč, v srce ga rasdi...
Slovček v jetru pesem izvrgoli.

Orinovič:
Aut, aut...

Kako sem razburjen nočoj!
Ali ti krasni klasiki
so mi zmešali glavó,
ali te krasne oči? —

Še katerikrat?

Oh, naj le pride zima,
saj jo prečene pomlad,
naj le uvenejo rože,
saj jih vrne pomlad.
Naj le zakrivajo megle nebó,
žalost naj leže v srce,
jansen, pa svetel rasije nam dan,
zginejo žalost, meglé. —

Ti pa, o zlata moja mladost,
če vrameš od mene slovó,
povej mi, ali še katerikrat
zaraven ti v tužno okó?

Ši veš kakaj?

Zdaj pa so zapali snegi
griče moje čer in čer,
zdaj pa so nebó zakrili
ti oblaki čer in čer.

Zdaj pa sredi je spomladi
se opel ta solnični maj,
žalost je oko zakrila —
ljubica, li veš, kakaj?

Dože izpod Gorjancev:

Sivomakov sveti večer.

Vse je bilo razsvetljeno po hišah. Ljudje so bili na gorhem, stavili so jaslice, — bil je sveti večer; on je pa ležal na trdi slami v hlevu. Sam je bil, čisto sam, le sopljenje se je čulo iz bližnjega konj, skega hleva, v hlevu pa, kjer je praroval on sveti večer, je dihalo telica tako mirno in tiho, kakor bi se balo, da bi ne motila svojega sestanovalca v sladkem snu...

Jasno je bilo zunaj nebo, jasno kot nedolžno oko deteta, ki se smehlja bližajči se mami, smehljalo se je zemlji, smehljalo njemu prebivalcu, človeku, smehljalo se je nebo, smehljali

so se milijoni, jasni kot indijski biseri, smehljali so se tako blaženo, kot se morejo smehljati le v sveti noči, kot se morejo smehljati le nedolžnim, blagim srcem. . .

Toda on ni videl njih, ni videl njihove svetlobe, ni videl njihovega veličanstva! Niti en žarek izmed milijonov, niti en trepetajoč pramen ni pridrhtel v hlev k starčku. Imel je lino hlebov, a ta je bila zapuščena. Ljudje se ga niso spomnili, siromaka, a nebo? Med bednim tepinom in njim je bila temna stena, neusmiljena zapreka, skozi katero niso mogli prodreti jasni pogledi. . .

Ni imel siromak tovariša, s katerim bi se bila pogovarjala, krajsala ure, dolge ko večnost, težke ko svinec, mučne ko greh. . . Ni ga imel. Pač! Imel ga je nekdaj, mnogo jih je imel! Glej, tudi sedaj, v bridki uri je prišel tovariš - spomin. . . Pestro, dolgo haljo je imel, porisano z rarnobojnimi črtami, s temnimi, se svetlimi. . . dolge lase je imel, črne kot vihar na noč, žive oči, kojih bleste je bil divje-oster, da ga niti prenašati ni moglo staro oko, vajeno samo teme, večne teme in teme. . .

Tr začel je govoriti zvesti tovariš.

"Glej jo pisano mojo obleko! Ti je znana?"

"O, znana. . ."

"Kaj bi ti ne bila! Ti si jo stkal, ti si jo sešil, ti si mi jo oblekel, ti si črtal vanjo potoke, ki jih gledaš zdaj! Ti si ustvaril mene samega, moje oči. So ti znani? Seveda so ti znane! To so tvoje oči, tvoje mladostne oči, znane so ti!"

Vdihnil je starec, vdihnil globoko in težko.

"Sel bom, dač časa te bom zabaval nočoj, čemu bi torej stal," je del spomin z zlobnim nasmehom. In ta nasmeh je zlo, sel starca kakor ostru puščica, raskel ga kot pik modrasov, raskel kot ugriz tigrov. . .

"Ko si se jel ti zavedati, začel sem jaz živeti. Dobro ti je bilo pri očetu, ne? O, dobro, dobro! In rastle si v krepkega mladenci, ča, močnega ko Samson in trdega srca, ko kamen. Ne?"

"Uh, spomin. . ."

"Da, trdo je bilo tvoje srce, neplemenita tvoja duša. - Oče ti je zapustil domačijo, zemljo. Bila je rodovitna, neradoljena! Ne?"

"Da, neradodžena, moja . . ."

"Dobil si ženo, dobro, blago, dobro kot kruh! Ne?"

"Da, dobro kot kruh, blago kot angel . . ."

"Si li ljubil to ženo, človek?"

"Ne, nisem je ljubil; ljubil sem - njeno doto . . ."

"Sina si imel. Si ga li ljubil?"

"Ne, nikoli . . ."

"In zakaj ne?"

"Ljuberem do svojeve ni imela kota v mojem srcu, le denar-jahlepnost, le strast do žganja, do kart, mi je gospodovala v celem srcu, gospodovala nad mano . . ."

"Kodno zemljo si imel, a si jo zapil!"

"Oh, zemljo . . ."

"Dom si imel. Oče ga je sezidal, a v dnevih starosti, v časih nadlog, ni imel prostora v svojem. - Odprodil si ga!"

"Uh, dom . . . Oče!"

"Morilec! Ženo, nedolžno, otroka, nedolžnega si umorih, ker ni si skrbel zanj!"

"Oh žena, oh sin! . . ."

"Plakala sta, prosila sta, rotila sta te, a bil si - kamen! Zadel te je kamen, prah, pravična kazen, premajhna!"

"Oh, spomin! . . ."

"Ob priliki se snideva ropet, pepel!"

Vse pestre barve obleke spominove so se zbile v eno, v blede-sivo, komaj vidno in ta je kot meglica splavala v sveto noč, pod jasne miljone . . .

Koj za spominom je stopil na njegovo mesto kes, v žalni obleki, v dolgi, črni halji, s temnimi poterami na obratu, z globokimi udrtimi očmi, iz katerih so izprale solze ves lesk, ves sijaj . . . Dolge, temne obrvi delajo podobo še temnejšo.

Tik starca je sel, dolgo, suho roko mu je ovil krog vratu. In to davi starca, muči ga . . . Glej, kako se mu istare oči, čuj plajenje krvi, utripe srca, čuj njegove bolestne vdihe! -

Vse je res, kar ti je očitaj spomin. Lunaj sem stal in prišuškoval. Le naj ti deró solze v potokih magočnih, magočnih,

da bi napolnilo morje, ker tudi drugim so dele. Velik greh ti imajo izprati iz duše solze, veliko jih mora biti, deročje morajo biti, da ti bodo odtrgale od srca kamen, in ga valile stran. -

In dele so mu solze, dele mogočino, toda greh je bil prisušen, greh je bil varigan v dušo, skoraj neizbrisljivo. -

Pokalo je po vasi iz topičev, pokalo iz pušk - svetemu večeru na čast. Zabrneli so zvonovi, ubrano, zapeli kakor samo enkrat na leto - v sveti noči. Ljudje so hiteli k polnočnici. Vse je bilo veselo, vse živo, nihče ni slutil v ti blaženosti ničesar hudega.

Tedaj je prav potegnil veter preko belih poljan, preko vrh, gosto nasajenih ob potoku. Nekaj belega se je pojavilo med živimi vrhami. Megla? Ne! Bila je visoka postava, dolga kot večnost, suha kot žejja, in od nje je razprfotal bel prst. . . . Hitela je bela prikaren preko vasi - nihče je ni opazil - do hleva, kjer je maroval sveto noči starec-siromak. Nekaj je imela v roki in s tem je udarila po vratih in pritojenorvonki glas je zatrepetal naokrog, glas, podoben zvoku kosinemu. Starec je čul glas, spornal ga je in radrgetal na duši in telesu. . . .

"Oh; 'Le tukaj - smrt? . . ."

'Le je stala ob njegovi borni postelji, sklonjena je stala, ker je bil hlev prenizek.

"Les me teži greh, smrt, vrgan v dušo, niso mi ga še oprale solze, nisem še radostil solzám, ki sem jih povročil v nedolžnih očeh, nisem še premaknil kamena, ki mi ga je naložila tujja bot, kateri roditelj sem bil jaz. "

"Kaj si delal greh?"

"Usmiljenje! . . ."

"Ni bilo usmiljenja v tvojih dejanjih, ni ga bilo, ko ti ga bil moral imeti, pa naj imam sedaj jaz usmiljenje stabo?"

"Usmiljenje, nebo! . . ."

"Brez usmiljenja. . . ."

- Zatrepetalo je telo starcu, stresla se je duša, obtežena z grehom, brez usmiljenja - moral je se smrtjo. -

Božumil Gorenjko:
Umri, o dete!

Pogledal otroku v oči sem.
O dete, nebo je v tvojih očeh,
oj dete, nebo in angelški smeh!

Da dete nedolžno, čer dvajset let
oj kaj bo, oj kaj bo v tvojih očeh?
Morda že prevaro in trpka bolest,
morda že pekel, oj dete, in greh!

Umri, o dete, sedaj,
ko v tvojih očeh je še raj,
ko v tvojih očeh
je še angelški smeh!

J. Rendić:

Kaj deklica...

"Kaj, deklica, mi plahoš ti,
kaj ti oko solzi - ?
Na bojno grem poljane jara,
čuj, kliče trombe glas - -
Vem dav slovo ti težko de,
v pusti mi solze,
ko mine dvakrat troje let,
povrnem se ti spet. . ."

"Oj, težko mi slovo ne de . . .
. . . tako me boli srce . . .
Ti ljubi boš nov straži stal,
si drugo ljub'co zbral.
Si drugo ljub'co zbral boš,
na me pozabil boš -"

"Oj, dekle, glej, kaj govoriš,
dav se ne pregrisiš.
Predno bom storil marš al' dva,
boš mela obruzega.
Jara bom s'romak nov straži stal,
si drug bo tebe zbral. . ."

Minilo dvakrat troje let,
a ni se vrnil spet,
nov poljih bojnik je zaspal,
tuj svet mu grob je dal.
Veselo pel je von glasom
na njen poročni dan. . .

Bogumil Gorenjko: Dialog na Kulpi.

Mladenič je prišel do Kulpe. Med travniki in polji se je vilo nekaj kakor zelena široka vaza med dvema bratskima domovinama. Na oni strani pa so se kopali v večernem solncu belokranjski griči in polja, bele, drobne vasice, tam v dalji se je svetila bela pika, rojstna hiša mladeničeva.

Srce mu je vatrepetalo, oči so mu ražarale in zahrepenel je, da bi objel ves ta lepi kos zemlje, da bi stisnil na srce ta lepi svoj dom.

Stopil je v borno kačo.

„Dobro dan Bog daj! Ali bi me prepeljali na ono stran, dobri ljudje?“

„Daj Mare, prepelji gospoda“, se je oglasil slab ženski glas iz postelje v kotu tihe borne hiše.

Mare, deklica desetih let, je vstala, vrgla nož, s katerim je lupila krompir, v koš in šla za mladim popotnikom iz hiše.

Stopila sta v čoln. Dekletce je vzelo veslo, odrinilo s šibko roko čoln in vesljalo, da se ji je vilo šibko telesce.

Pod čolnom je nekaj raškrtalo - prišel je na sipino. Komaj ga je odrinilo dekle, pri tem pa se je odgrnil predpasnik in pokazalo se je strgano krilo. Nalabno je zardela, popravila brž hudobni predpasnik in pogledala, če je popotnik opazil njeno revščino in radrega.

Mladeniču se je zasmililo dekle in nekako milo sočutje se mu je zbudilo, ko je videl, kako skuša dekle prikriti svojo revščino.

„Kaj ni nobenega drugega pri hiši, da moraš vesljati ti, ko si še tako šibka?“

Deklica je povsila svoje velike črne oči in nalabno zardela.

„Mati so, a so bolni. Taj ste jih videli v postelji.“

„A kje je oče?“

„Se predlanskem jih je podsulo v Ameriki.“

„Ali nimaš nobenega brata ali sestre?“

„Brat je tudi v Ameriki; koplje v jami. Sestre pa še ni do mor, je šla na dnino.“

„Ali nimate doma nič posestva?“

„Imo imeli, a nam je bilo po očetovi smrti prodano, brat se

pa nič ne zmeni za dom," je reklo dekletce, povsilo glavico in že jo je bi,
lo skoro malo sram, da je odkrila tujcu globoko rano svojega doma,
tujcu, ki morda nima nič srca. . .

Čoln je trčil ob breg, mladenič je plaval svoj obol, in stopil in
bilo mu je tesno, da bi se rjokal naš tragedijo tega doma in nad
enako tragedijo toliko naših domov. . .

"Lora" 3. 1912.

Bože izpod Gorjancev:
Bresčernu.

Pod lavorjem je na Parnasu stala
slovenska Mura sred cvetočih trat
od jutra, da rašel je solničk rlat
in hrepence krog pogledovala -

Na vrhodu Vesna ravno je vstajala,
Apolon brenkat šel ji je pred grad.
Po steri bližal se je fantič mlad -
slovenska Mura se je nasmehljala.

Od sladkega nasmeha vapeljan
je stopil k nji. In mu je pokarala
lavorjev venec. Koko je željan

za njim integnil. . . Biv zagrohotala
Usoda slobna se je za drevesi -
s solkami napolnila mu olesi. . .

Bogumilov:

Žapikale sape. . .

Žapikale sape
so in rašumele;
Kašuštele vrbe,
tajno so zapele. . .

Molknilo so vetri,
sape odpihale.
Vrba ni edina,
druge vse raspale.

8. Krendić:

Gospodična Manica...!

(Dalje.)

"Kaj bi tisto: nesrečo v ljubem in smrt," nadaljevala je stara ma-
ma. "Ko sem bila jaz v vaših letih, Dolf, in sem bila „dekle od fare“, so
tudi prerokovali vseh sedem egiptovskih nesreč na mojo glavo: da bom
mlada umrla, ker sem prelepa, da bom postala samica, — če osta-
nem živa — ker sem pregruba in Bog si ga vedi, kaj še! Pa sem ven,
darle še danes tu, dočim je že veliko onih, ki so mi hoteli slabo, šlo
poč zemljo. In če Bog da, trdna sem še, tudi ne pojdem še tako kmalu.
— Zakaj pa ne pijete čaja, vam bo mržel! Hitro pripravite, da vam pri-
nesem novega! Zunaj je mráz in vabilo bo kmalu!"

Malila nam je skodelice in odšla s prarno posodo v kuhinjo.
"V cerkvi pojdemo na kor, ali ne?" sem vprašal Dolfeta, ki je
gledal za kocko, trkljajočo se in po tvojih prstkov, Manica.

"Dobro! Bomo žuli pevce in jih potem obirali, ako bodo kaj
karili! Manica! Parite! Že ropet šest!"

"No, na mokronoških pevcih pač ne boste našli veliko za ob-
rati! Dvič so vsi suhi, eden kakor —"

"Jaz bi jih polil, da bi bili mokri —"

"— drugi," je nadaljeval šibak Tone, ne zmenč se za moj med-
met — "drugič bodo pa tudi fušali eden čez drugega. Jaz za moj
del bi šel na kor, zgrabil najprej babe, potem pa še moške in bi
jih zmetal vse preko ograje v cerkev. . ."

"Da, in potem bi vas posadil za orglje in igrali in peli bi,
kakor škripanček —"

"Kakaj ne! Samo pod tem pagajem, da bi mi vi pritiskali
mek. . ."

"O, bi ga, bi; pa še kako! . . ."

Tone se je rarkičen orl v me, ki sem se poleg njega zakro-
hotal na vse grlo.

"Kaj bi se prepirali," se je oglasila teta, vrzite rajše kocko, Fern!"

Angel sem jo in potegnil iz kupa sredi mize, ki se je bil po-
lagoma skrčil v kupček, troje lešnikov.

Vigla je teta in potegnila štiri.

Manica enega.

„Alha, Manček! Samo enega! Vendar enkrat smola! Taki, ki imajo smolo se radi družijo.“ Šribar Anton se je približal Manici.

„Veste kaj, Manica,“ je rekel in se pomaknil bliže k nji. Ona se je stisnila k teti. „Veste kaj, pijva bratorščino! Meni to vikanje tako težko de! Ali ne bo lepše, ko mi boš rekla, Manica, „ti“ in jaz tebi „ti“...“

„Ne, nočaj ne, jutri...“

„Nočaj, nočaj, Manica, ko je sveti večer, bo bolj držalo! Allo - “Mato,“ čil ji je korarec in dvignil svojega.

„Jutri - gospod Anton -“

„Gospod Anton - to se mi rdi, tako bedasto - reci Tone - Tonček -“ je jecljal pijani pisar. „Manica...“

„Tustite me...“

Teta se je smehljala.

Dolfe se je nemirno oziral po sobi.

„Kaj danes lahko storiš, ne palašaj na jutri - - Nikoli - - vas - te - ne - bom - imel - - več - rad -“

„No, pov se pobratita,“ je rekla teta Mici. Prerdvomno je hotela podražit Dolfeta, ki je nemirno švigal z očmi iz kota v kot, pov v korarec pred seboj in v mene. „Laj to ni nič takega.“

Manica jo je pogledala, teta se je še vedno smehljala. Prula se je v Dolfeta, ki je stmel pred se v korarec.

Trijela je za čašo.

„Po dna morate izpiti...“ Anton je dvignil svoj korarec.

„... Nikoli -“ Manica je postavila svojega ropet na mizo.

Dolfe se je ozl v njo.

„Le bova pov - polju - bila -“, je nakrat rajcljal Tone. „ - - - pravijo, da - - je taka - - brator - ščina - še - slaj - ša - -“

Objel jo je in s svojimi usnami iskal njenih... .

Teti se je za hip xresnil obrav - nato se je ropet prisiljeno na, smehnila.

Dolfe je obledel.

Manica se je branila šribarja.

„Tusti - te - me - pu - sti -“

Njegove ustnice so se dotaknile njenih. . .

Dvoje oči se je obupno ozrlo v Dolfeta, dvoje pomilovalno, dvoje porogljivo. Obupne so bile oči Maničine, porogljivost je rečevala vanj iz oči šibarjevih, jaz sem ga rrl pomilovalno. . .

Teta je v zadregi gledala rdač Manico, rdač šibarja, rdač mene, v Dolfeta, ki je rdel kakor v vročnici, si ni upala.

Oči so mu gorele v gorotnem ognju, prebletel je za hip, ta, koj malo ropet vijoličasto posinel. . . Roki sta se mu čudno stera, li po miri, ragnabili trebušasto steklenico z vinom, prsti so se kričvito oklenili njenega vratu. . . Vstal je, pogledal za trenutek šibarja, ki se je stiskal v kot bled kakor stena, nato Manico. Steklenica se je dvignila v njegovih rokah -- za trenutek omahovala v raku -- --

Tako strahotno tiho je bilo v sobi.

Tiščalo, dušilo me je v prsih, zdelo se mi je, dav mi ledeno mrzlo roka stiska srce. . . grlo mi je bilo kakor radrgnjeno -- glasov ni sem mogel spraviti iz njega. . . Nov obraz tetinem, Maničinem, šibarjevem se je rcalil strah. . .

Steklenica se je bližala Dolfetovim ustnam -- -- --

"Ha - ha - ha - " rakrahotal se je tako čudno in -- pil -- pil --

Troje parov oči je strmelo vanj liki v prikazen iz polnoči, troje srce je drhtelo v strahu, dvoje mokrih, modrih zverdic Maničinih se je sklanjalo globoko nad miro -- -- -- Roka njena ji je trdno pritiskala predpasnik na rgoče ustne -- -- --

Mir svete noči je plaval takrat nad zemljo -- -- --

Mir -- -- -- mir -- -- --

Blagoslov božični se je vsipal v človeška srca, blagoslov. . . mir. . .

Jeli padel tudi v tvoje srce takrat mir, blagoslov božični, gospodična Manica -- -- -- Troji sinji zverdici sta se utenili, ravnili sta, -- rože na tvojih licih so rvenele -- -- tvoja visoka vitka postava se je uklonila -- -- tvoji elati kodri so se rarsuli -- -- Nač v Dolfetovih očeh je postala prazna -- -- ogenj v njih je ugasnil za vedno -- -- lica njegova so upadla -- --

Jeli padel mir v tvoje srce -- gospodična Manica -- -- --

Morda - - - Tudi v njegovo - - morda - - morda ne - - - Luč,
velika in svetla, je ugasnila v njegovih prsih - - - mogoče, mu
je z njo ugasnilo malo - - mogoče veliko - - neizmerno veliko
- - kdo ve - - -

Žistek.

Bogumil Gorenjko... Tolikokrat sem se divil njego-
vim pesmicam v „Angeliku“, „Kvoniku“, v „Lori“! Kako lepa je tista:

„Sveta noč je prišla
v mojo sobo v vas...“

In ona: To beli sterici
ček svetne poljane
poromal domov
pod radni bom krov.
In pesnice glasne
poromajo z mano
in misli sladke
ček svetno polje...“

Homu bi ne ugajala:

„Oj povejte, mamica,
oj rakaj med laske črne
se že niti vam srebrne
vpletajo?“

Ne sprašuj me, sinko moj!
Kiv srebrnih laskov ti si,
ker dovolj me ljubil nisi,
sinko moj!“

Še prekrasna je ona:

„... šadaj, padaj travica,
padaj, oj staviča,
padi roži glavica,
kaj mi tvoje cvetje mar!“

Skoro vsi naši moderni pojejo o nočeh, o megli, o obupu, o pre-
varanih nadah, o bolnem smehu, o stitem srcu - srcu mora bi-
ti v vsaki lirični pesmi - in tako dalje in tako naprej... Govorijo
v zavitih frazah, v najpartičnejših metaferah in parabolah, na vse nači-
ne, samo da bi bilo bolj originalno. Seveda je največkrat vse tako v meg,

li, da menda niti sami sebe ne razumejo, kako bi jih še kdo drug? Bogumil Gorenjko pa ti dene po strani kalobnik, koso nov ramo, pa jo udari na rumeno polje ali na zeleni travnik in zapoje pe,, sem preprosto, da jo bo razumel vsak, a obenem tako lepo... On se je učil pri narodu, in naroda jemlje svoje motive in zato ima tudi veliko prihodnost. Vsi naši mladi pisatelji in pesniki posnemajo moderno, pike, pomišljaje in take pripomočke, zdaj pa glejte Gorenjka:

„Pesem bom kmečko zapel,
pesem o kosi, o srp,
pesem o klasju rumenem,
ki sili iz njici že v pas,
da mladi rdi ji obras...“
(Kmečke pesmi.)

Že večkrat sva se menila s prijateljem: „Kaj, ko bi hotel dati vsaj eno pesmico v naš list, da bi imeli na njega spomin!“ In sedaj nam jih je dal celo zbirko! Še ena mu hvale za ranje!

Lirilov. Ugaja mi Trojca črtica, ali kako bi jo imenoval. Za naše karmere - da smo namreč šele začetniki - je izvrstna. Takoj se pokaže Troj stil, Troj... no recimo način, kako se izražas. Žerik lep, vsebina tudi. V vseh Trojih treh spisih, ki so prišli v našem listu, razveni tu in tam nekoliko otožna, skoro sentimentalna struna. Naj omenim še eno malenkost! Napisal si *vdan*; ali bi ne bilo prav *udan*? Tisti „v' priroma, v' za katerega sva se midva že enkrat udarila, kaj ne? Ves, pa še nekaj se mi ne rdi prav. Če je pravica na moji strani, ne vem, ali vseeno Ti moram povedati. To namreč, da tako malo pišeš. Licer so rekali Rimljani „non multa, sed multum“, čeprav se gotovo tudi Ti držiš, pa vseeno bi napisal lahko malo več, malo več, kaj?...

LESSO. Štecej različne sorte nove Troje pesmi od prejšnjih. Počim si prej opeval svoje bolečine, misli, čustva... si segel sedaj v zunanjí svet, v naravo. Prva je „Modesta“. Precej lepa. Malo prisiljeno se mi rdi tam „... le deni kar z glave...“ Maloverjeten je konec. Zakaj naj bi umrla „vesela“ Modesta

kovi čer par dni? Je pač treba malo izpremembe, kajti sicer je vsebina prenavadna. Potem je pa tudi „Modesta“ malo čudno ime. Nehoté mora priti človeku na misel, da je to zaradi rime z „nevesto“.

Ravno tako žalostnega konca je druga: „Zdaj čaka“. Sicer je pa ta pesmica prav lepa, posebno prva kitica mi zelo dopada. Naslednji dve sta pa še iz poprejšne dobe. Prva:

„Troji laski modri (!)
lepi so tako,
kot da se leskeče
v njih srebro, zlato.“

ni ra nič. Druga ni pa nič boljša. Zadnja kitica se glasi:

„Gledam v njih (v očeh) ljubavi
ves rahlaček svoj. (!!)
Bodo naj tak krasni,
dokler boš z menoj.“

„Slavčeva bol“ spada v isto vrsto s prvimi in je kaj lepa. — Čudni svetniki so patroni Trojim junakom. Veš, da „Mori“ je tako čudno in skoro smešno ime, da kar nič ne pristaja resnemu, skoro žalostnemu značaju pesnice „Aničina prošnja“. Ali stoji morebiti radi rime z „gori“? „Kapelca je prepelica“ je zelo lepa. Prva dva verva sta krasna. Prav imaš, le tako stori, kakor praviš v „Serenadi“. Nekako hitro narejene so mi zdé Troje pesmi. Ali ven, dav, včasih razveni tu in tam kak verva, kakršnega je mogel zapisati samo pesnik... Ne rameri mi, če sem rekel kje več, kakor je prav. Nikakor ne mislim, da je vse res tako, kakor rečem, povem pač, kakor pesem ugaja meni, kakor mislim jaz.

Korneljev: „Vprašanje nerakonske deklice“ je še dokaj lepa. „Pa me nič treba ni“, je „nič“ odveč. Zadnja kitica je precej čudna. Kitem je v drugih kiticah sledeči: — u — u — u — u — u — u. V drugi vrstici zadnje kitice pa: u — u — u — ali pa k večjem u — u — u, kar pa oboje ni prav. Kakšne rime so to: ni — jokali, mamica — prišla, Bog — otrok!! Formalno je torej ta pesmica zelo nepopolna. Sonet „Naše svobode pokop“ ni ra nič. „Ljubim“ je precej lepa, znélka. Meni se zdi, da Ti gredo vervi neradi skupaj, kaj ne? Torko ne — kako težke, skoro prisiljene se mi zdé Troje pesmi. Glavni znak

pesnika je, da pové vsako misel, čustvo... z lahkočo v verzih. In tega, se mi rdi, Tebi manjka. Čitaj si n. pr. Gorenjka, pov boš videl! -

Bogomilov. Naj napišem Tvoja pesem:

„Ah, dekle drago, solnce jasno,
podoba sveta, lice krásno.
Ljuberan rad bi ti izrekel,
ak' ne bi strašno se opeknel...“

Uredna je tovorovega venca. Kaj drugega je pa Vrnitev iz boja? Ta ni v njej nekoliko nerodnosti, bi bila krásna. Sicer ni nič nove, ga, vendar ta račtnika je izvrstna. Kaj pa pomeni v peti kritici tisti strašni „Fok.“? Lahko bi ga izpustil. Da bi našel v rojstni hiši kar celo „ljudstvo“, je malo čudno. Kaj se pravi „odmevati“, ali „odmevati se“. Ja mislim, da, če kdo kritike, ne bo tako hrepko odmevalo. Ali si že slišal kedaj, da bi komu srce „glasno“ raječalo? Sonekod je pa pesem prav lepa. Recimo tam: „Jutro migne, hitro vstaja dan, je krásno. Vale!“

J. Rendić: Izdruavljen v našem listu, prijatelj! Kaj dobro pristaja med drugimi našimi proizvodi Tvoja „Gospodič na Manica...“! Veš kaj, nekaj posebnega je v tej Tvoji črtici, ne vem, kako bi povedal. Nekaj Cankarjevega je v njej, vsaj meni se tako rdi. Je zelo lepa, nekatera mesta so klasična... in šli so, kakor gre in preide na svetu vse, kar je lepega...! Kako resnično! Tudi jerek imaš zelo lep. — In narodnega zaklada“ praviš, da je Tvoja pesmica. Ne, ne, ta ni narodna, to je Tvoja, ni res? Meni zelo ugaja. V prihodnji številki se vidimo! Zdrav!

Jože iz pod Gorjancev. Vem, da se Ti čudno rdi, kakaj se Te tako iragibjem. Veš, tako težko se lotim Tvojih črtic in Tvojih pesmi! Ne vem, kakaj. Zdrav se je pa že tako na, kopicilo gradiva, da ne vem, kje bi začel. Ja računiva! Prav, da si popisal svoje prvo potovanje. Gladar boš že velik go-spod, pa se boš z veseljem spominjal veselih, prošlih dni. Tvoj potopis ni kaj posebnega, to se vidi v račetku. Mogoče še pride kaj boljšega. Kako veliko polje ima tu tisti, ki je že

kedaj potoval! Naj bi se še drugi tovariši spomnili tujih krajev, belih cest, bistrih voda, visokih voda. . .

Kaj je lepšega, kakor potovanje! Ne popisuj v svojem potovanju tako natanko, kako si živel, vsake vasice, kamor si prišel i. t. d., piši rajše misli in občutke, ki so te navdajali, ko si zagledal, tuje kraje, tuja mesta. . . Tudi opisi narave pridejo tu lahko do veljave. Pesmica „Pri vinu“ je prav lepa. Tvoj „Sonet“ je krasen.

„Naprej! . . . Ta je zaplul večer miran,
zaparil sem oaro - tvoj obraz
in na oari čakal me je san.“

Lahko si ponosen na njega. Samo malo čudno je primera „oare“ z „obrazom“. O drugem prihodnjč!

No, zdaj smo na zbrani krog našega lista skoro vsi pisatelji in pesniki, kar nas je med novomeškimi dijaki. Hvala Bogu! Na to številko smo lahko ponosni. Na štiri desetih straneh je že nekaj gradiva! In skoro v vseh spisih je motiv: sveta noč! Škoda, da je tako malo slik, naj za vprihodnje kaj narišejo naši umetniki. Dobro bi bilo, če bi se tudi drugi oglasili o tem in onem, kar je prišlo v našem listu. Zdravi!

Bohumilov:
Večer.

Katonilo sonce za goro,
iz tovarne delavci gredo.
Zvezdica večerna sije,
bledo luč na zemljo lije.

Mehkotpli vlada krog vsemir,
moti ga šumeči le refir.
Dneve sladke sanja duša,
sanja, sanja in - poslušča. . .

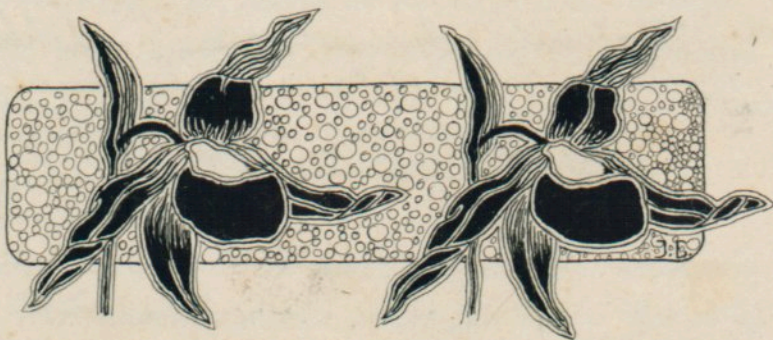
J. CVELBAR.

BOGUMIL GORENJKO:
KMEČKE PESMI.

*Pešem bom kmečko rapel,
pešem o njivah, o travah,
pešem o kosi, o srpov,
pešem o klasu rumenem,
ki sili žanjici že v pas,
vsa mladi radi ji obrav.*

*Pešem bom kmečko rapel,
pešem predebnih vasie,
pešem o okencih drobnih,
nageljni klyejo nánjih,
rov njimi se skriva dekličji obrav,
dekličji ra njimi sliši se glas.*

Da imam cekinov mošnjo!

Da imam cekinov mošnjo,
kupil bi si vinograd,
vinograd na Trški gori,
sredi njega ridanico,
da imam cekinov mošnjo!

V vinogradku vitke tite
celo bi pomlad sadil,
v ridanici na jesen
iz majolke vince pil!

Oj hiša z modrim pasom.

Oj hiša z modrim pasom,
oj hiša sred vasi,
oj hiša z modrim pasom,
podkravljenov mi ti!

Nov drobikanem pa oknu
rodeči nagerlin,
dišeči majaronček,
zeleni rožmarin.

Zn tam nad modrim pasom
oj sveti Florijan,
le varuj hišo ognjov,
oj sveti Florijan.

Tri okencu pa mlada
devojčica sedi,
in na fantiča misli,
ki daleč tam živi...

Tri vodnjaku.

Čov véroj je prišla
k zelenemu vodnjaku
vode iskat Angelica.

Zar sem napajal vole,
pa brá pomagat
sem ji na glavo škaf,
škaf živo pisani.

Oj to je zarudela!
Da oj nesreče!
Z glave ji pada svitek,
brá ga pobovem —
zotaj šele zarudi,
pogleda me hvaleršno —
ej kak imaš lepe oči,
Angelica!

*) k zelenemu...

Moder sklep.

Oj bel blišč predpasnik
in brušeni srpč,
pa v zelo hitno polje
mi mladi gre deklič. —

Jar pa kosico sklepljem,
nabrusim jo ostró,
pa šel kosit v agrado
bom mehko travico.

Gredoč pa se ustavim
pri njeni njivici,
in brž žanjici mladi
povežem snopke tri!

cvetko poljanin: "Zora", 7. št., 1912.

A ne ugani!

Na tvojem ohencu,
poglej, se rabavata
peligonjca in nagelj rdeč.

Čj ti poredni nagorlin,
ti hodomušni fantič!

Poglej, prav do peligonije
sklonil je usta rdeča.

Pa kaj bi ju gledala,
in jima kratila sanje!

Čj raj nathlačim si pipico,
ki v Beli sem kupil jo krajini,
pa bom ti povedal pravljico
o mladeniču lahkovernem,
da boš se vsaj malo smejala,
dališal tvoj wanki bom glas,
a ne ugani, da bil sem to jar,
o devajčica!

*) hodomušni.

Bože izpod Gorjancev:
Lovec Janko.

Liv mrak se je posel unovj, v gostilni je sedelo nekaj pivcev
- lovcev. -

"Glej ga hudičja, lepi denarci: sto kron! Eno, evanagruo" sem imel včasih, pa bi bil kmalu pisal - če bi znal seveda - cesarju, koliko hoče za drčavo, ali pa vsaj za kako dečelo. Ej, kako se spreminja svet in njegova vrednost, saj pravijo, da se svet vrti po takih kolesih, ki nimajo nič luknje za os, - po denarju, in ta nima danes nikotne vrednosti. Pa bo še vse slab, je, boste videli. Moj ranjki oče, - Bog mu dovolj gledati svetlobo nebeško! - moj ranjki oče, sem dejal, so pravili, da ..."

"Pusti svojega očeta in tiste govore, ki so že znani kot ciganu mrak, pa se rajše pomenimo kaj o našem medvedu" je za vrnil lovec Janko, mlad fant, doma tam koncem vasice. Oči so se mu bleščale kakor sokolu, obračal jih je pogosto na govornika, ki je izpolnil vedno in povsod vsako najmanjšo pravo sè svojimi razpravami o starem in novem denarju. Bil je za par križev starejši od Janka, lice je imel naguba, no, čelo vedno vedro, oči mirne: bil je kot da se za cel svet nič ne briga.

"Lepe denarce, bome lepe, je obljubil graščak za njego kosma, to kožo, sto srebrnih kron s cesarjevo glavo. Ravno še za toliko je prostora v moji mošnji."

"Pa ga ni bilo še nikoli ni za manj, ni za več, kaj?"

"Beži, beži! Denar je zver, ki je najboljše, da jo pustiš pri miru!"

"Da, prava preklicana zver, pa medved tudi, tudi to je zver, ti Janko še ne veš, kaka."

"J, najbrž četronogata, dvouha in ensrepa."

"J, na rep se pa ne dá prisegati!"

"Rad bi napil onemu, ki ga bo počil, saj vem, da bi mi vrnil potlej."

"Da bi se živel ranjki Šteferček, ta bi ga bil, čisto gotovo in

noben den drug."

"Je bil tako izvrsten strelec?"

"Bil, ka zakoj? Čujte! - V hiši v kotu je imel križanega boga. V tega je vstrelil nekač in zato je potem zadel vsako zveč: kar megla se je naredila v krajju, kjer je bil skrit recimo srnak; Skiferiček je pomeril v sredo megle, sprožil - imel je srnaka. Ker je vstrelil v boga, zato mu je izpolnil vsakič vsako željo. Zlata je imel neki toliko, da so ga dva dni nosili štirje hlapci iz neke ja, me, ko je umiral. Spovedal se je bil namreč greha in gospod so mu zapovedali, da mora dati vse v tem času pridobljeno blago nositi na Kamijo. Kete, še sedaj se čuje na večer njegove smrti v rupi javkanje; to je sam bogonosvari, ki se joka za izgubljeno dušo."

"Zakaj si pa ni kak hlapec spravil kaj zlata?" je prašal Janko, ki je poravno poslušal povest, da ni niti trenil z očesom, dokler ni starec končal.

"Laj ga je hotel eden, pa komaj je vtaknil košček v žep, ga je ubilo na jasnem."

* * *

Šesar mi počeli srič, bom imel. Pa prava reč, če ustrelim ono poleno tam na šumcu." Nemirno je ležal tistega večera Jan, ko na dišeči mrvici na podu. Tred dušo so se mu vrstili priro, ri, hiteli so drug za drugim nepretrgoma kakor vlak v predor, brezkončno dolg je bil ta vlak, ni bilo pričakati konca vrvenju in bučanju. Končno je vendar vse utihnilo, a le za trenutek: kaj so se povrnilo, ljuteje so drevili kakor vlak, ki pride iz predora... Kakšne pisane trume! In s temi obrari, s temi postavami, dolgimi kakor podobe duhov, s temi mislimi je odšlo spanje: sabo so ga potegnile trume, niso mu dale vrniti se...

Stari, mislim, ne bode več dolgo gibal, pa mi le noče dati te bajte, dasi je trhlo ko štor v jarku. Zneraj gade: Stavemu luč - mlademu ključ! Potlej dobim jaz lahko kaj zemljo; hiša mi je tako piškov oreh. Na zemljo bom postav,

vil lepo hišo, moral graditi makari. Lep mora biti kot cesarški. H
lepi hiši - lepa gospodinja. Jurčičeva Jerica bi bila potem preslaba,
moralala bi biti vsaj Doškova Marica. Kaj pa poreče Jerica? Kaj?
Kaj mi more, če je ničem? Kaj, če sem se z njo šalil kedaj? Nič!
Grad pa Marica! Cilj!" Tako je mislil in, gradove svetle ridal si
v oblake" Janko drugo jutro, ko se je prebudil. Proti jutru ga je
bil malo posetil spanec.

* *

*

Skrbno je nabasal Janko dvocevko, hi je že nekaj dni sem
visela na črni steni v boji. Skril jo je pod podom, da bi ja
kdo česa ne sumil.

Počasi, počasi je potovalo danes solnce, tako počasi kot
še nikoli. In za oblake se je skrilo, kakor bi ga bilo strah sija-
ti na Janka, s pregrešnimi mislimi v srcu, z smadeševano
dušo. A Janka to ni vznemirjalo. Vznemirjalo ga je samo
to, da ni tako dolgo mraka, noči.

Končno se je vendar pripravil, počasi, bojče večer na
zemljo, kakor bi se bal zločina, ki se ima zgoditi z njegovo
pomočjo, pod okriljem njegovega plašča, kakor bi se bal
prokletstva...

Nebo je bilo sivo prepričeno. Ni bilo enega samega oč-
esa izmed milijonov, ki bi se bilo drgnilo pogledati na črno
zemljo, ovito vso v prokletstvo in greh... Skrivali so se za
gostim plaščem kakor deca, trepetajoča pred beračem ali
eiganom, za maternim krilom. Vse obračje, vse vesolstvo je
dihalo prokletstvo, šepetalo: „Greh... greh... greh...!“

I krepko roko, ne drhtečo do sedaj, je pograbil Janko pu-
ško, jo stisnil krepko v dlan in krepkih korakov odšel.

A Janko je račutil dih obračja, oster, strupen kot se-
ver liliji, račutil ga je in prvič zatrepetal v lepih sanjah...

Žačul je Janko šepet vesolstva: „Greh... greh... greh
... greh!“ račul je in zopet vdrgetal po vsem životu.

- Pa kaj greh? Samo da dobro živiš, lepo živiš. Glej, grad
te čaka, čaka te Marica, najlepša pod sedmimi zvonovi.

Čsoo sreča sveta! . . .

Dospel je do grma.

Ni bil Janko strahopetec, toda, ko se mu je zardelo, da je plamila črna postava vanj, so mu stopili lasje pokoncu, stresle so se mu noge in srce mu je jelo butno utripati. . .

Napel je petelina.

„Kdo si? Stopi ven!“

Nič. Samo odmev besedi, tresočih se, se je vrnil, do Janka.

„Nič ni!“

Komaj je stopil mimo grma, glej, kakor bi se gibal, kakor bi gledalo iš njegov sto glav, koščenin in se sovražni, mi nasmehi. . . In vse te glave so težko sopele in med sopenjem se je čulo pretigano: „Greh. . .! Prokletstvo. . .!“

Glej, temni bori in smreke! Kaj je šlo mimo njih? Vsi so vrtrepotali, vsi so se sklonili, kakor bi jim na ravnem sedel greh, sedlo prokletstvo. . . Zajčalo je bolešno v močočnih vrhovih, zajčalo, kot bi se bližal veliki trenutek, trenutek maščevanja, trenutek plačila za greh.

Fračul je Janko ječanje, začutil njih bolest.

Glej, meglena postava se je dvignila pod bori, kar iz zemlje je vrasla. . .

Morda je to maščevalni duh? . . .

Čudo! Razdelila se je postava — Dve, tri, četiri. . .

Činokodraste glave imajo demonske oči, žare iz temnega obličja, prikarni se reže tako hudobno. . .

Veje se zokrnejo. . . Zopet zajči v vrhovih, še bolest, veje, strašnejše, obupno. . .

Maščevalni duh? —

Janko stoji, vè v prikazen.

„Kdo si, bitje?“

„Le jek drhti po šumi.“

Nič ni. Msada ti je sovražna, ona dela prikazni, hoče te ugonobiti, toda ti se ji ne udaj! Pogum, Janko, pogum! Čaka te sreča, bogastvo, Marica. . .

A prikazen se je dvignila višje, razdelila se je

in hkratu je bilo vse drevo polno snih obražov groznih, režeh se, v demonskimi očmi... Potegnil je veter preko hoi, da so se obupneje zajčale... Med jokom se je čulo zlobno grohotanje, porogljiv smeh prikazni.

Postopil je Janko. Hčičvito je držal puško. Zavil je v kolu šume, da bi se izognil onemu rečanju, onemu strašnemu klicu: greh...

Zavil je v kreber, na šume.

Vsi oblaki, od vzhoda in zapada, od juga in severa, so hiteli, drevili so se drug preko drugega, kakor plašne ovce, ko prihajov volk, hiteli so vkup proti šumcu. Hoteli so biti priča velikemu činu, velikemu grehu... Nemir se je bral v njihovem vedenju, nemir in strah...

Katrepetalala je tuintam kaka zvezdica, v temnem strahu...

Tam pod križem je rastle neko gmičevje, ki je cvelo vsako pomlad. Belo cvetje je imelo, ki je dišalo na okolu, do je hotelo človeka skoro vsanjati. — Nežna roka devina je vsadila majhno mladiko, ki jo je ubarnila na vrtu iz grma, iz katerega je dajala večkrat cvetov svojemu ljubemu. Kato jo je vsadila tu, ker ji je on umel, in se je ona posvetila Bogu; ranj je gorelo odslej njeno srce, po Njem hrepenela nje, na duša, Njem na čast cvele cvetke, ravno iste, ki so cvele nekodaj za njega, fanta.

Tudi zdaj so cvele tam pod križem bele rože in Janko se je spomnil znane dogodivice. Spomnil se je in lahko vzdihel...

Velikokrat je hodil tad mimo v šolo, ko je bil majhen, ko so cvele rože, a šel je lahkik korakov, s isto vestjo. Noč mu je pa bila duša obremenjena, da ni čutila blažene oholice; prokletstvo je viselo nad njo...

Glej, tudi iz grma se je prikazala prikazen, prikazen veliko strašnejša, v zlobnejšim, porogljivejšim nasmeham na licu, kot je bila ona med hoi. Kljuje so ji žarele demonske oči. Kopet se je raztrgala, kot raztrga veter meglo, in pojavilo se je nešteto glav s črnimi kadri, v izrari zlobe

na obrazu... Kričile so se h križu, kakor bi ga hotele ščititi pred zločinom človeka, katerega dušo je obvladala strast po bogastvu, po sreči... Zaščitale so z zobmi in rabadle svoje poglede v Janko... .

Togum, Janko, čaka te sreča, bogastvo, Marica! . . .

Kučevito je stisnil puško, vadičnil kopito k rami, siknil: Sreča, Marica . . .

Pomeril je sredi med prikarni.

Kok . . .

Gorje! Gorje ti, prač!

Kartrgalo se je nebo z gornjim presketom, razbliskalo se je od neba do zemlje, zahrumela je nevihta, razvijal vihar, močan in strašan kot orkan v puščavi, kot pogubonosni monsun . . .

Kopetinzopet so se kartrgali oblaki, divjajoči in plešoči pod nebom, na zemljo je treščila strela, na zemljo, zavita v prokletstvo in greh, nad njo je prihajalo maščevanje . . .

Bežal je Janko sam sebi, bežal, da bi utekel prokletstvu, s katerim je bilo nasičeno vse okolišje, bežal, da bi ubežal maščevanju . . .

Okolu križa je sijala rdeča svetloba, med to svetlobo je bilo videti belo telo Mogočnega . . . Čisto belo je bilo, belo kot sneg; le tamkaj na levi strani, tamkaj se je odprla rana, in iz nje je tekla kri, črna kri . . .

Med hruščem in truščem viharjevim je bežal Janko, bežal v mogočno noč, ki je upila z glasnim klicem:

Mi zate sreče, Janko, ti nisi rojen ranjo, tebi je rojeno prokletstvo, pogubljenje! . . . Kaj si se dol zavesti, Janko! Gorje ti čv, gorje, prač! Rojen si za pogubo!"

"Kaj mi je prisojeno, temu ne videm!" -

Opel se je Janko na visoko hojo.

Zopet je počil strel. Ob hoji je zdronilo telo na tla. -

O ti zemlja, zavita v prokletstvo in greh! - - -

Korneljev:

Dele pomladi.

Jesen je; sapra veje že hladno
in solnce se le za oblake skriva,
orumenel je gori in gola njiva,
megle okrog se vlačijo leno.

Le kaka cvetka še cvete samo
in dež jesenski često jo zaliva;
in kakor dav o lepi vesni sniva,
le v tla stomi s pobešeno glavo.

Kaj v srcu majem, pa se vprašam jaz.
Zna-li tudi v njem jesen svoj čas,
kot ga ima v naravi po navadi?

— Srce zdaj moje vřiva lepše dni,
ker v njem kraljuješ, ljubljenska, mi ti,
srce preblago, deke, ti — pomladi.

Ola polje.

Segar, to ni nič, kaj ne?
Kate, rame ni tu v mesti.
Zdvigajva ven na polje
tvoj po beli cesti!

Novih hlevov zidati
v mestu ne pustijo,
stari so raduhli vsi
in zato: Odijo.

Na deželi lepše je.
Traoniki zeleni,
hrubi, gordi, polje, vse,
vse bo v radost meni.

Ljudstvo tam prijarno je
in kako šegavo,
fantje, lepe deklice,
to mi bo v rabavo.

Tam te pasel bom vesel,
na piščali piskal;
tam bom zadovoljen pel,
šviřgal, pel in vriskal.

Le šepeti, listje.

Le šepeti listje,
topol šepetaj,
le šepeti, listje,
oh šumljaj, šumljaj!

Tudi ona v mraku
z mano šepeta,
ona v mraku topel
mi poljubček dâ.

Saj me nje spominjaš,
moje deklice,
saj me nje spominjaš,
kрасne rožice.

Listje, ti jeseni
boš utihnilo,
jaz bajim se, tudi
da mi ona bo,

drugemu da šopek
rož dajala bo,
z drugim, z drugim v mraku
da kramljala bo.

*

*

*

Tantič ko gre s polja,
oglej ga, postaji,
listja šum poslušaj
in to misli si.

Jutranja pesem.

Jaz ljubim motiko in koso,
jaz delavne ljubim roke,
jaz ljubim jutranjo roso,
jaz ljubim to rodno polje.

Jaz ljubim rarijo rumeno,
škrjančka ki poje vesel.
Zme naj bo njega češčno,
z njim delati bodem začel.

Jaz ljubim te bele stevce,
ki peljejo tja na polje,
a najbolj jaz ljubim stevce,
ki peljejo tja me do nje.

Le najbolj za njo srec bije.
- Ko rožmarin meni pripne,
ko mesec na nebu rasije,
bam ukal in pel čer polje.

Kerimov Franci:

Kaj so govorile smreke na sveti večer?

Jasna je noč. 7 milijoni zverdic je posejano nebo. Tam na oni ravnini se šetajo nešne meglice, doli v dolini popeva glasno reka. 7 smrekovi hosti je velik mir. . .

Lahno in boječje priplava pesem gor iz doline. Bim - bam, bim, bam, bam. . . Mili so glasovi svetonočnih zvonov.

Žgane se smrekova hosta. Čudna moč prešine trdo drevo, nernano življenje zapljuje v mrtvih deblih. In v tisočeri glasovih zašepčajo smreke in si pripovedujejo tisočero bajk, tisočero pravljic, tisočero čudovitih reči.

Prva pripoveduje:

"Gori na Rastokah je živel topol. Že v mladi mladosti se je zaljubil v luno. Šhrepenenjem je čakal vselej noči. Takrat pride ona na nebo, od daleč priplava, bogve, odkod. In s srebrnim sijajem obda hribe in doline in ono širno ravan. Pa samo to jim da, nič drugega. Njemu pa se bo nasmihala, njega bo gledala celo noč. Saj ga tudi ona ljubi, gotovo ga ljubi. Doli v dolini so pevali in ukali vasujoči fantje, topol pa je sanjal in sanjal. . . Vedno višje raste, vedno višje se je vzpenjal. Hotel je prirasti do nje - do lune. Raste in raste, dvigal se in dvigal, ali čim višje je prišel, tem dalje je bilo do nje. Samega hrepenenja se je posušil na gori, gori na Rastokah. . ."

Druga pripoveduje:

"Na mojih vejah je gverdil kragulji par. Dolgo sta valila in valila in sta izvalila dva mladiča. Vsak dan je odletel on, da je prinesel živeča za družino. In nekega dne ga ni bilo več naraj. Ž drugo kraguljo je odletel v drug kraj. Ona je razkavsala mladičema glavo, sama ni jedla, ne pila, dokler ni žalosti poginila."

Tretja pripoveduje:

"Mlad fantek, črnih, vedavih oči je prišel gor iz doline. Na oni smreki, tik nad Savo, je vedel za šoje. Pleral je na

smreko, veja se mu je ulomila in fantek črnih oči je padel globoko, globoko doli v Savo."

Četrta pripoveduje:

"Šel je majhen možic skozi hosto. Bila je jasna noč, čuki so čukali, sove so ukale. Pa jih je možič spo-
našal in one so mu izpraskale oči."

Peta pripoveduje:

Dve smreki sta vrastli onega dne iz ene korenine. Skupaj sta vrastli, skupaj sta morali iz domačega go-
rda. Prišel je sivobradat mož, posekal je obe smreki in
jih ranesel tja doli v mesto. Vsako je postavil na eno
stran oltarja. Bila je polnočnica, orgle so grmele, ljud-
je so peli, vončki so cingljali in smreki sta mislili:
"Kaj si neki pripovedujejo najine sestrice tam gori v
hosti?" To sta mislili in sta umirali obe na enkrat.
— Koliko smrečic umira zdaj v cerkvah, koliko smrečic
premišljuje po hišah, kaj si neki pripovedujemo me. In
ne bo dolgo, ko tudi me umrjemo, ne bo dolgo, ko bo-
do tu druge smrečice, brdkejšje od nas." — — —

Jasna je noč. Ž milijoni zverdic je posejano nebo.
Tam na oni ravnini se šetajo megljice, doli v dolini
popeva glasno reka. V smrekovi hosti je velik mir — — —

Bože izpod Gorjancev:

V nedeljo.

Zavabilo je pri fari,
zabrnelo je čez plan —
vstajal je Gospodov dan —

V koči tam na okencu
so duhteli nagelji,
so sveteli fajgeljčki,
se košatil rožmarin
Med duhtečim nageljčkom,
med cvetečim fajgeljčkom
se prikazuje cvetolična,

modrooka Anica.
Pa utega fajgeljček
in najzaljši nageljček,
nageljček tako ruoteč,
fajgeljček torke cveteč,
zveče v šopek jih duhteeč —

Fantič mimo je prišel,
stopil je do Anice.
Anica mu za klobuk
je pripela šopek cvetka.

Majolka.

Majolčica, da vedla bi,
kako se lepa rodiš mi ti!
Od rumaj evetke te krasi,
od motraj — sladko vinčice.
Pa še za nekaj rad te imam,
da te za pol sveta ne dam,
ker te kupila Marica
je, moja golobičica!

Ko bo umrl Martinek...

Ko bo umrl Martinek stari,
ki je murkontar v naši fari,
jaz bodem na prodajo šel
in kupil bom harmoniko,
obesil bom jo čez ramo,
pa sviral bom in raven pel,
kot on je zdaj bom jaz vesel.
Na svatovščinah godel bom
in ob godovih hodil bom
po fari za godove gost.
Aj, ko umrl Martinek bo,
pa jaz murkontar bom vesel.

Bogumil Gorenjko:

Povest o loncu in sklecih.

Glud in velik jubilej je v dolenjski stolici, kardar je se-
menj. Šisano življenje se razvija v prijaznem mestecu v vseh
svojih živih barvah. Cela Dolenjska se zbere skupaj. Veseli
dolenjski možički, dobrodušne mamice, in dekleta pri-
jazna in šegava kot nikoli nikjer. Zdaj ti obvisi oko na
belih krilih Belokranjic in Vlahinjic, sedaj na kričče pisar-
nih oblekah kalepetavih cigank, sedaj opet na visokem in
sila kljukastem konju, ki ga jeredi ravno tako kljukast

eigan po sredi tega in vprije "hop" na ves glas, kot bi bil župan cele Polenijske. Lala in dovtip se voditov pod parduhom med ljudmi in se smejeta v vsej svoji hudomušnosti. Da pri takih slovesnostih ne manjka tudi študentov, se menda razume že samo ob sebi.

Tako se je zgodilo, da sta tudi Zoko in Janko veslala s svojimi velikimi čevlji po pederj visokem trškem blatu in občudovala to pisano življenje dolenijskega naroda.

Ko tako nadirata to lepo živahno vrvenje, zagledata mladenko, ki se je naenkrat rasmilila obema v dno srca, ko je imela v desni roki velikanski svinjski lonec v levi pa tri tudi ne majhne skledice v "ekarju" lepem, same umotvore kaknega slavnega ribniškega arhitekta. Žraven tega je bila devojka lepa, imela je črne oči kot dva ogla, in smehljala se je tako ljubko, kot se znajo smehljati dekleta samo na Polenijskem, pa še tu ne vse. Vse to je toraj tehten in neovržen logičen vrrok, da se je dekletke smililo našima študentoma v dno srca in da sta oba naenkrat rekla: "Goglej, kako čedno dekle!"

"Škoda, da se odpravlja že domov, krakov se meni zdi," je še pristavil Janko.

Zoko pa, ki je kavalir od kavalirja, je brž uganil veliko in vse pohvale vredno misel: "Kaj ko bi ji pomagala nesti? - Spodobi se!"

Prvi stavek je tudi Janku popolnoma ugajal, drugi se mu je zdel sicer malo premalo logično utemeljen - najbo mimogredé omenjeno, da se je Janko že tedaj učil logike - a rekel ni nič, ker se je bal, da ne bi spodrinila logična utemeljenost drugega stavka še prvega. In tako sta imela oba po kratkem, pol smešnem, pol klavnem uvodu vsak svoje breme, Janko bahati svinjski lonec, Zoko torbo s skledami.

Brž sta seveda deklino sprašala, kako ji je ime, od kje je in, kar je še treba, da se človek s človekom pogovori, ali kar bi imenovali "kmečko se predstaviti". Ker je Zoko velik kavalir in tudi Janko klepetav, posebno pri dekle-

tih, ni manjkalo ne šale, ne dostipov, in tako so bili naši trije znanci že iz mesta in se pomikali proti bližnji vasici.

Takoj za petami jim je sledil kmečki fant z britkim bičem, da bi ujel kako besedo; menda bi bil rad slišal, kako se škiči pogovarjajo z nežnimi stvarcami. A pri svoji radovednosti je fant porabil na svoja dva buhtna vola, ki sta se odpravila pomešala med nežni spol, to je med krave, in tam dvorjanila. Ko ko je to ugotovil, je po dolenski navadi malo zarobantil, počakal vola, priložil vsakemu eno in stvar je bila v redu.

A kjer je sreča, je tudi nesreča. Ta pregovor sta občutila tudi naša študenta. Trojica je prišla do vasice, kjer je stanoval v lepi hiši profesor, in nesreča je hotela, da je stal ravno na vratih. Ko je zagledal nadebudna študenta, se začne smejati, tudi študenta sta se smehljala, a to je bil smeh radrege.

Ko je brž oddajal torbo s skledami, Fanko pa je postavil ošabni lonec kot na kanton, a nerodni pisček se je prevrnil, dobil na trebuhu veliko luknjo in hkrati je bolno raječal. Dekle je gledalo osupnjeno, študenta pa sta jo popihala in nju, ne pete so bile urne. . .

Lessô:

Kosčeva pesem.

Kosil je na trati
vesel,
ko brusil je koso,
je pel:
"Zranka me ljubi
srčno,

oj ljubi Zranka
tako,
da ženka gotovo
mi bo."
In viskal je kosec
glasno. . .

Vesna je takrat prišla. . .

Ko so rožice vrcetele,
drobne ptičice rapele,
ko so lahni vetri rapihali,
po vaseh otroci raplesali,
vesna je takrat vešela prišla,
vesna — moja ljubica Angela. . .

Šilni sliki.

Na klopci pred hišo
ded stari sedi
in malega vnuka
v naročju drži;
okolu otroci
veseli staje;
ded sivi jim pravi
legende lepé.

God lipo zeleno
deklečka poje,
pomagajo ji basi
jim fantje močno
in listi zeleni
tak lahko šušče,
mladenkina lica
tak lahko rudé...

Zadnja moja prošnja.

Ročica naj tvoja me mehka
po sivih pokošča lasih,
kot božala nekdoj si, ženka,
v prekrasnih mladostnik me duh...

Nikar pa, nikar ne poljubi
me, ženka, na ustna gorkó,
ker sicer bi v hladni gamili
ne mogel ležati sladkó.

Listek.

Vesel sem prebral zadnjo številko, ki jo je prinesla vila z Gorjancem. No, ker je bilo na koncu lista tudi vabilo, da bi se, tudi drugi sglasili o tem in onem, kar je prišlo v listu, in ker jaz tudi sam rad kritiziram, sem se namenil spisati te pripombe. Najprvo bi omenil, da je urednik dvignil B. Gorenjka na previsok stol, natančneje pa ga ne bom kritiziral, ker sem mu najbližji sorodnik in se mu bojim zameriti. Res, kakor ga tudi v "listnici" opisate, "ima na rami koso", in je sicer na motraj mehka, na zunaj pa sila robata kmečka duša. Zato mu ne zamerite, če bo katero povedal preveč naravnost in preveč po kmečko!

Y. Rendič-eva Gospodična Manica je mogoče jako čedno dekle, vendar meni ne ugaja. Prvič k tej črtici ta naslov ne pristaja, ker je Manica — ker sem kmet, je ne

bom imenoval gospodična — pravičprav pasivna oseba, ne aktivna; mogoče bi bilo boljše „Spomin na Manico“. Toda to je malenkost! Tudi mislim, da bi bilo bolje, da ne bi pisatelj skori cel spis apostrofiral Manice — ampak samo v uvodu in mogoče v koncu. Tudi „gospodična“ ni najbolj poetična oseba.* Takoj v prvi vsti nas je pisatelj hotel potegniti; z dvema „kakor“ nam obljubi morda krasno primero, a pove, da je bila lepa samo ona. Uvod je skoro preveč jokav, preveč je v njem bolnik solzâ, tako da človek pričakuje siba mehko in nežno povestico. Sicer je pa v tem delu jezik lep in ritmičen. Nejasne so tudi sanje, in tudi uresničenje je nekako motno in megleno. Uporil sem tu preveč pikic in premalo jasnosti. Sploh Rendić rad stavi po tri pike koncu stavka in tudi v sredi. Ko vpraša, kaj misli on, kaj čuti on, pač ni potreba vsaj za „in“ pik: „In . . . on . . .“ Naštevaje, kako so sedeli za mizo, je preveč na dolgo razpeljano. Lahko bi se vrnilo pozneje v spis, tu in tam, če je že potrebno vedeti, kje je sedel ta ali oni. „Pijani šibar“ pokvari sploh vso harmonijo tega svetega večera. Kockanje za lešnike je sicer lepa scena, ki bi se dala lepše razplesti kot je tukaj. Sploh postane drušba včasih jako klavarna in dolgočasna. Teta Ma, ničina je preveč surova, da kar naravnost reče Dolfetu, „da bo drugo leto zmanjkalo njega“. Tega niti kmetica ne bi rekla, kaj šele teta gospodične. Ljudno se mi rdi tudi, kako je pisar tel s korarcem lešnike? Banalen je program naših znancev, kako bodo v cerkvi obirali pevce; posebno opomba atleta-šibarja, da jih bo pometal čez ograjo v cerkev, je nepotrebna. „Našli za obirali“ ni slovensko. Ne, jaz za moj del“ ampak jaz za svoj del“. Tudi ta bratovščina pride kar naenkrat pravičprav brez uroka ali varloga. Sploh je za vse dejanje Tonetovo varlog njegova pijanost — čudni svetonski gostje, Bog jim odpusti greh! Ko je „šibar“ objemal Manico, je rekla: „Dustite — me — pus — ti“. No, če se je s tem branila polju,

* beseda.

ba, jo je med temi pravami, ki jih označi pisatelj, lahko vsaj štirikrat poljubil. Branila se je vendar z vzklikom in ni premišljevala, ali bi ga tikala ali vikala.

Kaj hoče reči pisatelj z „noč v Dolfetovih očeh je postala prarna“, mi je popolnoma neumljivo. Malo komično je tudi, ko se v koncu ozirajo samo oči sem in tja. „Zeli padel mir?“; „mir ne pade“, pade, recimo, žalost, bol, tuga, „mir priplava“, ali kak tak mehak izraz. Konec obstoji iz enajstih vrst, štiriinpetdesetih pikic in enojstih pomišljajev.

Ferik ima Rendić sicer lep, le izbral si ni prave snovi; oziroma, preveč je hotel zmesiti v tako majhni skledi. Toraj večjo skledo, ali manj testa! In — brez zamere — v tej črtici najdem samo toliko Lankarjevega, da sem šel od nje disharmoniran, kot od spisov velikega talenta Lankarjevega.

Ali je „Kaj deklica“ narodna pesem ali ne? V obeh slučajih je ponesrečena od strani pesnika. Če je narodna, bi moral pesnik vse verze pustiti popolnoma „narodne“, če je originalna — seveda z narodnimi motivi — bi moral popolnoma „narodne“ verze po svoje priokrojiti, na vsak način pa odpraviti „apostrofe“. Štirikot primerja apostrofe z korinami v dobri potici — toda to se mora razumeti popolnoma naspotno! Aleksandrovi ima v vseh svojih poezijah menda samo en apostrof; Kette menda le dva. Namesto „na bojnih poljih“, bolje „na bojnem polju“. Konec te pesmi plava preveč v zraku in se obeša mehanično na prejšno snov. Tragično in bolje bi bilo, če bi pesnik napisal, „da je pel vojaku mrtvaški zvon na dan poroke njegove prejšnje ljubice“. Kaj je pač hotelo dekle poroke kot poročiti se, če ji je bil ljubček ubit v vojski. Saj ni bila bledolična, melankolična in sentimentalna princesinja v pravljici, ampak slovensko dekle.

Kornelijev: „Aprašanje nerakonske deklice“ je prav nečrna in mična stvarca. Samo v formalnem okviru bi

bilo precej omeniti, kakor tudi urednik meni v listku. Tudi sonet „Ljubim“ je še precej mična. Oporočil bi na podobno misel v Kettejevih „Novih akordih“: „Pojdite k vrugu...“ Kakor vidim iz uredniške listnice je pesniku najbolj priljubljen sonet. Zar menim, da je vsaj za račtnike boljše, da se ne poskušajo preveč v stalnih oblikah, posebno v sonetu, ki je najtežja izmed vseh. Poločena oblika preveč upliva na vsebino, tako da se godi z njo večasi kot popotniku na „Trokrustovem špampetu“. Pojdite ven na polja in poslušajte kmečkega poeta-skrjanca in zapojte pesem njiv, pesem starke, ki čuva vnuhka. Pojte v gozd in zapojte o divjem evetu. Pojdite v široko ravan, kjer ne boste slišali drugega kot odmev narave in svojo bol in svojo radost in zapojte to pesem; lahka naj bo ta pesem, odmev naših trat, naših njiv, spev damovine. Pojdite v kočjo, odprite pisano skrinjo, v nji so zaprte prelestne bajke in pesmi, stari akordi, a vendar vedno novi in lepi. Posebno Dolenjska je lepa knjiga podob, pravljic, pesmi, celo romanov, če hočete, in poezija cvete na vsakem grmu. Pojdite in narod vas bo objel in vi boste objeli narod - in to je menda naš namen.

Palje bi jaz mislil, da se lahko reče tudi „srečo sanjati“ ne samo „o sreči sanjati“, kot pravi urednik. lfr. „in sanjal je pesem, ki ne izrveni“. V. Žup. Čez plan.

Lirilov. Sveti večer je vzbudil v moji duši spomin na dvoje srce, ki sta se ljubili“. Tako je naslov ertice, ki je gotovo najlepši in najbolj razkrošen spis v tej številki revije. Tak božični spis se ne bere kmalu. Recimo, če primerjamo „Gospodično Manico“ s tem spisom, kak razloček - name je vsaj jako vplivala ta sentimentalnonožna ertica. Tudi je misel originalna in ne spominjam se, da bi bil bral kedaj kaj takega. Tudi je motiv sam na sebi jako srečno izbran, in brez hinavščine moram častitati pisatelju. Samo pariti mora, da ne zaide v balno sentimentalno strujo, ki je predstopica pesimizma in blari-

rame brezbrčnosti. Tam poznam par takih ljudi, človek ne bi mislil. Škoda, da nam ni razpletel malo bolj na široko „ljuberni v domači vasi pod zeleno goro“.

LESSO. Za Boga svetega, kake vere so vendar Tvoji junaki? Kupil sem Blaznikovo in Bružinsko pratiko, a Mari je najbrž kakva zamorsko ime. Tudi Modesto bi se težko našlo s srpom v roki na slovenski njivi. Radoveden sem, kako bi se obržali ljudje v kakki vasi ei, če bi Tvoja dva junaka enkrat fajmošter s puščice oklicali? Domača imena toraj, rima ne sme nikdar ovirati vsebine, in rima se že dobi. Sicer je „Modesta“ srednje vrednosti, konec je zelo slab, posebno zadnji verz plava v raku. Na vsak način tou konec disharmonira celo pesem. „Zdaj čaka“. Bogme malo pornaš de, kleta naše mile dečlice. Nič sentimentalnosti ni pri njih. Žalostijo se, a ta žalost jih ne žene tako daleč, da bi s hrepenenjem čakale smrti. Ta žalost je bolj lahka, tihaj; da bi na principiuelno in nekako ofciuelno čakale smrti, tega ne. Dekleta naše dečle so hčere njih, in njiva zori vsako leto znova, in vsako pomladjo pridejo nove nade. — „Slavčeva bol“. No, primerjaj Gregorčičevo „Ujetega ptica tožba“. Motiv je precej star. Jerik je lep. O „lničini prošnji“ mislim isto kot o „Zdaj čaka“. Pokažite ljudem življenje, ne samo bledih sen, ki jih med našim narodom skoro nič ni! „Ob studencu“ je čedna, še lepša je „Kapela je prepelica“. „Serenada“. Kje si vzal naslov k tej vsebini? Pri serenadi človek ne sklepa, obo bo zapustil dekleta. Gadba optiva na zaljubljenaj srca še bolj, da se ljubijo in hrepene. Ne smeš biti v ljuberni tako originalen. — Pogledj in poseri v življenje in pusti, da se pojavi izkristalizirajo v Tvoji duši!

Yoxe izpod Gorjancev. ½ počitnic. Pisatelj opisuje potovanje. Ni lahko opisovati potovanje. Začetek je preveč šolski, če pišete, ne pišite, kot bi pisali nalogo: „Sprehod na...“ Citate iz drugih jezikov sovrašim čex vse, posebno latinske in grške — ali ne ugleda to tako šolsko? Če se igra na potovanje, me nim jaz, da je skoro prva dolžnost, da se opazuje bolj ljudi, kot tisto francosko „lepota naše domovine“. Lepota obstoji v ljudeh, in ljudje so vedno odmev narave, v kateri žive.

Poglejmo razloček med Gorenjci, Dolenjci in Notranjci. Gorenjec trudi, robot, Dolenjec veseli, dobrovoljen, mehak, Notranjec močun naj trudi, a znotraj skriva svoje zaklade. Ali ni taka tudi narava krajev, kjer prebivajo ti trije tako različni Slovenci? Dalje, če je tako pust dan, do pisatelj potopisa ne ve kaj na pisati, naj se malo zlaže. Bog mu ne bo štel za greh. Naj nove prijetno epizodo, samo ne tistega suhoparnega naštevovanja vseh vasic in ne vem, kaj še vse. Ali mislite, da je Levstik vse do pičice doživljal, kar piše v "potovanju od Ljubije do Čateča"? Lepota narave naj bo kolikor magoče v zvezi s ljudmi, ker človek je krona narave! "Svetonočna bajka". Tu pričakuje človek drugačnega konca, začetek je mehak, nežen, a cela črtica je samo račetek pravrprav. Spominjati starca ali kraj drugega bi lahko sledilo in črtica bi bila popolna. Konec je toraj premalenkosten. "Tepesnji dan". Jaz mislim, "Tepesnji dan". Začetek je prav krepak in simpatičen. Potem tri zverdice, kot oglišča enakokrakega trikotnika, nato kratka scena. Drugi del se viši v gordu brez zveze s prejšnim. Toraj tri scene druga voh druge, kot v kakih ponesrečeni dramami iz "Skrim in Drauga". "Siromakov sveti večer" mi ugaja mnogo bolj kot "Svetonočna bajka". Kaven par malenkosti, je črtica lepa. N. pr. "Felica" v račetku je le preprosto ime, in se ne sliši nič lepše kot n. pr. "junec". Recimo rajše "kravica". Primerica "dober kot kruh" mi tudi ne ugaja. Sploh ima pisatelj par precej nenavadnih primer, izmed katerih niso vse najboljše, par jih je pa prav krepkih. Dalje bi bil konec lahko malo manj tragičen, in pisatelj naj bi izrazil upanje, da stavec ne bo pogubljen, če se je tako kesal svojih pregreh. To uči že katoliška vera, da kes sprosi odpuščanje. Sicer pa mi črtica ugaja. - Sonet "Prešernu". Zm. Teško je govoriti brez tepkosti. Cel sonet se mi rdi, kot kakha podoba iz "Kokoko dobe". Vse osebe se drže afektirano. Slovenska Mura pod latorom - kot bi se dala fotografirati. Cel dan je reva stala, naj bi rajše legla v mehko bravo! Kaj so jo morale boleti nage. Komu je šel Apolon brenkat pred grad, Vesni ali Muri? Ta vera je podo-

ben Vodnikovemu, „v zeleni barvit spusti svoje pišve glas“. Ne obla-
gajte pesmi s tako mitologičnim pampam! To ni lepo. Pesem
se rdi potem kot stilizirana narava iz dabe Ludvika VIII.
Čel sonet ima nek način predvodnikove dabe. Tam so na-
stopile vse „modrine“ in vsi „Belini“, pišva pa je igrala glav-
no ulogo. Drugi del soneta raostaja formalno za prvim. Pri-
merjajte n. pr. Kettejevo pesem „Prešernu“, ali Kupančičevo „V
stoletnici Prešerna“. Ta sonet ima nekaj skupnega z različni-
mi Kritarjevimi odami na Prešerna, ode, ki so večje historič-
ne kot umetniške vsebine. Menenje o sonetu sploh sem tudi že
povedal pri oceni Kornelijevega. Toraj bogom, mitologija, po-
sebnost pomešana v mitologijo drugih narodov. To ni lepo go-
tovo ne, ampak je nekak „miš-moš“. Če bi jo Prešeren bral,
vem, da je ne bi bil vesel. Morda bo rekel kdo, saj je tudi Pre-
šeren tako rad vpletal mitologijo v svoje pesmi. Menim, da
je bila takrat doba romantike, — sedaj ni več.

Črninovič. Balada je res prav pretresljiva. Meni se rdi,
da bi bilo bolje, če ne bi bila v vseh kritikah radnja vrstica sa-
mo enostopična — ampak samo v tistih, ki posebno krepko
ornocijo „moj noči“, ali kako bi se izrazil, „Aut, aut.“ Nav-
lov naj bi bil kak drug, no, ker se omenjajo klasiki, tudi
dobro! Hvarca je res čedna, kakor je majcena. „Se katerikrat?“
je prav čustveno zapeta. No paralela med pomladjo in mla-
dostjo je že malo obrabljena. Enako menim o pesmi „Li veš,
zakaj?“ Namesto „snegi“ bi bilo bolje „snegovi“.

Kerinov Francè. „Z svete noči.“ Prav lep božični spis
od začetka. Pisatelj, ne v prvem delu je pesnik, čuti veliko ljü-
beren, da bi objel vse te ljudi, da bi stisnil na srce ves ta
narod. Na koncu prvega dela bi bilo bolje, da Tone ne bi
prišel skupaj s svojo drago. Sicer vem, kaj se pravi, to če ljubi,
ca poje na koru in preveč ne „fuša“ in kako si človek želi
ravno na ta večer, ko je duša tako mehka, sniti se v ljub-
ljenko. Vendar tu nima zveze. Drugi del je obesek, ki ni s pr-
vim nič v zvezi, a bi se dal razplesti sam vase, in ima sam

na sebi nekaj vrednosti. Vendar prejšnje sanje in ta realnost ne igra skupaj. Da, če bi imela ta realnost zvezo s prejšnjim, a vsebina je čisto druga.

Bogumilov. „Ob novem letu“. Sila obrabljen motiv. Tudi nam je dal za novo leto eno korino, namreč „apostrofov“. Stavajte se apostrofov!! Sicer je jezik še nekako gladek.

„Vrnitev iz boja“ je boljša. Par malenkosti, ki jih omenja že urednik. Pesem ima nek, značaj ruskih koraških pesmi in tudi mero; vsaj v župančičevih „Pisanicah“ in Alškerčevi „Autobiografiji“ pride nekaj podobnega, če se ne motim.

Tako. Morda se bo ta ali oni razjericil name, morda po pravici. Kar sem napisal, to je moje mnenje in ga ne usilujem nikomur in me ne bo bolelo, če ga kdo zavrže. Vsak se pač lahko tolaži s pogovorom o „zaušnicah in gustah“. Ž. L. lahko napiše karikaturko, spodaj pa napiše „veste - kritiki - to so hudi možje... oni imajo narore“, (žup.) jaz pa bom rekel, in vsi so zadovoljni!

Bogumil Gorenjko.

Civilov:

Pesem o žuljavi dlani.

Toletna noč...

Vlak je zašvirgal... Še par porokavov: „Srečno pot... adijo!“

Adijo, tujina...

Kje si domovina? Domovina, ljubljena z veliko in po
žrtvovalnosti polno ljubeznijo! Domovina siromakov in za-
tikanih...

*

*

*

Mirno sem sedel v kotu z dimom napolnjenega kupeja. Poleg mene je stal mlad, gosposko opravljen mož, naslanjen ob železni drog, in pušil cigaro; solzne, trudne oči, raspane vsled prejšnje prečute noči. . . Nasproti mene je dremaal par delavcev, komolce na kolenih, lica v žuljavih dlanih. Ogljéna obleka, razmršeni lasje, pokoncu stojéče obrvi: vse pričá, da se jim ne godi dobro; na njih bledih obrazih čitáš besede: boj za obstanek. . .

V kupeju je vladal mir; začul se je le zdajpardaj kak pridušen vzdih spéch delavcev.

Vstopil je sprevodnik in zaloputnil z vrati; delavci so se zdramili, pomencali si brmekljave oči in mu podali vornice. Mož je mrko pogledal potnike, preščipnil vorni listek in jim ga vrnil. Nato je prijel za kljuko in zaloputnil z vrati, da so raškľepetala okna v kupeju.

Čunaj lepa jesenska noč, noč nov prostrani stepi ogrski. Zverde migljajo na jasnem nebu, skori listje dreves ob železnični progi gre tajnosten šepet lahnega vetrička.

Začul se je kerek pišk pošastno v nočno daljavo sopi, hajočega vlaka. . .

Mirno sem sedel ob oknu in pogledal zdajpardaj skozenj v noč. Moja duša je bila polna spominov in vtisov iz tujega mesta. Žel sem v spéce trudne delavce. Začarali so spomini iz tujine, ki sem jo pravkar zapuščal in v moji duši je radonela žalostna pesem o trpljenju in monotona pesem o žuljavi dlani. . .

— — — Glasovi poskočine godbe, veselo kajanje, prešeren smeh razposajene družbe: gospoda so bili na popoldanski veselici na prostranem senčnatem vrtu, obrnjenem proti široki cesti. In sredi ceste so venomer vozili avtomobili, bicikli in drugi vorovi.

Ob strani ceste pa so stopali po trdem tlaku delavci, utrujeni od dnevnega dela, v svoje nizke domove v zakajeno predmestje. Šli so mimo vesele družbe, pa so se orli raničljivo in s studom na bogato oblačene mize. In

vsak je govoril v duhu: „Zgodovoljen sem s tem, kar si zaslužim; Bog mi daj zdravja, živel bom že kako, dasi uborno. . .“

Pa je prišla po cesti druga vrsta delavcev-trpinov; sključene postave, blede obrari, na ramah težko orodje — pa so šli mimo veselih bogatinov, ki razpolagajo s časom in — z denarjem; pljunili so v tla in se obrnili v stran. Zavrela bi jim kipeča uporna kri v žilah, ko bi se ozrli na nerazslišeno srečo, in bi planili nad veseljake. Pa so hiteli domov k bedni družini. . .

Že prišla je tretja vrsta trpinov; slohe postave, upadla bleda lica, na obrazu beda in udanost v usodo. Vrtli so se na razveseljajočo se družbo, pa so zaplakali bolesten jok, jok brez solz; kakor zaplaka sirota, ko ji reče mačeha pičlo skorjjo kruha — — —

Perko je zapiskal vlak.

Vdramil sem se iz sanj in se ozrl na koščene roke in na žuljave dlani sebi nasproti dremajočih trpinov. . .

Da, dlan, žuljava dlan!

Že zopet sem zasanzjal. . .

— — — Eji, da sem kipar! Naredil bi velik kip, ki bi predstavljal delavca-trpina: mrkel izraz na bledem kaščenem obrazu, suhe roke, žuljave dlani. . . Že ta kip bi postavil na sredo šumnega tega velikega mesta. Mimo kipa bi šle množice srečnik in vrtli bi se na trpina-delavca. V njih srcu bi se vzbudilo sočutje; sočutje bi rodilo ljubezen, ljubezen pa bi sledilo usmiljenje. . .

Ali da sem slikar! Naslikal bi v medlih poterah živo sliko živega trpina. Že kedor bi to sliko videl, bi začutil v svoji duši usmiljenje do trpinov. . .

Ali da sem zvonar! Stvoril bi velik zvon in v bron bi vlił melodijo žalostne pesmi o trpljenju in monotone pesmi o žuljavi dlani. Pa zvon bi pa zvonil samo zvečer. . .

Ali pa da sem pesnik! Zapel bi pesem o žuljavi dlani in bi jo zapisal s kavo trpinov. Že tisti, ki bi jo čital, bi se zjokal in bi posvetil svoje življenji sreči zatiranik in trpečih — — —

Vidramil sem se ropet in sanj. Vrel sem se skori okno; ru-
naj je sijal lep božji dan. . .

Vlak je divjal naprej, naprej proti domovini. . .
Lda daleč so se že prikharovali prisojni domači griči in va-
lujša žitna polja pod njimi.

Vlak je obstal. Vzdignili so se delavci in irstopili.
Zustopil sem tudi jaz. Prosto sem radikal. Pordravljen

„dom moj!

Kamor stopi mi noga - na tvojih sem tleh,

Kamor hoče srce - sem pri svojih ljudeh. . .”

(Oton Župančič.)

Božumil Gorenjko: Ruski motiv. 1)

Po so včeraj fantje peli
pesem žalostno tako,
da še danes, da še danes
mi je srce vse bolno.

Peli so o širnem polju,
sredi njega bot zelen,
a pod borom mlad koraiček
od sovraga prebaden.

Oj junaiček, oj koraiček,
katere majke sinko si,
oj koraiček, oj junaiček,
katere deve drugo si?

Študentovska.

Oj ti moj prebistri um,
oj ti moja bistra pamet,
v roki najdita roko,
tjakoj v šolo vidano.

V zadnje klopi tam sedita,
lepo v tablo gledita,
vedita se prav mirno,
učita se prav lepo.

Jaz grem rajš v Krogov log,
lepe rože tam cveto,
črne ačke, belov lica
mekke loiske imajo.

1.) Son in svet, 1911.

Prevarana.

Ne pajte, sestrice,
o črnih očeh,
ne pajte, sestrice,
o svetlih nočeh.

Oli tiste oči
so mene očarale
in tiste oči
so mene prevarale...

Žn svetle noči
me revo sprašujejo,
kakaj stremim v mrak,
in se posmehujejo...

V polje, mladenič, v polje!

V polje, mladenič, v polje!
Poglej, kak dobro valje
kipi, drhti, vse v klasje gre.

Poglej, kaj nasejal kresnic
nam sveti Janes je sred trat,
ko šel je mimo kresovat.
Utrgaj kresni cvet in sprašaj:
"Me ljubi - srčno - malo - nič?"
takoaj odgovori ti cvet,
če ljubi dragi te deklič.

Pa pojdi v bukov gozd zelen,
pa vprašaj, koliko pač let
še gledal boš ta pisani svet,
koj kukavica ti pove. — — —

Pa šel mladenič je v polje,
pa šel je v bukov gozd zelen,
vesel odgovor dalo polje,
vesel odgovor dal je gozd.

Ž mladeničem bi šel i jar —
pa kaj bi rekel kresni cvet,
pa koliko bi mi pač let
še odmenila kukavica —
bojim se in zato ne grem.

Prevarana. 1)

Kaj mi skrivnja pisana,
z rožami porisana,
kaj mi v skrivnji venček bel,
kaj mi hoče svilen nos,
kaj poročno krilo mi,
črne očke, bel obrav?!

Ljubi me prevaral je,
ljubi me zapustil je,
šel je tja čer dolgo morje
daleč, ah, od drage proč,
šel je tiho, brez slovesa,
šel je tiho — kar čer nač...

Slovo.

1. 2)

Zelene trate,
zelene trate,
oj dekle, zate
se vrnil je maj!

Zelena greda,
zelena greda
in v njej reseda,
in nagelj rdeč!

Oj dekle ti,
oj daj mi cvet,
oj daj mi rako,
jaz grem tja v svet
oj daleč tako,
da več me nazaj ne bo!

2.

Oj utrugaj mak,
ki raste med ržo,
oj utrugaj mak
mi, dekle, za slovo!

Poglej poljane te,
da ptica jih ne preleti,
in čer poljane te
tja daleč si sreč želi.

Oj utrugaj mak
ki raste med ržo,
oj utrugaj mak
mi, dekle, za slovo,
utrugaj za spomin —
na damovino!...

Želja.

Na Trški gori raste trta,
da moja bila bi to last,
v Gorjancih raste dob stoleten,
da majov bilov bi to last!

Posekal bi ga, da naredil
sodar bi mi iz njega sod
in vanj bi shranil zlato kapljo —
bogati Trški plod.

Pa da mi dal je hišo belo
in širni travnik, polje Bog,
pa bi oženil se z devojko,
z devojko kmečkih rok!

1.) Dom in Svet.

2.) Dom in Svet.

Pesem.

Oj ne daj mi nagelja,
nagelja gasposkega,
daj mi raje poljskih rož,
daj mi raje kmečkih rož!

Ti ne veš, kark hrepeni
mi sree po plugu, brani,
ti ne veš, kark hrepeni
mi po njivi razorani,

po pšenici kot cekin,
prepelica v nji pedika
in boječe se pamiha
pred žanjicami.

Oj pogledj to žitno polje,
med rajo blešči se maki,
in ob poti, glej, kresnica
mati ti koraki.

Daj mi, daj mi kmečkih rož,
ki so rastle sred dobrav,
daj mi, daj mi poljskih rož,
daj od njih pordeav!

7. Rendic:

Spomin.

Kaj ne, Anica, da se še spominjaš onega večera? Seveda se ga še spominjaš! In kako se ga ne bi, saj ni še tako dolgo, kar je vstanil za gorami! Niti leto ne! Da, ti se ga spominjaš in tudi jaz ga nisem še porabil. Kako tudi? Veliko bi porabil, ko bi porabil onega večera!

Kaj ne, pred hišo si sedela, roke sklenjene v naročju, oči uprte tja gori, kjer je noč sejala na nebo svoje svetle milijone... želi, da je bilo tako? I seveda je bilo, dobro se spominjam!

In jaz sem prišel izra ovinka. In sree v pesih mi je bilo močno, glasno. Gotovo si čutila njegove udarce, ko sem se ustavil pred tabo. O, saj si jih morala, saj drugače ni moglo biti, kakor da si jih čula. Saj mi je utripalo tako živo, tako burno! In pordeavil sem te! Tih in boječ je bil moj pordeav, kaj ne, tudi tega se še spominjaš, gos, podična Ana! Niti roke se ti nisem drnil stisniti, ko si mi jo podala! Nekdaj, takrat, ko sem odhajal, sva si jih stisnila krepko in toplo! Odpravila si mi smeh,

ljaje, ~~odpravila~~ o potera, kakor jo začeta le radrega, ti je ležala krog usten! Prišel sem prehitro, prenašlo sem stopil pred tebe, nisi se me nadejala! Ne, gotovo se me nisi! Kako tudi? Tako dolgo je že bilo, tako dolgo, kar sva se bila videla poslednjikrat! Ni čudno, da sem te iznenadil!

Čudno se mi je gibalo takrat v duši, tistega večera, ko sem stal pred tabo, ko sem po dolgih dneh zopet zrl v tvoje oči, gospodična Ana! Modre so bile še vedno, modre, tvoje oči, ali oni blesk, oni sij, ki je sijal nekdaj iz njih v me, je izginil. Tisti vlažni, mehki svet, ki je bil kriv, da je tvoja podoba tolikrat vstala nepoklicana, neporvana v moji duši. Tisti udani blesk iz njih je izginil, gorele so v pose drugem ognju, tako tujem, nekočem, v ognju, ki me ga je bilo strah.

"Ah - ti si?" vprašala si tiho in oči so ti razgorele.

"Da, ja, gospodična Ana! Gotovo se me niste nadejali..."

"Ne, nisem se vas nadejala, prišli ste tako hitro, tako nepričakovano..."

"Čul sem, da se možiš, Ana! Gotovo me povabiš v svate!"

In zopet so ti zaplamtele oči v svitu, ki sem ga videl onega večera prvikrat v njih.

"Kje si bil tako dolgo! In nič nisi pisal..."

"Povsodi in nikjer... Čemu bi ti pisal, ko sem vedel, da ti postajajo moja pisma nadležna. Iz tvojih redkih odgovorov, kratkih in hladnih, sem slutil to. Zakaj bi te nadlegoval, čemu bi te motil..."

Sedela si pred mano tiho, skoro trepetaje. Lepa si bila, bolj nego kdaj, ali ta tvoja lepota ni bila v svojem bistvu ona iz nekdajnih dni, nekaj čisto drugega je bila, nekaj tujega je ležalo v nji. Nekdaj sem te narival angelja, tistega večera Ana...

"Kako si vrastla, kar se nisva videla, kako si

lepa... kakor... kakor... greh...

Tvoje oči so žarele, gorele, peklo so me v dno duše. Bilo je v njih nekaj irizovalnega, kakor rahla porogljivost, nekaj vabljivega, nevzdrično vabljivega... Začejalo me je v tistih hipih po tvojih polnih ustnicah, ob onem ognju v tvojih očeh - po tvojih poljubih. In sklonil sem se takrat v čudni opojnosti nizko do tvojih opojno dišečih las, nižje do tvojih modrih žgočih oči, še nižje do tvojih... ust.

Zagorelo je na mojih ustnicah, zapeklo me je v moji duši. Najina usta so se srečala drugič, rabelelo, zapeklo me je v mojih prsih divje, nernosno... In mi čudno... tvoje ustnice, gospodična Ana, so bile tako vroče, tako skelčre suhe...

Se li še spominjaš, Ana...?

Želel sem si v duši še tretjega poljuba, dasi so me pekli kakor živ ogenj.

Sklonil sem se znova do tvojih kodrov, nizko do vročih oči, nižje do suhih tlečih ustev. Žejno so se mi pomudile tvoje v poljub, drhtel sem v nepojmljivi pijanosti...

Takrat pa, ko so se moje ustne bližale tvojim, v hipu, ko so se moje že skoro dotaknile tvojih, v tistem trenutku so ti znova zagorele oči v njih strahotnem ognju, močnejše, silneje je vplamtelo v njih, o-o, v ognju, ki sem trepetal pred njim...

Da, se li še spominjaš?...

Planil sem kvišku, preplašen, z enojnim čelom, da si se stresla i ti! Močnejše so ti vplamtale oči... obrnil sem se v stran in bežal, naglo in prestrašeno. Očel sem se, tja, kjer si sedela, tvoje oči, nekdanj mehke in nežne, so v grozotnem ognju gorele za mano...

Bežal sem pred njimi, pred njih ognjem, kakor izdajalec in v duši mi je vstajalo vprašanje, čudno in veliko...

Božumil Gorenjko:

Drobni spomini.

Čudno, da se človeku ravno taki drobni spomini povračajo v srce, posebno takrat, kadar drhti mehaka in topla večer nad njivami, ali kadar vriska poljana v solnem, in gre potnik čez ta polja in ne ve, kaj bi mislil. Nemirno je njegovo srce, drhti njegova morda bolna duša, pa pride, kakor senca pride nekaj, pa mu poboža srce ali pa mu ga stisne z mrtlo roko. In človek ljubi te drobne spomine, morda bi se drugemu zdeli malenkostni, nernatni, a on jih ljubi, kot ljubi otrok ničredno igračo bolj nego sčetovalo magoče bogato denarnico. In tudi jaz ljubim take drobne spomine in rdi se mi, kot bi raslišal odmev drobne lirске pesmi, ki jo je pelo dekle, ko sem se poslavljaj od doma. Šla je čez njivo, bela ruta, bel predpasnik, rožna lica, črne očke, šla je in njen spev je bil drhteč in krepenč, tako kakor moje srce, ki je komalo v svet, ki ga ni poznalo. Šlo je moje srce, a tujina ga je prevarala, in zato se rado spominja na lirsko pesem, ki jo je pelo dekle čez njive . . .

x

Sam ne vem, kako je prišlo. Kakor temni jerdenci so se pripodili oblaki čez nebo in nekaj tesnega namca je stisnilo srce in molčala sva. Zamisljena sva šla, kdove kaj sva mislila, jaz gotovo točne misli o jasni preteklosti in mračni bodočnosti. In tako sva šla po dolgi cesti med njivami in molčala.

„Kakaj tako molčite?“ me je vprašala in jaz sem se stresnil. V tistem hipu sem se damislil, da nisem sam. Ker ob takih večerih, ko hitijo temni jerdenci čez nebo in pokrijajo nebes, ne vidim nič kot temno četo oblakov in ne čutim nič drugega, kot tesnobo srca; bres mej je hudo v taki noči; rdi se ti, da te rabijajo v temno krsto, ki se vedno oči, a nekaj ti tišči prsa, da niti zakričati ne moreš.

„Kakaj tako molčite?“ me je vprašala in ne vem, kaj sem

odgovoril.

"Povejte kaj!"

"Kaj naj vam povem? Tožil bi vam, Serafina, a ne bi me razumeli. Povejte vi kaj!"

"Tudi jaz bi vam tožila in ne bi me razumeli."

Pogledala me je in tudi jaz sem jo pogledal, v tiste oči sem pogledal z mračnim pogledom in bil sem vesel. Videl sem v njih sorodno dušo in čutil sem, da sva razumela drug drugega. Vesel sem bil, a tudi žalosten, ker vem, da je pravo krepenenje sorodnih duš, da bi se združile. — Temni jerdci so bili že odhiteli bagvekam, jasna noč je dihala okrog, le malo meglice se je preble, kot žalosten spomin na lirsko pesem, ki jo je pelo dekle, ko sem se poslavljajal od doma. Okrog je dihala polje, snivala je damovina, midva pa sva šla tiho, motda ravno zato, ker sva umela drug drugega. . .

x

Bila je bira. Ker ni bilo še konec počitnic, sem prosil kaplana, da bi smel z njim, da bi delil podobice. Veste, lepo je deliti podobice. Pridejo otroci, ož angeljčki božji, "na, ti sv. Alojzija, ti sveto Devico, ti angelja varuha", in v njihovih očeh vam začari žar nedolžne sreče, ki ugasne tako kmalu. Pridejo dekleta.

"No, kakega pa ti, Francka?" "J, lepega, s špicami." "Tu ga imaš, glej sveta Katarina s kolesom". "O šema študentovska, ta svetnica bi bolj pristojala tebi." In vendar te prijarno pogleda v rahvalo. Tako smo prišli v neko hišo. Mati je bila sama doma, okrog nje so stali otroci. Dva dečka in ena deklica, ki se ji je takoj videlo na obratu, da je bedasta. Žena nam je odmerila pšenice in ovsu, plačala za predivo, in še tri pesti pšenice za oblate, eno za Boga Očeta, eno za Boga Sina in eno za Boga sv. Duha." "No, kako je pa tebi ime?" vprašam deklico in ji molim podobico. Pogledala me je debelo in se brž skrila v materino krilo. "Kaj se boš bala, siročica moja," je rekla mati, jo pobožala in na pripovedovala, da je hčerka bolna na

umu in da je tudi mutasta. „No, pa katerega imate najraje?“ jo vpraša kaplan. „J, to,“ je odgovorila in objela siroto tako materinsko ljubo, da se mi je stisnilo srce in bi bil vajokal.

To je ljubezen matere! Oj sirota, mali, da bi ti prej umrla nego mati. Ker nihče te ne bo več ljubil, če umrje prej ona, ki te sedaj ljubi bolj, nego bi te mogli vsi ljudje!

(Hlec 11.)

x

Nekoč sva šla s tovarišem in živatno razpravljala, sam ne vem, o kakki bedariji že. Kadila sva cigarete, ker miso v gostilni, kjer sva se hrepčala, imeli cigare. Prečajo najju cigani. Dolg suh, menda je bil sč, in dva mala dečaka bosa, dasi je bil sneg.

„Dobro dan, lepa mlada gospoda. Prosimo ček.“ Pogledal sem ju gredo, ker če debatiram in minam cigare ampak cigareto, sem vedno slabe volje. A mlada ciganička se niha ustresila in sva še lepše prosilo. Dal sem jima par cigaret. Oče je stal od strani, in videl sem mu v očeh žar (ljuberni) hvalečnosti, da jih ne raničujeva. Šel sem naprej zadovoljen. Zakaj? Ker vem, da so tudi ciganje ljudje.

x

Prebral sem tvoje pismo — edino, ki ga imam; sam ne vem, zakaj sem ti pisal in ti si mi odpisala; to je bilo že zdavnaj — danes pa sem brskal po pismih ljudi, ki sem jih ljubil, in sem prebral tudi tvojega. . . . „Obsojeni smo tu, naša znanka je žalost, ki nas spremlja vedno in ob vsakem našem koraku, da, v moji duši se je tako udomačila, da je niti pregnati nočem.“ Spomnil sem se na par tvojih pesmi, ki sem jih bral v par listih, spomnil sem se tudi prizora, ko sem te videl radujč. Prišel sem, sam ne vem, po kaj, morda, da bi se pogovoril s teboj o novem liriku; slonela si pri miri, pred tabo je ležal list s par verzi, moker je bil, in na lico in v očeh so ti bile solze. Tihno sem vstopil in tudi tihno odšel, ker težke so bile tvoje misli in v takih mislih nima človek rad, da ga kdo moti. A vidi, da sem te razumel, da sem razumel tvoje hrepenenje, in da bi te bil mogel tolažiti, bi te

bil. A najbrže bi bil račel tudi sam jokati — in zato sem odšel. In
odtakrat te nisem videl več, Kristina, bela, lepa duša!

x

Šel sem po drevoredu. Poldne je zvonilo po vseh ljubljanskih
cerkvah in nekaj prazničnega in vzvišenega se mi je zdelo v tem
zvonjenju. Na nasprotni cesti je sedel na kupu kamenja dela-
vec — kopal je jarek — in kôsil. Sedel sem na klopi in ga gle-
dal. Potno je bilo njegovo čelo, lica uvrta in razorana, in nau-
krat se mi je zazdelo, da bi bilo skoraj greh poljubiti ta od-
bojav za obstanek znamenovana lica. Kôsil je. Četrta kruha in
steklenica piva je bilo njegovo kosilo in nič več. Šlastno je jedel
kruh, spil požirek piva, a ko je zapazil, da ga gledam, je nag-
nil steklenico, spravil kruh v žep, se prekrivil in motika je
zapela svoj monotoni takt. Jesno mi je postalo pri srcu, kot
bi bil ukral nekaj velikega. Delavec, moj prijatelj, ki te ljubim,
saj ti nisem hotel motiti še tega bomega kosila.

Poleg je stala visoka hiša, in bagve, kaj je jedel njen go-
spodar, in bagve, s čim je zalival slastno jed. A vendar, da
mi je dal Bog na izbiro, kaj bi izvolil delavca, in bi jedel svoj
zasluženi kruh, kot bogataš, ki je kruh, ki je mešan s solzami
revžev. Vstal sem, težko mi je bilo pri srcu in nenadoma mi
je stopila v srce misel, da je cel slovenski narod tak delavec.

x

Ali ti moje srce, zakaj si šlo v tujino? Zakaj si preslišalo glas
liške pesmi, ki jo je pela deva čer njive? Zakaj si preslišalo klic
in vabilo trati, ki so vrhtele v objemu solca, aj srce? A ti si šlo
in si videlo življenje in ničesar nisi našlo. Ali si našlo ljube-
zen, ki se šeta doma po tihih vasi, po drobnih gredicah? Ali si
našlo mir, ki si ga tako potrebno? Ali si našlo morda srečo,
govôri, srce, pogovori se z menoj in daj račun od svojega bre-
penenja!

„Ker sem bilo od vekovaj menda obsojeno, da brepenim,

Da iščem nečesa, kar ni na svetu, ker sem bilo še nedolžno in nisem sanjalo in slutilo, kakšen je svet, ker sem že v tistih mladih letih bilo polno vprašanj in si nisem vedelo odgovora, zato sem hrepenelo, zato sem preslišalo klic njihov, zato me ni ustavila lirska pesem dekleta, ki je peko, ko sem komalo iz doma, zato sem nesrečno in ne bom nikdar srečno. Zato pa tolikokrat zavohiti in zatrepeta v meni odmev lirske pesmi, ki jo je peko deklet čez polje tako vabice. Takrat se mi je zdela ta pesem hrepenenja "pojdi, pojdi", a bila je vabica "ostani, ostani"; nisem je razumelo, zato sem šlo. Nisem poznalo deve, ki jo je peko, in ne klica - kajti ta deva je bila domovina.

Gože izpod Gorjancev:

Pesem o žanji.

Pa žanje žanjica
rumeno pševico
na njivi šumeči,
oj žanje.

Pa pesmico poje
žanjčica mlada
o polju rinenem,
o revu škrjanem,
o detetu kožnem,
o detetu mabrisk oči.

Ob njivi šumeči
pa v zibeki kažni
sred pisanih kažic
se dete smehlja
in mamko poslušča
in petje škrjanca
na z rvečim se makcem igra.

Op. Okrajšana. Kritična je še od daljše.

Čez polje...

Čez polje je šla devica s sepom,

čez polje - - -

Aj, nov prsih mak, plavice,

šla je čez polje,

tiho šla je kakor misel,

kot boginja Demeter -

Čez polje je prišel fant

od vinograda

in zavriškal na zapel

pesnico o bitah in skromu -

kakor Dioniz! -

Ymečka.

Kanjička bom skomotal
s komatom pisanim lepo,
pa v voz ga bom zapreči dal,
v voz č z zeleno plahitico.

Klobuček bom postromi del,
zavriškal bom naglas,
na plahitico zeleno sel,
v deveto zdirjal vas.

Tam koncem nje je hrčnica,
oj hrčnica vesela
pred njo zelena lipica,
ki hrčnici hlad dela.

Oj tamkaj se ustavil bom
in stopil pred očeta
in njega, majko prosil bom
za lepega dekleta.

Ho bom dobil jo, ki njej bom šel,
povedal bodem ji vesel:
"Želaj baš pa moja Marica,
oj moja ženica."

In ona dala vinca bo
nov žlahten košmarin,
jaz bom ga za klobuk pripel
in zdirjal čez deset dolin.

Op. Mesto verza "ki hrčnici hlad dela": "pod lipo mira bela".

Nageljček.¹⁾

Ti, nagelj, si se korvetel,
aj nageljček ti vol, ¹⁾
pa nimam duše, nageljček,
lov bi te ji padal.

Ti, nagelj, bodeš se ospel,
aj nageljček ti vol,
brez duše ljubljene naprej
spet jaz bom samoval.

¹⁾ Zora, 12.

Lvonimir, Losern: ^{x)}

Olga.

Pred tednom je bilo in takrat je zopet prišla v moje stanovanje.

"Kaj pa delaš?"

Bral sem ravno Hamsumovega "Benoni", zaprl sem go hitro in vstal.

"Olga!"

Mojhna je stala pred menoj in se je smehljala z velikimi očmi, ki so sanjale - živo, jasno nebo.

"Kaj delaš sedaj?"

Pokozal sem ji knjigo, z veličastnimi gestami sem ji govoril o Hamsumu in hvalil junaka romana, vli Olga se ni hotela zanimati za mojo drugo knjigo.

"Ti, ali veš?"

Orlova se je vame z vprašalnim pogledom; lepe oči je imela, čisto plave, velike; in v teh očeh se je smehljalo poredno in družilo neprestano.

"Kaj pa imaš?"

Dvignila je obrvi.

"Kaj lov imam?!" - - Lepo vreme je zunaj, drugega nič, kakor pomlad je . . ."

¹⁾ Prej se je glasilo: "Po gredi zadisjal". To je kritizirano.

^{x)} To nam je prišlo iz ljubljanske I. drž. gimnazije; v "fon" in drugod se podpisuje samo Lvonimir ali Lvetinimirstki.

Umolknila je in je naenkrat zavdela; kajti najina pogleda
stou se njela za hip, za hip je vstrepotalo srce v prsih.

"Olga!"

Odpela je trepalnice in se je okrenila k oknu.

"Poglej venkaj!"

"Kam?"

"Ven! . . . Tam za ljubljance, za hišami, za tem zidovjem, - o,
tam daleč buči in šumi v vetru, tiho se klanjajo mladi kostanji
vihajajoči pomladi. . . Glej, pomlad bo kmalu; to sem ti hotela
povedati." - Nagnila je glavo na grudi. Majhna je stala ob me-
ni in čudno mi je bilo pri srcu, ko sem bil tako blizu njenih plav-
nih, sanjajočih oči. Kakaj te oči so prosile in so še bile otroške in
nedolane.

"Prijel sem jo za roko.

"Olga! Kako si otroška!"

Zavdela je naenkrat in je vstrepotala, kakor led je bila nje-
na desnica.

"Kakaj si to rekel?"

"Taj ni res; lagal sem!" sem se opravičeval in sem vedel, da
nisem lagal.

Ozrla se je hipoma vame. Jasno kakor v realu sem videl
svojo podobo v njenih očeh. Njena lica so bila nalahno zavdela
in so molčala.

"Kako plave oči imaš, Olga!"

Lasmejala se je na ves glas.

"In ti, kako črne!"

"Olga!"

Imejaloi svoi se oba; nato se je Olga okrenila in je šla. Sli-
šal sem, kako je zaloputnila kraj koridorja vrata za sabo in
kako jo je poklicala mama.

*

Stopil sem na trotuar; goróh južen veter mi je objel li-
ca, pozdravile so me sladke sanje iz juga.

Štel sem naprej in naprej, naprej iz mesta, ven na širo-

ko, prostevano polje ljubljansko.

Le so bile za mano temne mračne ulice, sam sem stopal po široki cesti med samotnimi hišami. Orl sem se in nisem videl nič drugega kakor dim, ki se je valil v gorkih oblakih iz fabriških dimnikov. Le par korakov in stal sem na polju, na ljubljanskem.

Vsenavkrag doljna, tihou ravan; nikjer glasov, liha, nikjer. In vendar mi je bilo čulovito sladko pri srcu:

"Glej, pomlad se bliža!" --

Pomlad se bliža! -- Spominil sem se na Olgo, ki se je bila pamladi tako veselila in ki je ležala seditaj bolna doma.

Olga je sanjala pač doma v postelji: Pomlad se bliža, lepa, vesela; z velikimi očmi se smehlja in pozdravlja prijarno — dobra tetka s pomarančami. In Olga hodi po zelenih tratah in se igra z prešernimi otroci iz mesta. . .

Tako je morala pač sanjati doma Olga in meri je postalo težko pri srcu, ker sem se spomnil na to. . .

Le sem preko polja in sem se pogovarjal z njim v svojem srcu. Kajti veličastno, a vendar tako prijarno je to polje ljubljansko.

Lele pozno v noč sem se vrnil domov in sem takoj legel v posteljo; hladen in truden sem bil kakor nikoli.

Olga!"

"Dvignila je malo glavo na blarini in se je ozrla vame.

"A ti?"

"Joz, Olga?"

Laprla je trepalnice in ni več govorila. Smrt ji je bila zapisana na belih licih in belih rokah.

In vendar je to mlado srce tako hrepenelo po pomladi!
O, glej, tu je smrt, ki bo vse pokončala. . .

Olga je dihala težko, sanjala je; tudi ni videla smrti. V njenem srcu je živela večna pomlad in v tej pomladi je hodila Olga z mestnimi otroci po zelenih tratah in si je

trgala vončke in vijolice in trobentice.

Brignil sem rulete in pogledal skori okno. Pomlad je bila že skoraj zunaj, a v izbo ni morala.

Pa so jo pokopali sredi pomladi...

Tako sem šel čez dolgo časa zapet ven na ljubljansko polje; vse zeleno, smehljajajoče. Vse naokrog je valovilo v vetru, topla dlana mi je božala lica.

Stopal sem naprej, sanje v nosu, veselje v očeh; in sem se spomnil na življenje in na smrt.

Spomnil sem se na pomlad, na brepenenje po pomladi - in nisem bil vesel.

Olga! Olga!

Jože izpod Gorjancev:

Zvečer.

Na polju deteljica je cvetela,
ruveča detelja se tam je košatila,
poslavljalo se solnce je od nje.

Čez polje sem devojka je dospela,
nje lica žarki so poljubovali,
da kakor deteljica so rudela.

Pa odhitela je naprej čez njive,
čez pestre travnike, čez trate žive.
Med njivami se je devojka skrila,
med žitarn le rokavi so bliščali.

Da njivo pa je fantič mlad zvoniskal,
za gordom pa pastirček je zapiskal
in k njivam prišel je večer v posete...

Drevarja.

Že mislil sem, da bo spomlad,
da bo zarajal maj,
da bom na polje šel arat.
Že mislil sem, da bo zapel

škrijaniček nad pšenico,
že mislil sem, da bom koit
šel rdečo deteljico -
nov je zapal spet beli sneg,
zavrel nad njim spet dol in breg...

Moja struna...

Moja struna,
daj zapoj mi pesem,
ki pred njo se klanja
žitni klas nov njeni
in pubeči mak!

Moja struna,
daj zapoj mi pesem,
kakršno prepeva
nov rumenem polju
tam žonjčica!

Moja struna,
daj zapoj mi pesem,
ki iz jutra pluje
nov rdečiči travniki
kосу na uho!

Moja struna,
daj zapoj mi pesem
živega otroka,
rdečične deve,
fanta mladega!

Moja struna,
daj zapoj mi pesem
žuljave lesnice
kmeti in kmetice,
pesem babice!

Dolenjska. 1)

Moja ženka
bo Dolenjska,
bo imela
lišo belo
z modrim pasom
pod garó.

Moja ženka
bo kmetica
rdečelica,
hčerka polja,
travnikov.
Moja ženka
bo imela

hošo belo
s tremi okni
nizkimi.
Pa na oknu enem raste
rožmarin bo,
pa na oknu drugem svetel
nagerlin bo,
pa na oknu tretjem lišal
nageljček. -

Ženka bode - hčerka polja,
jak pa - sin vinogradov!

1) Zora 1911.

Jutranja.

Jutro je potekalo na okno
moje tesne sobe kakor misel
lepa in srebrna¹⁾ iz mladosti,
ki prišeta včasih se krog okna,
jutro z zlato kronico na glavi.
"Vzemi koso svetlo, pojili z mano!
Glej odpel je že petelin dnevu,
že prihajov izza gore dan."
Tam za Hrko se nasó meglice
po zelenem travniku.
Jutro dahne - odbeži meglice,
odbeže čez Hrko v Krakovo.
Jutro dahne - se zbuve cvetice,
okrašene s svetlimi kristali,
jar na mahnem neusmiljeno
po cveticovh in po travi
s svetlo kosico. -

Jurijeva.²⁾

Dekleta, dekleta,
poglejte: pred durí
prinesel zelenja
vam sveti je žuri.

Oj Marica, sreča te
te, Marica, čaka
oj kmalu, boš kmalu
dobila možakov! -

Poglejte, kmetiči:
garice, poljane
z zelenjem in cvetjem
nocoj so postlane.

Na polja, v garice,
dekletam pred durí
je srečo prinesel
svetnik sveti žuri.

Opomba pis.

Ponekod na Toleniškem je navada, da nanesó fantje ponoči pred sv. Jurijem dekletam pred vrata zelenih vej, celo toliko včasih, da komaj odpro zjutraj. Pravi-jo, da se bo ona, kateri „prinese sv. žuri mladovja“, kmalu možila. Ta navada se je sedaj prenesla na prvi maj.

1) prelestna.

2) Zora, 1911.

Zimska pesem.

Stari ded posegli so za tram,
pa na nos so deli si očali,
pa ki otrokom seli so za nč
in iz pralike prorokovali:

Kakšno vreme bomo imeli,
v Sint-Jernejm kdaj bo semerj' spet,
koliko imamo še predpusta,
kdaj obiskal bo sv. Juri svet.

Pa kdaj velika bo noč prišla,
ko bo mama dala pisarnic
rdeče, modro, rmenno pisanik,
oj pisanic!

Dolenjska.

V pšenici tam na njivici,
bahado mak tam ziblje se
in v rži tam plavičica
nalatno pripogiblje se.

En tam za njivo v kočici,
oj tam veste ščvičica,
ki ima lica kakor mak
in očke kot plavičico...

Na njivi raste ajlica,
ob Tčki cvete ajlica,
za Kriko tamraj v kočici,
tam cvete moja Majlica...

Pa Krika pridivjala je,
iznula z grudi ajlico,
odnesla sabo tudi je -
cvetačv moja Majlico---

Herinov Francè:

Oj nagelji!

Grška ura je bila. Profesor je sedel za katedrom, pred njim pa je stal naj sošolec s Homerjem v roki. Kadav gov ni gledal profesor, je hitro obrnil list in pokukal malo v „kruhek“. Polne kaplje so mu stale na čelu, tako mu je bilo vroče. V sobi je bilo tiho. V sprednjih klopih so leno zli pred se, v zadnjih so delali nekateri matematiko, oni je kaj bral, tretji pa dremal. Največ nas je pa bilo takih, ki so nam uhajale oči ven skori odprto okno, ven v novo pomlad. Trabiči so čivkali po strehah, po modrem nebu sta plavala počasi dva bela oblaka. Veter je dohnil skori okno, tako gorko, tako sveže in po nageljih je zavišalo, kakor bi stopil v cvetoč vrt.

Oj nagelji!

Strušno sem se zaljubil letošnje počitnice. Tako globoko sem pogledal v krasne oči, da bi se skoro utopil, in tako silovito je piletela Amorjeva puščica v moje ubogo srce, da ga je prebila čer in čer.

Velika je bila bolečina mojega srca, neizmerna žalost moje duše — kajti ona, moj ideal, ni hotela sprejeti moje ljuberni. ponoči, seveda samo, kadar je bilo mesečno, sem se sprehajal med vinogradi, romal sem čer polje, med pšenico, med rjžo, légal sem v zeleno travo, poslušal, kako so pevali in zumljali črički, gledal sem, kako so vstajale in zapadale zvezde, nashlhal veselemu šumenju potoka doli v dolini in sanjal in sanjal o njej.

Kupil sem si velik, rdeče vezan notes in pisal pesmi o njenih čovnih očeh, o njenih dražestnih ustnicah, o njenih mehkih laskih, o svoji veliki ljuberni, o svoji globoki žalosti, o zlatih zvezdah, o doljni sreči. . .

Seveda sem pesmi vse lepo prepisal, lupotam narisal kako okraso, kako deteljico, kak srček, zraven pa križ in srebro. Vera, upanje, ljuberen. . .

Vso svojo ljuberen, vse svoje hrepenenje sem spravil v notes, prilepil na prvo stran stisnjem, kvavordelč na-

gelj, pa vse skupaj dal njej, njej. . .

"Glejte no, vi ste tudi pesnik?" je dejala. "Lepa hvala, še danes preberem."

Ždaj sem pa dobil dekleta, sem si mislil, zdaj me pa bo ljubila, gotovo me bo.

Lepe smrekove hoste imamo pri nas za vasjo, kamenita niza stoji v dolini. Tja je kaj rada hodila moja oboževana vila.

Tudi jaz sem jo ularil tja in sešel na kamenito klop. Ali prejšno noč sem imel romanje, zato sem bil kaj zaspan. Vstal sem, odgrnil smrekove veje in legel na mehka tla. Nekaj časa sem poslušal, kako se je hutil drog na svojo družino, kako je žvižgal kos, ali kmalu jek uhitnilo vse. —

Sonjal sem, da sva se dobila z njo.

"Ah, krasne so tvoje pesmi", je dejala, "daj mi jih napiši še kaj, ali boš?"

"Bom," sem dejal, "ali pod pogojem."

"No, pod katerim? Kaj hočeš ranje?"

"Tvoj poljub!"

Žvonko se je nasmejala, mi vrela slavniki z glave in . . . in . . .

Zbudil sem se. Tako prijetno in omarljivo, tako sladko je zvonjalo — po nageljih. Kaj pa da diše tako nagelji, sem si mislil, tu v hosti!

Zarvenel je smeh, čist in srebrn, da mi je rastle kri po žilah. Dvoje glasov sem slišal, eden mi je bil znani, to je bil njen, drugi pa ne.

Rahlo, rahlo sem odgrnil veje in pogledal na kamenito nizo. Streka, tu je sedela moja oboževana ljubica v naravnju učitelja, ki je šele drugo leto učil naše otroke. Tako torej! Kri mi je zavrela, da bi naredil, ne vem kaj. Ona dva sta se pa šalila in brala nekaj. — Moj nos, moj

notes! Oh, strahovito me je bilo sram. Obrnil sem se in bežal in bežal...
Lovo ime sem slišal.

„No, lesen ho weiter!“ je dejal profesor.

Hlito sem vstal in začel brati, kjer mi je pokazal tovariš:

„ως φάτο Πηδέρωνο δ'...“

Aninović:

Nočaj je pa kresna noč!

Nočaj je pa kresna noč!
Na nebu zlaté se zvezdice,
v šumak belé se kresnice,
v hostecak spaničkajo ptice,
ptičke gladkagzle, mehkopernate.

Nočaj je pa kresna noč!
Lahni te vetri hladijo,
lahno gozdovi šumiyo,
svetlo kresovi gorijo
in močno ho v srčih ljubezen.

Nočaj je pa kresna noč!
V hostak drevesa bedijo
in tisoč si bajk govorijo
in tisoči bilk šelestijo
bajke z zlatom tkané, srebrom veane.
Nočaj je pa kresna noč!

Jeseni.

hvoj stas si v megle zavilav,
obraz pa v grenke solré
in si odplavkala daleč
čez te oložne vrhé.

Globoko v mre mi sešla
je žalost tvojih oči...
Tam za goró zvingljali
zvanovi so svete noči.

V kresni noči.

Kakor pri nas doma
kresi gorijo,
kakor pri nas doma
zverve bliščijo,
kakor pri nas doma
fantje pojo.

Kakor pri nas doma
kože dehtijo,
kakor pri nas doma
pesmi zvenijo,
kakor pri nas doma
smehi glasno.

Kakor pri nas doma
tu je pri vas lepó,
kakor pri nas doma
vse je pri vas tako —
vendar, ko vi popevate,
solra mi sili v oko — — —

Lesso:

Jesenska pesem.

Vetrovi pihaajo tako močno, oblaki hitro čez nebo gredo	in drobne ptičice na jug lete neračunsko težka bol čez zemljo gre	in misli moje vse do nje hite, pa misli moje vse so žalostne...
--	--	--

Pojdimo, Vinke, na loko!

Pojdimo, Vinke, na loko,
trava že tam zeleni,
tulipan ljubko rudi!

Pravili bodo legende,
peli o starih gradéh
in o princeriinjah lepih;
to bo veselje pri njih!

Pojdimo, Vinke, na loko
teh tulipanov nabraš,
pa jih ponesemo, manjki,
manjki sosedovi v dar.

Pojdimo, Vinke, na loko,
trava že tam zeleni,
tulipan ljubko rudi!

Jože izpod Gornjanecov.

Trvesna. 1)

Kot po livadi nasul bi
sv. Janer rumenil cekinčkov,
se sveti tam gladil zlati;
kot biserov dragocenih
rudi tam polno petelinčkov
novi srebi cekinčkov rumenih.
In polno je belih kresnic -
teh belih, srebrnih tolarčkov...
Pa možnjo odpeli so stric,
namli v njo polno denarčkov.
Oj, to so bogjati naš stric! -

Narodno blago.

Kdo bo tebe, dekle, troštal...

Kdo bo tebe, dekle, troštal,
ko te jaz zapustil bom,
ko te jaz zapustil bom
pa drugo dekle ljubil bom?

Jaz bom kupil novo puško,
ptičke vse postrelil bom,
da te ne bodo troštale
pa mojga srčka žalile.

Mene bodo troštale
vse te drobne ptičice,
ki po lufti letajo,
pa men^o veselje delajo.

Mene bodo troštovale
vse te drobne rožice,
ki po vrhu cvetajo,
pa men^o veselje delajo.

1) Zvonček, 11.

jaz bom kupil novo koso,
roš'ce vse pokosil bom,
da se ne bodo troš'ale,
pa moj'ga sriha žalile.

Mene bodo troš'ovale
vse te drobne ribice,
ki po morju plavajo,
pa men' veselje delajo.

jaz bom kupil novo mrežo,
rib'ce vse polovil bom,
da se ne bodo troš'ale,
pa moj'ga sriha žalile.

Zapisal: Znanec.

Štirje fantje špilajo...

Štirje fantje špilajo
Oj špilajo, oj špilajo
za eno mlado miciko,
oj miciko, juhej!

Ido dekletke zvedlo je vse to,
oj je vse to, oj je vse to,
se je mило zjokalo,
oj zjokalo, juhej!

Ido prvo karto vžejo,
oj vžejo, oj vžejo,
dobil jo je en star berač,
en star berač, juhej!

Ido drugo karto vžejo,
oj vžejo, oj vžejo,
dobil jo je en mlad žandar,
en mlad žandar, juhej!

Ido dekletke zvedlo je vse to,
oj je vse to, oj je vse to,
se je veselja zjokalo,
oj zjokalo, juhej!

Zapisal: Znanec.

Opera.

Kanelijev. Dete pomladi. Lep je ta uvalni sonet in kot naš lašč za to številko, ko prihaja pomladanska slutnja v mlada srca, slutnja o nečem lepem, vaj bog, da nas nebi prevaralo. Lep je kontrast med jesenjo v naravi in pomladjo v srcu. In kot verz v srebi sanja jesenske rože o pomladi. "Po navadi" koncu enajstega verza mi ne ugaja; mogoče kraj družega, mogoče: "otožen kot ga ima na livadi", sicer tudi ta verz ni dober. Zadnji verz "dete ti - pomladi" spominja na Ketteja: "Prišla je ljubica, dete pomladi." Na polje. No, zveza Pegaza in polja mi skoro ne ugaja. Drugi del je boljši ko prvi. Mnogo boljša je "Le šepči, listje". Prva kitica jako spominja na Ketteja, posebno, "le šumljaj, šumljaj". Sicer pa preveva, ^{alo} pesem nekak mehak, topel, bi rekel "naroden" čut. Zadnja kitica po mojih mislih boljše, če izostane. "Jutranja pesem" je lepa. Človek čuti novo zarjo, nov dan, poln solčnih žarkov. Zadnja kitica naj bi bila v tesnejši zvezi s prejšnjimi.

Jože izpod Gorjancev. "Dovec Jančko je prav lepa čitica. Konec pride malo prehitro. "Kar mi je prisojeno, temu ne uidem." Jaz mislim, da je bil hujši duševni položaj Jančkov, kot da bi tako udano izgovoril te besede in se ustrelil.

"V nedeljo." Res lepa kmečka nedelja se nam odpre v tej pesmi. "Majolka". Poleg vinca naj bi prišlo v majolko malo več čuta! Tudi "Martinkova harmonika" nima ravno slab-ega glas-u, - no gode pov polke, ne mehkega valčka. Splah manjka čuta. V pesmi položite čustva. Nič solz, nič jakanja ni treba, a med vrsticami se mora brati pravyaprav vsebina. N. pr:

Oj ti dekle, dekle moje,
nagelj poljski že cvete,
rastejo že rdeče rože,
od želja srce mi ure. (Aleksandroo.)

Kako priprosta kitica, a kako čustvena - ena beseda ni zastanj!

Bogumilov. "Zapikale sape". Prva kitica spominja na Hetteja, "zapikale sape, zašumeli lesi." Druga je precej temna. "Vrba ni edina druge vse zaspale", je precej nerazumno. Tudi oblika "molkniči" ne vem, če je popolnoma prav. "Večr" je mnogo boljši. "Vendar če gredo delavci iz tovarne, bi jaz mislil bolj na delavce, kot sanjal sladke dneve. Ker če se vidi iti delavce oslabljeni v borbi za kruh, so sladke misli skoro nemogoče.

Kerinov Franci. Koj so govorile smreke... Priposrevovanje prve smreke je jako lepo, dasi motiv ni popolnoma originalen. Tako hrepeni človek do ideala, do vzora, do cilja, kot topol do lune. Tudi druga o hrastulju mi zelo ugaja, skoraj bolj ko prva. Tudi zadnja zgodba o smrekah, ki ste zrastle iz enega debla, je jako mikavna. Konec "reka popeva" raje šumlja ali "potok popeva".

LESSO. Premalo čustva, rime vsakdanje, motivi sicer lepi, a niso šli skozi srce, komaj skozi rokah, a pesem, ki gre samo skozi rokah in se samo iz rokava iztrese, ni popolna. "Vesna je takrat prišla" mi še najbolj ugaja.

*

*
Splošno mi zadnja ščvilka ugaja bolj kot prejšnja. V prejšnji je bilo vse nekako nedovršeno, tu je bolj dovršeno, tam

so bili, bi rekel, samo načrti v megleni obliki, tu so izpeljani, čeprav ne popolnoma vsi.

Jako dobro in hvaležno delo bi bilo, po mojih mislih, da bi kdo priobčil kakšno razpravo, seveda ne o brezžičnem telegramu. N. pr.: Vpliv narodne pesni na Ketteja, Murna, Župančiča. Enaki motivi teh treh pesnikov. Narodna lirika. Vpliv novomeške krajine na Ketteja. etc. Dalo bi se precej povedati — seveda dela bi bilo tudi precej.

Dogumil Gorenjko.

LSSO. Tvoja „Hoščeva pesem“ je gotovo najboljša izmed vseh, kar si mi jih dal za zadnjo število. Namesto „idilični sliki“ sem zapisal rajš po Tominiškovem „idilni“; je res pripravneje in lepše. Namesto „vrezal si ...“ je bolj prav „vrezal“. Sledeči-h dve-h pesni(c) nisem dal „v tisk“.

Ob slovesu.

Ljuba, ali jo,	Vedno me ljubi,
zdrava ostani,	bodi mi gvesta;
Dokler ne bodem	ti boš gotovo
zopet v Ljubljani.	moja nevesta!

Ne maram snubca!

„Ne jokaj, dekle predpust je že tu! Veseli se! Kaj bi sočilo solže?“	„Mladost zdaj cvete ti ti, mlado dekle! Ljubi, snubec vesel že ti tebi zdaj gre!“	Ne maram jaz ga; umrl je že moj zdaj gre le drugam; ne maram snubca!“
---	--	--

Ali so to pesni? Kako prozaično ti zveni tisti „ali jo!“ Sedaj pa čij Ketteja:

„Zadnja luč sije
tam izmed vej,
Tihka se vije
počasi naprej. —
Ali jo, ali jo!“

Druga nima nobene lepe misli, rime, da se bogsmili, ritem šepa. Poglejmo zdajšnje: „Poživimo, živko, na loko!“ je še dosti lepa. Kaj bere se gladko. „Velike noči še ni“ ne denem spredaj; naj jo na pišem tu!

„že zvončki cveto, kako je pa to, da ljube se ni velike noči?“	„Le spanička sladko, pa prišla je bo, samo prileté, naj ptičice se!“	Prinese kolač, pa pirhov in krač, samo prihité naj ptičice se.“
---	---	--

Bog zdaj, da bi res že skoraj prišla Velika noč, dav bi nas naposla s kolači, kračami, šunkami, klobasami. — Ta Tvoja pesem

bi dobila v enem edinem slučaju nekaj vrednosti, namreč nekaj, če bi bile zavite v njej - klobase. - Žvaj pa to:

"Da imam dekletce lepo
in zlatov vsaj eno možnj.
Lod vinčka gor s Trške Gore,
pa sem zadovoljen čez vse."

Dekletce bi ljubil sladko,
gravič pa bi kupil si z zlati;
popival s prijatelji vinček ---
to bilo bi žilje sladko!

Dekletce res imam lepo,
ne vem pa, li ljubi gorško;
a zlatov in vinčka le ni,
le ni, kar sreče si želi."

Ravno take želje imaš kakor Božumil Gorenjko. Samo on je povedal to malo drugače. Daj si preberi še enkrat to pesem, pa poglej, če je notri kaj "pesmi". Naj sledi:

Plevica.

"Plevica je plela
in pela veselo,
da tak ji ruvelo
je lice in čelo."

Kako pa se njeni
bleščijo uhani,
katere je kupil
ji Tone v Ljubljani.

Taj celo je leto
njen Tone skoparil,
da lahko je Lenki
uhane podaril."

To naj bi bila pesem! Jov, ali bi mogel povedati sploh bolj vsakdanje, prozaično. Tu ni ne lepe vsebine, ne lepih besedi. "Kako pa se njeni bleščijo uhani, katere je kupil ji Tone v Ljubljani" je tako malo poetično povedano, kakor le kaj. Vsaka beseda pride prav, samo da se rima, pa da se da spraviti v "pesem".

Kaj pa mi hoče maj?

Kaj se solziš, dekle?
Bodi veselo
zmaraj, glej, maj cveté.

Bojna doma leži
mamica moja,
nič pa denakja mi.

Kaj pa mi hoče maj,
ko pov je v tisi
naši le žalost žvaj?

Mamka umrla bo,
mamica moja,
več je nazaj ne bo! ...

Žvaj pa ta, ta!

Ljubljénka je čulo...

Le žanji mi, Anica,
kaj vedno počivaš?
Glej, kje je že mamica!
Anica
vedno počasi je žela,

žela pšenico rumeno.
Lojze je
v gozdu na lovski rog trobil
pa ga je --- --- ---

Kakor litanije vseh svetnikov! V taki kratki pesmici našteješ kar šest imen. Ne vem, tako nekako prozaične, breč čv-
sov so tvoje pesmice. Ali misliš, da je to dosti za pesem, če poveš karsibodi v verzih in kiticah?

Korneljev. Pesmi, ki si mi jih dal zalujič, so mnogo boljše od prejšnjih. Po pomoti niso prišle v tej številki; pa prihodu!

Karlo Adamič, kapelnik v Senju, je komponiral dve pesmi našega B. Gorenjka. Naj mu vsi najprisrčneje čestitamo! -

Pelislavcu se je posrečila ilustracija k Ovidiu izvirno. Dobično mesto prile v Ovidovi "Tima v Tomi". Pesnik opisuje, kako je zamrznil Hister in pravi: "Če bi imel ti tako morje, o Leander, (namreč zamrzneva), bi ne bila morska ožina kriva tvoje smrti." Leander je bil doma v Abydu ob Helespontu in je plaval vsako noč v Sestos čez Dardanele k svoji ljubici Hero. Ta ga je pričakovala na obrežju, toda neke noči ga ji je vrglo morje mrtvega na obalo.

"Ponočna potnica" J. C. ne potrebuje razlage. Nehote se moras spomniti markantnih Aškerčevih verzov:

Po nebu šip plava,
šumi, šumi trava ---
čr reko čolu črni leti...
A potnica pozna,
očiška in grozna
z brodnikom v njem tiho sedi."

Hervinoo France.

Oninovič:

Rasti, oj rasti...

Tja preko polja
slo mi je deva,
smeh na obrazu,
venec v lasih,

slov je in pela
pesem veselo,
slov je zvenelo
v daljnih logih,

da je vzbrnela
mekha oložnost
s sladkim veseljem
v dušah vseh...

Rasti, oj rasti,
trava zelena,
oj zavetike,
kože masje,

Tja preko polja
pesem je pela
onov, tai poje
v duši nam vsem.

dajte zapojte
pesem mi milo,
pličice drobne,
v temnih logih,

daj mi zasijaj
solnišče zlato,
oj zavriskejte,
njive ravne..."

Lessó: Rosa se je zasvetilov...

Vseh se barvah zasvetila rosa je,
zažvižgala v logu ostra kosa je,
glasna pesem koscev oglasila se,
trava, težko pod koso sklanila se,
pa ji kosci mladi prizanesel mi,
še veselo pesem lahko žvižgal si.

Silvin Vladimirjev:

Na tvojih poljanah.

Cvetne tvoje so poljane, —
 jasen dan nad njimi sije.
 Ah, kako so meni znane
 njih duhteče rože...
 In srebrna mi se vije
 redi belih breg, — srebrna
 miš, — aj cesta bela! —
 Ah, kako so meni znane
 solnčne tvoje te poljane...
 Nekdaj meni cvela
 je na njih pomlad vesela,
 a sedaj je pa zaprt mi
 pot do tvojih belih cvetov...
 Ah, kako so meni znane
 solnčne tvoje te poljane,
 in na njih duhteče rože,
 in med njimi bele ceste. —
 Ham mi, misli kemne, preste
 ob večerih tihih,
 kam tedaj hitite? — — —

In zahaj, oči izpikle,
 zrete mi nazaj — v zaprti
 kraj? — — — pred stajeno goa keruba...
 Ali moje misli skvite
 v kemnih sencah brez čepijo
 in na snove mi prežijo,
 aj na snove, ki sem zopudil
 jih na tvojih cestah belih...
 Misli na perutih, smelih
 mi zastavj hitijo,
 mi zastavj bežijo
 mimo teh kerubov tvojih. —
 Vem: bezgmejne so doljave,
 ničče ne izmeri
 teh doljav med nama...
 Ah, kako so meni znane
 cvetne tvoje te poljane,
 tvoje ceste in cvetovi! —
 In na teh poljanah spijo
 vekomaj zaspali snovi... —

Zora izpod Gorjanecov:

Zmečki pesmi.

I.

Zora prva ga objame,
 solnce prvo ga poljubi;
 pa klobuk si truden sname
 in obriše čelo potno:

"Daj, nebo mi ti dobrotno,
 vsiplji blagoslov na brazde,
 v hlodni zemeljski raj grudi
 grnje dobrotno, daj mi zbuti!"

In zadise preko njive
 duh iz brazdic razoranih;
 in zorklize dobrotno grnje
 v brazdah svežih, zaživi.

"Zvonček" 2. 1912.

Zvonček, II. 12.

II.

V vrak mladih, v vrak ranih,
 ko se vse buti
 tudi v brazdah razoranih
 vse kipeče zaživi.

"Kot da krapljice krvave
 jo rodile so bi,
 kot vse kmetove težave
 v žile se ji ztilo bi."

V mehki posteljici grna
 se zbutijo brž. —
 "Venhaj, venhaj, kjer nebna
 zora sije!" — vstaja rj. —

Pa na delo trudno zjutraj
 kmet gre mimo brad!
 Cez obrar — izraj veselja...
 "Bobi si, Dobroti, čast!" —

"Zvonček" 2. 1912.

Zvonček, II. 12.

Majlica.

Zahovbral pivran,
 vstal je beli dan,
 ustala žela ajdica

redki tihih je poljan,
 ustala je zanjčica,
 mlada Majlica;

ovna žela ajdico,
 fantič vezal ajdico,
 fantič — ljubil,
 Majlico.

Korneljev:

Na mladem polju.

Tam na mladem polju
zapeš ena cvetka
vzhlikala je,
v srcu moje mladem
zapeš ena pesem
se vzbudila je.

Cvetko je zvalilo
solnce iz zemlje,
v meni ti zbudilo
pesem si, dekle!

Spet sapice.

Spet sapice k nam dihaajo,
nad poljem lahno pihaajo
od južnih strani tam.

Veselo vest naznanjajo
in zvoniki nam pozvanjajo:
"Pomlad prihaja k nam."

Zvonček pozvanja.

Zvonček pozvanja
tam na livadi,
sree pa vtriplje
deklenci mladi.

Hot da s pomladjo
se je rodila,
kot bi iz zimske
bajke stapila.

Glej! mali zvonček
se ji prižalovanja,
mirno gre ona
siho ko sanja.

Solnce nebeško
boža ji lice
in veselo se je
sestre cvetice.

Šarjanček že čuti...

Šarjanček že čuti
vrtlenje zemlje.
O čuj, kak mu kliče
nadi poljem done!

"Oj pridi že lametič
arat in sejad,
saj kliče te zemlja
in rajska pomlad."

Smeje se...

Smeje se solnce,
smeje se polje,
smeje se očka tako:
"Kak je na svetu lepo."

Solnce se smeje,
ker vse zeleni,
polje se smeje,
ker lamet najj tuhi, -
lamet ko to vidi -
še on se smeji.

Aninović:

Pesem.

Oj ve kaže uvenele,
niste ve že nekđaj cvele,
niste ve nekđaj duhteke
sveže kot pomladni dan?

Oj ljubezen moja mrtva,
trisi nekđaj mi gorela,
nisi glasnik pesmi pela
kot šarjanec prek poljan?

Listek.

Jože izpod Gorjancev. Ti očitno napreduješ. „Čez polje“ (111) je lepa. Samo „devica“ je malo preveč „pobožna“. „Pesem o žonjini“ (110) bi tudi bila, samo nobene prave zaokrožene vsebine nima. Kar bi lahko povedal v par verzih, si razprel tako na široko! Jako mi ugaja „Kmečka“ (111). Relativni stavek tako nekako neprijetno izzveni iz ~~sej~~ pesmi. Ne rečem, da ni tako prav – saj ga imajo naši najboljši lirski pesniki – ali vendar je lepše, če ni tistega „ki“. Vrhličký-jeva „Kytka lyricky“ na primer nima ni enega relativnega stavka. „Nageljček“ (112) je krasen, veš, jaz Ti moram častiti. Samo tisti „zabišal“ je tako nerodno naglašen. Tako se sploh ne sme naglasiti. Izgovori „l“ na koncu, kakor ga narod izgovarja, pa boš videl, če je to kaka beseda. Pime so preveč enakomerne.

Kornelijev. „Na mladem polju“ je izvrstna. Tudi druge so dobre, razen tiste, ki sem jo spustil.

Silvin Vladimirjev. Ves si še v prvih sanjah. To jasno priča tvoja „pamladna bajka“, o kateri se pomemiva pristoječe. „Na svojih poljanah“ je tako moderna, še preveč. Kaj, pogledj pesmi naših mlajših, pa boš našel mnogo svojih verzov v njih. Seveda Ti ne očitam, da si prepisal, bogovari, to prile pač samo od sebe pod pero. Ždaj mi pa povej, kaj si hotel povedati tu:

„Ali moje misli skrite
v zemih(?) sencah brez čepijo
in na duove mi prežijo, ...“

ki jih veš ni. To je neumnost! Sence brez ne vem če so temne. Potem pa, kako hočejo „čepeti misli“, pa „prežati“ na duove, ki jih sploh ni veš. Preži se lahko na nekaj, kar bo prišlo. Sicer je pa tudi dosti lepih mest. „Želja“ mi kaj posebnega. To sem Ti že povedal, da si preveč „modern“, pregostobeseden, vsebine je premalo. Lepe besede samo ne naredi pesmi.

Bogumilov. „Pridi, vesna“ je jako klaverna. Nič novega. Bog ve, kolikokrat je bila „vesna“ že v pesmi? –

Lessó: pristoječe!

Božumil Gorenjko.

Za slovo.

Zbogom, oj solnce dolensko, jasno dolensko nebo,
zbogom, bela ti cesta, ki pelješ v bajne Gorjance,
vijes se tiho med polji; to brepenenje je naše:
tiho gubi se, klove, če doseže kdaj cilj.
Beli kantani ob cesti ti kažejo: dalje;
beli kantani - ohromeneli spominni
toplkih pomladnih večerov, toplih pomladnih noči.

Dunin Ljubica, veš še, kako sva ^{šla} ^{na} ^{stari} ^{trg} ^{trg}
Mračno je bilo nebo - a norekrat zbežali
črni oblaki so dalje čez široko ravno.
Ydram so se skrili,
ham so zbežali
črni oblaki,

Dunin draga, povej!

Morda se skrili
morda zbežali so
v moje sree.

Da si poznala ti moje sree,
ne bi zdaj bilo tak žalostno moje sree!
Pa ko boš stala kdaj v svoji gredici,
pa privešali bodo oblaki vsi črni,
pa boš zakrila pred njimi lilijo belo,
takrat se spomniš morda na tiste oblake,
črne oblake - cestico belo,
takrat spoznaš morda moje sree.

x
x x

Pa da mi dal
oče je njivo in vrt,
pa da mi dal
hišo je sredi vasi
pa bi pod tvojim oknom zapel
tamkaj doma pred hišo belo kancem vasi,
pesem polnočno,
da bi te zmotil iz sladkih sanj,
Angelica moja.)

In potem leto -
eno, dve, tri -
čas tako hitro beži -
bi se peljala v nedeljo
ka tebi v Dolensko vas na obisk,
z belcem konjičem, kot sveti Jurij,
v pletenem holedlju, kot kralj črnogorski.
In v ponedeljek - jaz bi kosil
v ogradi in mislil bi misli nedeljske,

ti na Prilepnicah žela pšenico-glabico;
v tarek sušili bi v solnem seno,
za malico polič volenjskega vina,
za povečarek rumene pogačice kos.
Bogom vi časi veseli, juhe,⁺
ki vas nikdar jaz živeti ne bom.
Kom zablodile ste, misli naivne,
v boli rojene, v srcu prevaranem,
haj mi pač mučite moje srce![?]
Bogom, o ljubica, dušica zlata,
bog ti naj reče, ki sama želiš jo!

x x (Na Trojem grobu.)

Haj bi lažilo pač, moje srce?
Dovolj si močno, dovolj si hrepko,
samo nosilo svojo boš bol!
Saj poznaš cesto, vračino in temno,
saj si jo videlo tolikokrat,
ko si zvečer govorilo z menoj!
Tih se vije v tih samotno, —
pot samotarja o tih samostan —
tam zakleniti boš moralo vase,
tam pozabiti boš moralo, srce,
kar si ljubilo, čutilo nekdaj.
Haj bi lažilo pač, moje srce,
naj ne tpiš na svetu ti samo.
Saj ga poznaš prijatelja^{*}, ki te je ljubil,
ki si ljubilo ga ti.
Zvezde je videl visoke že morla v zibelki,
morla že takrat rotilo se je hrepeneje,
vedno nemirno, brez konca, brez mej.
Tih zapustil je kočo pod goro,
kjer mu cvetela življenja pomlad,
pa je šel v daljno bučečo tujino,
mekko srce-v brezčutni ta svet.
Saj ga poznaš, saj si ga videlo,
ko se je vračal bolan iz tujine domov,
ko se je vračal čer širno ravnino izgnancev
v srcu boleš, v očeh prevaro in bol.
Pa je prišel do podgore, do hišice rajstne.
"Mati!" Pragna je hišica, tih in nema.
"Mati!" Srp je rjavil obesen na hišnem pomolu.
"Mati!" Ni je na njivi, brez nje je nebo zlostela.
Sel je za vas na polja, domovja ponos

*Možek = Mohriški (opomba pesnikova.)

veliki teh polj, vse polnil življenja, smrti glej vrt. —
Ozek je grob, ki oklepa veliko sre! —
Sreči grobov pa je vzkralo iz smrti življenje:
križ je grastel iz tal, grozječ in vabeč,
stegal roke na njem je Trpin, da trpina oljame!
Tám je pál popotnik,
roke so mu omahnile,
sklonila se mu je glava
in brezmejno hrepenenje
se prelilo je v brezmejno vdanost —
in stegnil je roke Trpin, da trpina oljame.
Saj se je vrnil domov, saj tu hrepenenje
našlo je cilj, ki ga toliko let je iskalo,
našlo ga je, ker je bilo brezmejno — — —

x

Zbogom, prijatelj, zbogom, ve tožne oči,
zljaj me zapuščaš i ti!
A našel si, dragi, kar si želel iskal —
mi pa obsojeni hodimo tu,
iščemo sreče, mieu —
a ona pred nami beži —
fata morgana pred potnikom tumbnim
sredi puščave življenja
žalostne, tožne tako!

(Odlomek v Zori "12. : Na Tvojem grobu. + F. M. M.)

Cirilov:

Sanje o domu.

Jaz ne vem, zakaj: kadar grem mimo pokopališča, vselej se spominjam sanj, ki sem jih sanjal pred leti, in na sre mi pade nekaj težkega. Ali mi je te sanje vlihnil miren majev večer ali lunojasna junjska noč, ne vem — kakor se ne spominjam pravlje in bajk babice, temveč le to vem, da sem jih rad poslušal in da so vplivale na mojo domišljijo.

Bil sem na pokopališču. Ciprese in vrbe žaluzke so se nalahno pripogibale v hladnem večernem vetričku, ki je vel od zapada. In iz Italjave je prinašal s seboj fantovski petje, ki je bilo sicer veselo, a ker je bila noč in sem bil na pokopališču, se je vsa veselost izlivala v nežno sentimentalno melodijo. ...

In nemirna je bila moja duša tisti večer. Začutil sem v sebi nekaj bolečnega. Šel sem domov in se vlegel, a nisem mo-

gel zaspati; nekaj mi je kajilo po glavi. In tisto noč sem sanjal o domovini in nezvestih njenih sinovih.

Žrtal sem domovino, del domovine sem izgubil. Imel sem posestvo ob slovensko-nemški meji. Pa so prišli tujei, bogatini iz Nemškega, ugajal jim je moj dom - hiša na prisojnem griču, na vse strani vinogradi, spodaj v dolini pa njive in travniki - in so mi ponujali tisočake za posestvo. Imejali so se mi lepi denarci in ker še nisem vedel, kaj je dom očetov in ker še nisem poznal ljubezni do domovine - sem prodal posestvo Nemcu protestantku in odšel v tujino, tja v daljno Ameriko; in tam sem živel zadovoljno.

A kmalu sem začutil v duši, kaj je dom in kaj ljubezen do domovine in nisem mogel več strpeti v tujini. Vrnil sem se s skesanim srcem: hotel sem obiskati svoj dom in očetov grob. . . .

Megle so se vlačile po dolini tisti večer; šel sem na pokopališče, kjer so spali moji sorodniki. . . .

Vse naokrog je bila tema in meglene rose so padale na zemljo, jaz pa sem klečal na očetovem grobu, zatopljen v molitev. . . .

Dolgo sem molil. . . .

Kar nenkrat pa sem vzdihel. Volkel glas mi je govoril iz groba:

"Ne poznam te, ki moliš. Kdo si?"

"Tvoj sin sem, oče!" - sem baječe odgovoril in glas se mi je tresel.

"Ti, - moj sin? - Nesrečen oče, ki ima takega sina. Prodaj si posestvo in dom, prodal si ga Nemcu, protestantku. . . .

Težko spim v tej zemlji. . . Okrog in okrog gospodarijo po našem kraju nasprotniki naši in naših prednikov. Kam je šla, kje je stara ljubezen do ročne grude in do vere. . . ? . . .

Umolknil je duh.

Jaz pa sem nastanil glavo ob kameniti spomenik in sem zabrenal, zatopljen v žalostne misli. Drugo jutro sem se zbudil na očetovem grobu - in bil sem bolan, hudo bolan.

Lep božji dan je bil že zmagaj, ko sem se prebudil iz sanj. Po-
mel sem si oči - poskušal sem vstati, a nisem mogel. Čutil sem
se bolnega.

En tuji zdravnik je dejal, da sem bolan...

Goče izpad Gorjancev:

Pesem moje mladosti.

Pesem mojih mladih let
je vesela, je radostna,
ah kak lepa, ah kak sveža
pesem moja je mladostna.

Žibalo v zibelki borni
res me silo mi razkošje,
svoje tužne pesmi pelo
vedno mi je le uboštvo...

Žibko moja, dete spiče
v njej - je vzela pod prazduho
moja mamka in hitela,
ven na polje, v jutro gluho...

En med rižo in med cvetovi,
tam sem sanjal, tam sem spaval,
da čez njive truden, potne
miren je večer prispaval.

Žibko borno, mene sinka
vzela mamka spet v naročje,
nesla naju v hiško drobno
tja po cesti mimo koč je.

En zamolkali so korolai
v veži zdramili tihoto
kot zvonovi presvečani
sveto veliko soboto - - -

Pesem o akaciji.

Aj, akacija, visoka
skoro do nebes,
stala je za kočjo belo
glebala čer struhe čer.

Ko pa rožnik njeno glavo
s svetjem pestrum je oplil,
ko jo s pajčolonom tankim
kar čez noč nekoč odél,

Da sem zaskel... Zahlenila
mama dolgočas spet je v vežo
in jaz lahkih nog za njo
sem skakljal v naravo svežo.

Ah, kak vzljubil sem naravo:
gozdek tihi, trate mirne,
tja čer vas prebelo cesto,
sveže njive, njive širne.

En v visoki travi tambaj
koncem njive sem polegal,
z murččki se pogovarjal,
se s kobilicami kregal.

Volka božjega lovil sem
in nadlegoval ga s prošnjo:
"Daj prinesi, daj prinesi
mi z Gorjancev glaskov mošnjo!"

En metuljčke živokvile
tam po loki sem nagonjal,
končno truden in upchan
v travi mladi sem zasajal...

Pesem mojih mladih let
je vesela, je radostna,
ah kak lepa, ah kak sveža
pesem moja je mladostna!

Zvonček, 4. 12.

stopil zjutraj jaz, pod njo sem
sklenil sem na hrbtu roki
in oči želeč upel sem
ji v srebrni vrh visoki.

En v obročji duši moji
želja tiha je vzkipeła
da bi vsaj tako zrl dolčč,
kot akacija gre bela...

Kes čez leto sem pozneje
že na vrh tja gor pripeljal:
ah, kak daleč po dolini
moj pogled čez vas je sezal!

En zaželel sem še višje
in še dalje, dalje zreti. . .
pustil sam z akacijo sem,
pa — odjadral sem po sveti. . .

Vožnikova pesem.

Hli, hi, le potegni, šarec,
le potegni urno, vraneec,
še ta cesta po dolini,
pa še ta-le nizki klaneec!

Kaj, no, stresat z gosto grivo?
le povleci, le poteci!
Saj še nisi star, ko jaz sem,
aj, še čil in mladolet si.

Pa bo prišlo, pa bo prišlo,
ljuba mi konjička,
ko peljala mesto vinca,
kakor hosta tu prek grička.

Takrat pa stresita grivo
in s povešenoj glavoj
me peljita, — saj je drug me
le povabil za menoj. . .

Zvonček, III. 1912.

Herinov Franci:

Brez naslova.

O velikih počitnicah je bilo.

Ken sem šel in sem sel na razdel. Po vinogradih je zvenela motika in se glasila pesem. Vesel smeh je zvenel in vrisk sredi veselih pogovorov. Pisani predpasniki so se premikali med rjavimi holi in beli rokavi rokave in sraje. Lopušk je rumenel med zeleno periso. Po njivah je gonil sinko voliče, očee je pa dvaril. Po kovečih se buzbah je stresovala svoj repertrobna pastircica. Škerjanec je vriskal nad njivami, kos je žvižgal na Podjani in po domovih so jednako merno kochadajskale kokaši. Ni se še razvelo drevje in gozdlje niso še zeleneli, vendar je povsod brstelo popje po mejah, po leščinah, po vinogradih. Rjavo je še bilo po hostah in njivah, zeleno že po travnih, termamodro čez nebo.

Povsod vse mlado, veselo, povsod polno nad in upov na bodoče dni.

Jaz pa sem sedel samcat na razdeli in nisem bil vesel. Tako sem mlad, močan, lahko bi kopal vinograd ali dvaril po njivi. Stekel bi sukunjič, zavilnil rokave: križ božji! In bi bil brat med brati, kmet med kmeti, mož med možmi. Če kubi še niman bek pod nosom in vojaške kape v škrimji, — mož bi bil. Oh, sladko je spati zjutraj, ko se razgrin-

ja ravja in pojo ptice in se vlečejo megle po dolinah, težko je ustati. Ali fanté, ne vidiš, da si mož, križ preko čela, motiko na ramo: zjov, novi dan! Toliko nas čovka dela, naj pripeka soluce, naše mišice so jeklene, naša volja železna. Ali si kaj truden, večko? Oh, kdo po tem vpraša! Ž namu rama vince, z namu grebo pesmi in vriski in smeh, z namu grebo dekleta. Ž iz doline do hrama, do brajde ni tako daleč. Koka se doigruje in pada, zemljica se drobi in prevrača, pot se mi blišči na čelu, solza na vinski mladiki. Vince nas bodri, soluce nas greje, pesem lajša delo, vrisk kliče na korajžo, dekleta pa se smejo, smejo... Ž dan se smeje in nebo se smeje in soluce se smeje - in mi smo na vrhu. Vinograd je skopan. O ti naša tulica, koliko nam lajša dela, skrbi, upa, straha, koliko veselja nam narediš, koliko dni skrajšaš, koliko napora zlajšaš. Takrat jeseni, kadar zaglati jagoda, kadar se obarva črnina, kadar porumeni kraljevina, kadar začve čički: črn, bel, črn, bel, črn, bel... kadar zaškriplje stiskalnica, in vre v kaveh in diše trapine ob brajdah. Uh, fantje, korenjaki, pograbimo kamen, zamknimo ga, okesimo ga! Škaf, škaf, most že tče, že tče! Li odbil piljko na sodu, je zabila pipa, pritejen čep?... Gledjte, porumenelo mam je listje, glica in kukavica je odšla od nas, lastavke se zbirajo prog cerkvenih lin. Oj, Bog te živi, sveti Martin, kod te vodi pot? Kako ti je plejala tulica? Na, hromček je odprt, na mizi orehova polica, zelenke polne! Pridi z banjko, damo ti mašta, pridi z banjko, prinesi nam vina! Najmo, hrstimo to zlato kapljico, v čast Očetu, ki jo je ustvaril, Sinu, ki jo je hranil, traštar svetemu Duhu, ki jo je požegnal, svetemu Valentinu, ki jo je beanal toče. Križ božji, sveti Lent-Jouž! Vrtiš, polu je sod, potukaj ga, tek, tek, tek, ne da glasu od sebe!

Primi, bratec,
primi, bratec, kupico,
izprazni jo, povezni jo
na mizico!

Pij, o bresu bo rebel sod bum, bum, bum!... Bogu hvala, tudi žilo je dobro plenjalo, ni bilo toče, ne nime. Vse je pod streho: vince po hromcih, žilo po kaščah, reja po kletih, hrnica po kozolcih. Uj, kučmo na glavo, zimica gre! Popraviti moramo ročice na vozove, taporišče za orodje. Tam sredi smrekovih zasneženih host rama Božič s štalico,

z Jeruzalemom. Gašpar hodi s kobilnico, Miha nese vasi, Božarjav strel-
ja z možnarji. Cer pa pojo angeli in zvončljajo s srebrnimi zvončki.-
Glejte, kdo roma k nam! Prva je Svčnica, sveče nam obesi po stro-
hak, druga gre Cvčna nedelja, butaro nese na ramu, tretja gre Ve-
lika noč, piruhov natrosi po hišah, četrta gre Botriška nedelja, vsa-
kemu prinese pogračo. Oti botriški zvon na sred' vasi! Tontje,
imate koš in ponev, svetega Jurija gremo pet.

"Dobro večer vam Bog vej
oče in mater najpoprej,
mi smo prišli k vam zapet,
svet'ga Jurija razodet."

Slišite, že vstajajo.

"Sveti Jur' je bil bogat,
on je imel beli grad,
sveti Jur' je grad prodal,
gnarce pa med seve dal..."

Dobro je, celo vas smo obili; pol koša jajec inarno. Daj pa
v hosto in drv skupaj, zakurimo ogenj, spčemo cvtje! Bog
te živi, sveti Jurij! — — — — —

Pa bo prišla grenka smrt,
hranček bo zaprt...

Oj vi moji brati, moji prijatelji, ali pridete takrat k me -
ni čut, takrat, ko umrem? Ali boste zapeli kako žalostno pesem?
Ono, ki smo jo peli včasih skupaj?

"Smrt je suha in bleda,
nam veliko žalost dela..."

Nikarte jokati takrat, dajte mi pazte takrat, tisti večer. Pa mi
nikarte zvoniti z leskovškimi zvonovi. Leskovški zvonovi pojo ta-
ko žalostno, tako temno, tako strašno: "Poberi se izpred mene v peklen-
ski ogenj!" Tudi z raškimi zvonovi nikarte zvoniti. Raški zvonovi
pojo tako milo, tolažljivo: "O le potrpi, ti moj ubogi otrok, saj se
ne boš pokoril dolgo v vicah. Ichnalu se te usmili Bog, ki je do-
ber, dober, dober..." Oj, dajte mi zvoniti roje s svetoduškimi
zvonovi, da bo njihova vesela pesem viskala in ukala čer
vse naše gorice, oh, saj je to pesem mojih otročjih let... In vi hos-
te mislili ob tej pesmi, da sedimo skupaj v prijaznem
hrancu in si pojemo:

„Oja, kadar umrl bom,
oja, vinca več pil ne bom,
oja, venite me v črni grob,
oja, firbel na grob...“

In s srebrno pesmijo bava romala s sveta, lona romala pred večnega očeta. O mati Božja Zagorska, naj mi sprosi takrat milost od svojega Sina! Saj me boš uslišala! Ali še veš, ko sem prišel še otrok ka Felci čez Pohorje v Zagorje in snrekovo vejico sem prinesel sabo, jaz romarček med romarji. In snrekova vejica se mi poklapala — o nebesa pride! O ti si mi obljubila, saj me uslišiš? — — —

O ti moja mila Damačija, zakaj si mi dajala torbo pre-
sko rame, palico v roko in si mi pokazala belo cesto preko polja,
preko host? Zakaj si zaklenila škrinjo s kmečkimi spornimi, za-
pela vitove kmečkih pož? Zakaj me nisi pustila pri bratih, pri
sestrah, pri glati mami, pri sivolasi babici? Zakaj si me po-
sadila v tuji svet, mi dala v roke tuje knjige, da iščem resnice, ki
je ni? Zakaj si me postavila na pot, da hodim do konca, ki ga
nima? In zakaj si mi pokazala ideale in dala sree, ki jih hoče
doseči, ki jih pa doseči nikoli mogoče ni?

Oj, neizmerno je moje hrepenenje po tebi, mati moja, sprejmi
me zopet v svoje naročje. Daj mi nazaj moje sree, moje kmečko
sree, ki ne ve, kaj so prevare, kaj je svet. Daj mi nazaj kmečko
sree, mehko in globoko, ponižno in zadovoljno z domačo hišo, do-
mačimi njivami, z domačimi hostami, domačimi ljudmi! Sree,
ki ne sanja o deveti deželi, ki je ni, o zvesti ljubic, ki je ni, o
pravih prijateljih, ki jih ni, o zlobem, lovaru, ki ni in ne bo ra-
stel nikoli, nikdar! —

Korneljev:

Veronika.

Veronika je Jerusu podala,
ko šel na Golgato je, potni pot;
in vanj obraz njegov bled kakor mrt
se vrisnil je, kot sama je spoznala.

O da bi ti Veronika poslala
in razumela pogled v te uprt,
bi poš bridkosti v srce bil zaščit
tako in duša ne bi trepetala.

Podaj mi pet kolažbe, pet podaj,
 obiši mojega topljenja znoj,
 pa ti jaz v petu bodem dal nazaj
 podobno, vedi - ljubca, svoj obraz,
 čer kojega se je razlil pokoj,
 ki hrepenel po njem sem celi čas.

Angel moj.

Narvalo Petra je veselje sreče
 ko ječa se je v hipu razsvetlila
 in angela so v njo prinesla krila,
 ki ga je rešil in izvel iz ječe.

Veselje mene spreleti še več,
 ko ti priplavaš, angel moj, ti mila
 v srce mi in prineseš mi hladilo.
 Ti umiriš srce mi hrepeniče.

Ti rešiš dušo mi iz solz doline
 in pelješ gori v sveta jo nebesa,
 tja, kjer bridkost človeška sledi
 mine.

Srce veselo je v življenja ječi
 tedaj, solze se posuše očesa,
 ko ti priplavaš, pelješ dušo - k Breči!

V tujini.

Kadar plaho lega mrak,
 lega plaho meni žalost
 na srce.
 V sluši čujem pesem fantov,
 ki jo v mraku svet pojo
 čer polje.

V srcu se mi vzbuja bol:
 "Oh, zakaj med njimi nisem,
 o, zakaj?
 Kad bi z njimi tam popeval,
 rovd v barvače polje šer
 svet nazaj."

Jože izpod Gorjancev.

Kmečka pesem.

Da, za kruh, za hlas
 Bog usliši nas...
 Aleksandrovo.

V potu svojega obraza boš jel svoj kruh...
 To so besede, ki veljajo kmetu, to je njegov patent, ki mu
 ga je dal Bog.

V potu svojega obraza boš jel svoj kruh... Tako se je glasi-
 la oporoka pradedova, dedova, očetova, se bi glasila svoja in
 svojih sinov in vnukov, o kmet!

V potu svojega obraza boš jel svoj kruh...

Beli dan, žarko solnce se niva za daljnimi gorami. Spé se bela mesta. A v drabni vasici je že pogledala rumena zarja skozi malo okence ter obojčala zagorelo obličje tipinovo: „Se spíš? Vstani! Za kruhom! Zbudi se deca, prosila bo kruha...“ —

Sredi črnih gostih las, se posebri eden. To je tvoj sled, starb!

Ibiš čer čelo: „V imenu Boga, začnimo!...“

Po večji odmevajo tudi koraki: „Ženka, deca bo prosila kruha. Vstani, da ga jim preskrbiva in urjeva.“

Vranec že hroškotal v nlevu.

Plug in brana že čujeta in kličeta na delo... .

„Hej vranca, le zdirjajta, da smo brž tam!“

Prijetno hladno je še.

Globoko je zarezal plug: „Daj zemlja, da prerahljam tude tvoje grubi, da bo imelo zruje mehko posteljico, kjer bo moglo bujno vrkl: ti in prinesiti kruh. Daj zemlja, vse moči, da dobimo vsakdanji kruh!“

... Globoko je zarezal plug in že sevaj se je zakavilo za njim: rujav prah se je zbudil v svežem razoru in se dvignil... Hladno jutro ga je poljubilo...

„No, vranec, daj potegni urneje, daj!“

Vrujavi razor je kranila s trdnega čela tipinovega potna kapljica.

„Bog se blagoslavi...“

Zemlja jo je hladno srknula.

Kranila je druga, tretja... zemlja je vse žejno popila.

O ti nenasitna! O neugasljiva žeja tvoja!...

Na vsako grubo je pala kapljica in na njen sled je palo, drobno zruje. Radu bi bilo popilo kapljico, da bi brž klilo. Toda popila jo je že žejna gruda...

„Kako bom vzhlilo?“

Tipin je čel talic.

„Daj imvam še potu in znojja...“

Kopet je kranila z njegovega brazdarstega čela potna kapljica. ... Eno, dve, tri... sto... Na vsako zruje ena.

„Rastite! Vse vam dam, kar hočete, kar zahtevate, samo rastite in prinesite meni in deci kruha.“

Grenak je znoj, ki poji žejne grubi, žejna zruja: grenak bo kruh,

trpin...

Žakavilo se je za brano čez njivo.

Žnad obzôra je pogledovalo solnce, ~~to~~ kakor bi se bala, da ne uniči njegov prihod kmetu še tega grenkega kruha.

"Drami drobna zrnca, žarko solnce. Ozeleni jih. Ženi v klas zelene bilke, v klas, da nam prinese kruha..."

Žginil je strah, plahoča prešla iz oči solncu. Njegovi žarki so se upli v brazde in dramili kruhek.

Žu čez širno njivo se je sipal božji blagoslov — — —

Dolge ni bilo dežja, ki bi bil napojil drobna žejiva zrnca, da bi mogla kličiti in rasti.

Dobrotno nebo, pomozí! — —

"Žeja nas muči, pomozí bomo. Pomozí nam, kmet, če hočeš kruha zase in decó."

"Mi mi še pošel znoj."

Žu zopet so rasile potne kapljice iz čela kmétovega, in pohlepno so jih srkala zrna in zemlja...

Zlatovale se je žito. Žajibal se je preko njive truden klas, napojen z znajem bpinovim...

Temna roka nime je segla preko polja. Ladena toča-nesreča — se ji pribliščala med proti.

Lahno je kimalo polno klasje.

"Dobrotno nebo, ne zbij mi potu v zemljo! Daj nam kruha!"

Požele so žanjice žito.

Suho je stalo v razstavkah in čakalo cepca.

Zopet je stegnila nima svojo grozovito roko nad suho snopje.

Hiteli so s správoljanjem. Zopet so kapale grenke kapljice potu na glato zruje. — — — — —

Grenák je tof krúh, kmet, ker je skazinskoz prepójen, ker je zmesen z grenkim znajem — — —

To je ona monotoná pesem kmétova, ki zveni z vseh polj, to je ona grenka, to je ona trdna pesem, ki barno živi kméta in njegovo družino...

Hlerinov Francè:

Slika.

listam po velikem, bogato ilustriranem češkem listu. Na krasni sliki mi ovisi ako. "Vatelieru" stoji spodaj napisano: Krasnov slika je to. Človeku se mora omiliti na prvi pogled. Mlada deklica stoji pred platnom, v levici paleto, v desnici čopič. Kiše. Vedno bi zrl človek na te nečne poteze, na ta mili, olžni obraz. Krepka svetloba pada na visoko čelo, temni lasje se izgubljajo na temnikastem ozadju. Glava, nagnjena nekoliko po strani, skoro raprte oči go na platno, ustnice nalatno odprte. Samo kraljestvu umetnosti živi to rahlo bitje, kakor svetnica čiste misli mora imeti ta nedolžna deklica. Čudovita milina je razlita čer celo sliko, mehko je moralo biti pri srečju umetniku, ko je to slikal. In v recenziji slike stoji napisano: "... Naš umetnik sam pa ceni to sliko še najbolj... Ne čudimo se, da je ta slika našemu umetniku najbolj všeč, ker je gotovo povzeta in najmilejših čustev njegovega srca." In pod sliko stoji: "Narisal Josip Germ."

Iran mi je umetnik, saj me je učil risati on. On, ki je bil nekdanj moj vzor! In zdaj ožive vse ure, ko nas je on učil, ko smo sedeli v risalnici, kakor drage podobe se mi vrste pred očmi.

Besent mož je bil, malokdaj se je nasmejal, malokdaj šalil. On ni poznal mehkužnih sanj, on ni bil melanholičen človek, bil je mož, mož dela. Beseda mu je zvenela krepko, odločno, prepričevalno, da si nehoke misli: tako je in nič drugače. Hlinavca je sovražil iz dna srca. Karar nas je kaj vprašal, smo mu morali gledati naravnost v oči. Ali pri vsem tem je bil z nami dober in prijazen. On ni gledal nikoli doliz okrasinega proforskega stolca, dovolil je vsakemu, da pove odkrito, kar misli. Zato smo ga ljubili in spoštovali vsi. — Človek bi misli, da nima ta trezno, matematično misleči mož prostora za olžno misel, za mehko čustvo, za tiho ljubezen. Vendar, parkrat sem ga videl, kako je gledal skozi okno in oko mu je plavalo skoro olžno daleč ven, tja proti Gorjuncem. Ali pa se je zagledal kam v steno in misli so mu hodile bogve, kod. Parkrat sem ga videl ta-

ko in misli sem: Bog vedi, kaj neki misli, koga se neki spominjo?

In zdaj, ko gledam to njegovo sliko, vem skoraj zagotovo, da mu je plavala ta mila, sanjava deklica pred očmi, živeča daleč od njega, v daljnem tujem mestu. — Tko ve, kaki spomini so ga vezali na to milo slikarico? —

Aninović:

Pesem.

Zbogom, oj zbogom, pšenično ti polje,
polje rumeno kot zlati cekin,
sanjaj v naši le praznične volje,
kadar nedeljski zvon poje iz lin.

Zbogom ponižne ve naše vasice,
ražmarin, raženkraut v oknu duhti,
pisane čakajo fanta gredice,
mečke ga čakajo ovdi oči.

Zbogom, oj zbogom, oj fantovska pesem,
ramoš prek polja in vriskaš na glas,
krivec za zelen klobuk si si dela,
rož si si kméčnik vstaknila za pas.

Jaz pa zaranal bom v tuje ti kraje,
daleč od doma med tuje ljudi,
oj ti predraga mi fantovska pesem,
pojdi v tujino z mano še ti! —

Lessö:

Odkod je sneg?

Krog sveta se otroci zbrali so.

„Odkod je sneg?“
ga plavalasi vpraševali so.

„V nebesih sladkor angelci so jedli
zaritega v papirčke bele,

saj veste kakšnega prodaja Ana
niti troju v praznične, nedeljske.
Papirčke so na zemljo našo vrgli,
a ko so došli k nam padali
pa sneg papirčki so postali!

Herinov Francè:

Na pragu nove dobe?

Dr. J. A. Glonar piše v 2. številki "Vede": Milčinskega, "Pravljice" so vesel pojav in mnogo obetajoč simplan, da se nam pripravljaja renesansa našega slovstva in kulture. Mnogo obetajoč zato, ker niso osamljen pojav. Akordi, ki mogočno zvene v Zupančičevih (posebno zadnjih) delih, ki jih tudi poprečno izurjeno uho lahko razbere in Cankarjevega orkestra, Golarja "Pisano polje" in njegova krasna oena, "Slavenstkih legend" (Ljublj. Zvon 1911, str. 53-54), vse to so glasniki nove dobe, ki jo bodo vodili zdravi, resni delavci, ki bo temeljila na zdravem prvobitnem temelju vsake kulture, v narodu in vseh manifestacijah njegovega duha. Vse kaže, da se tuji vračajo, zato jih veselo pozdravimo in gostoljubno sprejmemo - saj so naši. Med ta znamenja spada tudi Golarjeva legenda: "Čebelarjev greh" (Zvon, 1911.)"

Čakar so izšle Kettejeve poezije in potem Aleksandrove, se vedno glasneje oglašajo narodni motivi v našem slovstvu. Pesniki in pisatelji se vračajo k narodu in iz njega črpa-jo novih moči. Karásek pravi v "Slavische Literaturgeschichte" o našem najnovejšem slovstvu: "Glücklicherweise haben sich die Verfechter der Moderne wieder ihrem eigenen Volke zugewendet und den gesunden Kern für ihr Schaffen gefunden; heute ist überall die Rückkehr zum slavischen Geiste und eigenen Volke zu beobachten." Med tujimi svetobolnimi cipresami in med baholnimi Moletovimi vrbovi so zacvele naše, kmečke rože; med pšenico je zavel mak, razduhtela sta gavtrača in zeleni ražmarin. Mesto tujih kledih gospodičen prihajajo naša rdečelična dekleta, mesto mehke, složne harfe se glasi čimdaljebolj vesela in koračajna fantavska pesem.

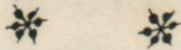
Med pisatelji obeta groven Milčinskega, ki je šel novinec, golovo največ Ovetko Golar. Zlasti mu je lastno krepko risanje kmečkih značajev, narodno govorico je zavel, da niti Jurčič bolj. Čisto iz naroda vzeta je njegova pre-

krasna ertica „Ulnjak“ (Dom in Let, 1909.). Kakor bi poslušal kmečko govorico: „Moj Bog, to je bil rajski čas, tako svetel in deviški, kot bi svetovali angeli, kot bi pela in maševala sama sveta nedelja.“ Ukrasno je zavet narodov okus: „Ko je Urban končal, sta uprla oči na panje, in tam je bilo videti na srednjem dedcu z rdečim petelinom, ki ga spušča na slannato streho. Človek je neznan in kosmat (bricho sabljo sem imel v roki pa zeblo me je: „Jurčič), na glavi ima visok klobuk, za trokam pa dva rožička. — Na panju naprej je gori hlev, rdeč petelin stoji na vrhu strehe, peroti je razpel in ima odprt kljun; tam pa stoji zapisano: Ogenj! In spodaj sta dva žandarja z nasajenimi bojneti in imata uklenjenega pažigalca, ki ima na hrbtu zapisano: Ta boče visel.“ ... Originalno! Ali narodna kletvica: „Gora zelena, tristo rogačev!“ Ravno tako krasna je „Kmečka idila“ (Glovan, 1909.) pisatelj riše ljubezen na kmetih. Tu ni nihakih večnih priseg, tajnih dolikov, vročih poljubčkov in drugih gospodskih manir. Tu so zdravi, veseli, strože navoini ljudje, tako je tudi njihova ljubezen. „Ali sem ti kaj všeč?“ vpraša Tana. Fant zarvi in prenišljuje, kaj bi rekel. „Ali sem jaz tebi?“ vpraša Andrej. Dekle pokima z glavo, se ustavi in vsa goreča vroče pogleda fanta v oči. „Človeku mora biti toplo pri srcu, ko to bere. Tu pa tam je zabeljeno pripovedovanje s pravim kmečkim humorjem. „Tako sem rejen, kakor bi imel gobo v grlu! Ali me boš pil z menoj?“ Kozarica sta zapela in fanta sta pila. — Pravo nasprotje tej veseli, ljubki kmečki idiliji je „Klasova Klara“ (Zvon, 1909.), cela tragedija iz kmečkega življenja. Lohinajasno veselje in biserna sreča se družijo z globoko žalostjo in nesrečo. Tu je ves drug ritem, a vendar naroden tan. „Proti njej je šla staričkava, visoka ženska... Čudno se je smejala in priklanjala pred Klaro in rdeče, suhe rože in bele kresnice na njenem slanniku so šumele in se zibale.“ ... „Ali si bila pri obhajilu s svati? Meni so dali pšenične pogače in je-

rusove krvi, z gospodom kaplanom sva pila iz zlatega keliha in hastijo sva larnila." "Sedaj pa morava naprej, dolga je še pot in visoka je Limbarska gora. A. dijo Kristusova nevesta, odijo! Čer tri gore, čer tri zelene travnike..." Tako blodi nora ženska. Bereš in hereš pa ne veš, ali je to provaljica, ali resnično življenje, vse pa tako krasno, daručno, zdaj mehko slažno, zdaj ognjevito in strastno, da te potegne pisatelj z neodoljivo silo s seboj. Med najboljših Golovjevih spisov spada njegova novela "Dve nevesti" (Knežova knjižnica, zv. XV.) Glavno je tajinstveno, ozadje bajno, bajka o zakleti grajski gospodičini, v katero je vpletena ljubezen pastirja in pastirice. Motiv je isti kakor Goethejev "Erkänig" in je izveden tako spretno, da se vsi čudežni pojavi sami ob sebi pretvarjajo v psihične činjence, tako da ne vemo, kje se končava realni svet in kje se začnejo iluzije. Mogoče je Golovju usojeno, da nam postane drugi Jurčič.

Tudi Firžgar se je obrnil še bolj k narodu in je zajel iz njega nekaj motivov. Naj omenim njegovo nežno, mehko črtico "Daj nam danes naš vsakdanji kruh!" (Dom in Svet, 1911.), ki je vredna, da bi se je človek naučil na izust. Ali pa "Iz doma v domovino" (Dom in Svet, 1911.)

Tudi pri naših pesnikih je krepko zastopana nova "kmečka" smer. Lupančičeva "Guma" je pesem o naši njeni, o naših vaseh, o našem narodu. In mi imamo svojega Bogumila Gorenjka.

Seveda ni dosti, da se usede in napiše pesnico o pesnici, o maku, o moliki, o pisani ruti... Treba bo iti med narod, poslušati njegovo govarico, opazovati ondi življenje, v nedeljo papolodne, kadar pojo dekleta v senci na trati in se šalijo z njimi fantje in poskušajo svojo moč, da vzdigujejo vozove na sori. Sli bomo z možaki pogledat,

„kaj dela pšenica“ ali v vinskih gorah, kako kaže. Ali pa
čud bomo šli, kjer pojo ob mrliču žalostne pesmi, kamor
pride cela zgodovina vasi v posete. Šli bomo ob žegnanih
k podružnicam, kjer cvetejo mlaji v vseh barvah in je s
pisanimi frauzarni okinčan oltar. Marsikako pametna
se ugame pri poliču vina, ali na glasnem semrju. Kaj
šele na ženitovanjih, kadar se razsegne harmonika in se
razpoje radostna pesem! Seveda ni vse tako poetično in le-
po, kakor se bere v naših Rmečkih pesnik. Marsikaj je
tudi bolega, da, sravega in robatega. Ali ljubezen do
dama, do naroda ne vpraša po tem. In nam ne bo
teško, ki smo doma s Kmetov. Bog nam daj Kmalu no-
ve dobe, zdrave in vesele, ki bo naša, Bog nas varni
materializma in dekadence, ki rastejo bohotno pri
drugih narodih. Le poezija, ki zraste na domačih tleh,
uspeva in cvete in rodi sad, ona, ki se je razrastla
od drugod, k nam ne prinese nikdar blagoslova. Ho-
viti literarni zgodovinar Viktor pravi: „Das Verschmächen
der edlen, lebenskräftigen volksmäßigen Sagen- und Dicht-
ungselemente muß sich später notwendig rächen; das
Wagstück, wenn ich so sagen darf, die ganze Poesie auf
die Spitze von Dichtersubjecten, von Individualitäten
zu stellen, statt sie auf das Dichtungsobject und auf
das mitsichtende und mitsingende Volk zu gründen,
muß mißlingen, da nicht jedes Menschenalter, ja
nicht jedes Jahrhundert wahrhaft große Dichter erzeugt,
also die Kunstpoesie notwendig ihrem Verfall entgegen
geht, mithin, ist die Volkspoesie nicht gleichzeitig
gepflegt, die ganze Poesie ohne Rettung zu Grun-
de gehen muß.“ —

Mlad človek rad filozofira in kritizira — zato upam,
da boste tudi meni oprostili, da sem se predrznil na
častitljivi kritiški stolec. —

Listek.

- jo - Škoda, da si dal svojo razpravo šele za zadnjo številko. Cela bi letos ne mogla priti, samo začetka se pa ne splača pisati noter. Saj dovoliš, da povem svoje mnenje v razpravi sami? — Kaj Te je nagnilo, da si posegel tako daleč, v početke ruske literature? Vem, da je potrebno, da izverno o početku, če hočemo razumeti ^{na} daljni razvoj. Ali tako natančno bi po mojem mnenju ne bilo treba opisovati tistih neznatnih početkov; par krepkih, občnih pokes bi zavestovalo. Zakaj, če misliš opisati cel razvoj tako natančno, potem pa ne spraviš cele razprave v naš skromni listič. Škoda bi bilo nemalega truda, ki ga daje prevajanje. Da je prevedeno, se vidi na prvi pogled. Jezik je tud in jako skoren, kakor je navadno pri razpravah. Nekaj stvari je prav zanimivih in gotovo jih pride še več. Zato ti bomo vsi hvaležni, če nam poveš o tem kaj prihodnje leto. —

Silvin Vladimirjev.

„ — Ovtajaj, noč, od mehkih tal
in krilo žametno razpni
in tam po nebu krogin krog
lučk zlatih tiho mi prižgi... ”

Tudi v Tvoji „Pomladni bajki“ se bere, noč je spenjala žamet na krila od mehkih tal...“ Tudi Tvoje zvezde „zvenijo“ itd.

Cel roman si napisal, pa nisi povedal drugega, kot da je umrla, princezinja Lima „sromaku“, princu Solnev“ in da je prišla potem „kraljičina Vesna“. Za nameček si postavil še ubagega kmeta na njivo, da je uregal eno brazdo, obrnil voliče, potem pa ne vemo, ali je ostal na njivi, ali je šel domov, ali — umrl kakor princezinja Lima. Ta „bajka“ je razdeljena na tri dele, ki pa nimajo nikake zveze med seboj. Ti imaš krasen jezik, a si sanjač, mnogo pripoveduješ, a ne poveš nič. Niso glavno lepe besede, glavno je vsebina, ki jo

moras zajeti iz realnega življenja, ne opisuj svojih sanj!
Prepričan sem, da bi nihče tega do konca ne prebral,
samo Cvilbar bi kled, ko bi moral pisati tako tragedijo.

Cirilov. Ta Troja črtica se mi ne zdi tako lepa, kot
so bile druge. Vsebina ni kaj posebnega, jezik pa je lep.
Malo se čudno bere to, vse je nekako zamolano, človek ne
more prav razumeti, kaj hočeš povedati. Licer pa jaz mor-
da ne razumem črtice.

Jože izpod Garjancev. "Kmečka pesem" je le-
pa, samo malo se mi zdi pretirano. Tako hudo pa ven-
dar ni! — "Pesem moje mladosti" je lepa — pa bi bi-
lo še lepša, če bi bil izpustil nekaj kitic. Za lirično pe-
sem je pripovedovanje razpeta preveč na široko. "Pesem
v akaciji" je mnogo lepša, meni se zdi izvrstna. Da
bi to povedal malo krajše, pa še malo opilil verze — Med-
vedu bi delala čast. Jako je lepa "Voznikova pesem".
Trojih rim nima nikada. Kaj, ko bi se Ti s svojim mir-
nim, temperamentnim pripovedovanjem, s svojo
epično širokostjo in lepim jezikom in Kmečkim
motivi poskusil — v epiki? Ravno v tem vinamo
Slovenci še skoro nič, in Ti bi bil po mojem mnen-
ju bolj epik ko lirik.

Korneljev. Včasih si jo zakrožil malo lepše
kot so te. Nekako prisiljene se mi zde. "Angel moj" je
gotovo najlepša. Veš, kaj se mi ne dopade? Da jem-
lješ pripovedo iz svetega pisma za take navadne
človeške... ne vem, kako bi rekel. Ko bi Te slišal Mah-
nič! Še na Gregarčiča se je spravil zaradi njegove "Ve-
likarčne". On pravi: "Naravo izpodrejujmo milosti,
človeškobožjemu, kar je naravno, služi naj v simbol,
v poveljevanje nadnaravnemu!" — Pravilno je: gor, dol na
vpraš. kam? Gori, doli, na vpraš. kje? ...

Kristan. Troja slika je imenitna. Zjutro,
vzdul svež in čist, kmet orje na njivi, krasno se pre-
livajo barve po polju. Okrog se razprostirajo hote,
zadaj tam se vzdigujejo gore. Tako se mi zdi, kot bi že

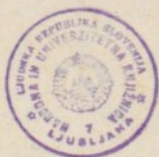
bil tam, kot bi že videl to dolino. Kaj ko bi bilo nebo malo bolj jasno, kakor je zdaj, obrisi hribov zadaj pa malo manj krepki, še veliko lepše bi bilo. Pa lahko se govori -- Res, te prelivajoče se barve, ta smet z voliči -- kot bi prava krajina svetela pred teboj. Tem, koliko brudov in dela tiči v tej sliki, zato sem Ti še bolj hvaležen zanj. Imel bom na Tebe krasen spomin. (Dotično sliko ima Loren v svojem izvodu "Izpod Gorjancev".)

To je naša zadnja številka. In drugo leto začnemo znova, če nas Bog ne razprši na vse strani. Ali Bogumila Gorenjka ne bo več. Pojde. Kaj bo ostalo v našem listu, če izoznamemo njegove pesmi in čitice, vskakve. Bog ga naj spremlja po poti njegovega novega življenja, mi hočemo ohraniti naj lep spomin.

Ni veliko to, kaj bi, pravzaprav nič, kotvaje. it mihi tallega ne spravimo ekoro
gotovo nikoli nič skup. Pa je vendar tako dobro človeko okolu srca, ko
pregleduje to, se sedaj, kako bo šele, te uikram kraj starih let—
nič lepšega ne bo iz glatih let mojega študija.

Jovelbaš. 18. 4. 1912.

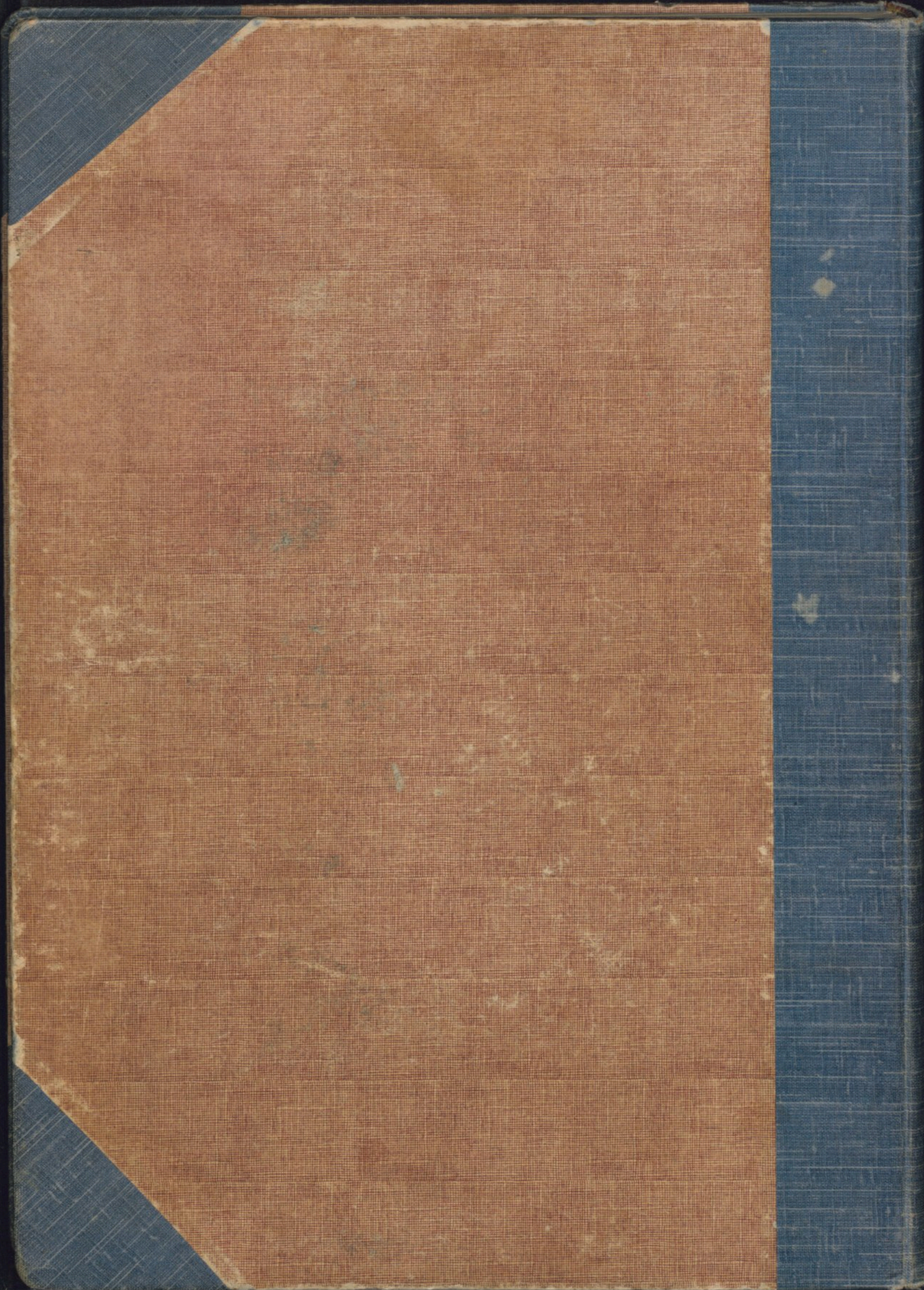
Ker ni gotovo, kako bono četo svoje delo nabadjevati,
sem jaz to stvar tako-le prenehal: lausko četo smo
imeli svoj list, kjer smo priobčevali svoje izdelke.
To bi še bilo, če bi ne bilo treba pisati nekoga, ki
si mora iztovariti grozno veliko časa in veliko
truda. Toda, kaj pa je bil lausko četo naš namen.
Izaviti slovenski narod v kletu, ne. Morda, da bi
se eden pri drugem učil; tudi, ne. Prosim, samo
se li smatrali sami sebe popolne in dovrane
da bi drug drugega posnemal v dovranosti, ko
smo večinoma še mladi in neizkušeni ljudje.
Kaj morda res ni izven nas niti, ki bi bil
posnemavaja vredni, moji, čigar dela so dovrana,
ki so s čast in hvatno navedeni v listu, da
ni še nič med nami tako daleč zabel.
Ali je bila to posev prava, sola? In ali ni bistvo
šole: učitelj in učence? In, glijte, kako pridemo
na pravo pot. Vsak si torej lahko izbere učitelja
steno pa neumenim, da bi, če vsak svojega morala
konstatirati, učitelj je vsak človek s čestnostjo
ki je posnemavaja vredna (čestnost ali krepkost) —
In ker se torej vsak učence razločno pisi, nekateri
morda prav lahko drugi, ker, bi bilo torej
dobro da bi se učil učence & učencem, kar bi po
mojem mnenju tudi nekaj izstalo. Če pa
hočemo biti kdaj veliki in dobri literati, se torej
učimo pri velikih literatih; to pa je mogoče pa
različne načine: ali da študiramo študije o njih,
ali da lastne študije. Ker vsakto izmed nas bere
in študira druge kakor kdo drugi, bi bilo dobro, da bi
si zapiseke drugum prebirali in premostrvali.
Steno bi se med sabo popolnjesel učil in
pravi šoli. Ali bi morda bilo to slabše, če bi
tako delali? In pravim, da v mnogih, v mnogih,
jih ozirih boljša.

Jaz nisem silen bogatin,
ki bi imel
zlata in srebra polnih skrinj,
ki bi kot vrac na njih čepel.

Jaz nisem kmet - o, kmet sem pa,
a tak kot noben drugi:
za me ni dal Bog pet zencev,
ne hrasta gozd za pluz.

3. 5. 12.

IT8.7/2-1993
2007:04

Colortrac

www.colortrac.com

Printed on Kodak Professional Paper

Charge: R070405